

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIV., št. 3
marec – sušec

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Gorenjski tisk, storitve, Kranj
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Bojan Avbar, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovce izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise**,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo **telefonsko številko**.

Uredništvo glasila Lovce
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: I. Holy

IZ VSEBINE:

B. Kolar:	Zakaj nam nihče ne verjame, da smo varuhi narave?	124
M. Toš:	Bistra ali zardevanje ob nepravem času ...	125
IZ DNEVNEGA TISKA		126
MNENJA IN PREDLOGI		128
Z. Miklašič,		
M. Golob:	Žalostna resnica še z druge strani	128
B. Češarek:	Tovariši lovci, čas je za spremembe!	129
M. Bauman:	Ali je to sploh mogoče?	130
M. Stergar, A.		
Kobler, K. Jerina:	Kaj vpliva na zdajšnje prostorsko razporeditev jelenjadi v Sloveniji in kakšna bo njena prihodnja razširjenost?	131
R. Bernik:	Varovanje in krmljenje male poljske divjadi s pomočjo kmetijskih del na polju	135
M. Krofel:	Projekt telemetrije rjavih medvedov – Obiskovanje krmišč	139
B. Podvršnik:	Naravnopravni viri lovskega prava	140
PO LOVSKEM SVETU		144
A. Podbevšek:	Kopački rit	144
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	146
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		147
J. Vidic:	Mlad, a moj prvi jelen	147
LOVSKA ORGANIZACIJA		148
F. Rotar:	Sejem LOV v Gornji Radgoni pred durmi	148
M. Anzeljc:	Arhiviranje dokumentov in podatkov v LD	149
R. Janžekovič:	LD Dornava - Polenshak ima nov lovski prapor	150
B. Krže:	Razmišljanja ob pregledu odstrela in izgub jelenjadi v zahodnovisokokraškem LUO v letu 2010	150
F. Rotar:	Zelena luč za 38. srečanje v Trstu	151
F. Ekar:	Za lovstvo je še vedno zanimanje	152
S. Urbanija:	60 let LD Izlake	152
I. Brožič:	Uspešno leto LD Kozlek	153
B. Grošelj:	Lovski krst – vrhunec lovskega praznika	154
F. Rotar:	LD Boč na Kozjaku deluje že 65 let	154
F. Rotar:	Lovska »žetev« koroških lovišč	155
F. Ekar:	Na štefanovo obiskali tudi lastnike zemljišč	156
B. Avbar:	Skupni lov LD Novo mesto in LD Mirna Peč	156
N. Kovač:	LD Dol pri Hrastniku se predstavlja	157
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	158
MLADI PIŠEJO		159
JUBILANTI		160
LOVSKI OPRTNIK		161
N. Prokšelj:	Še nekaj opažanj o kormoranah	161
K. Valtl:	Pol stoletja aktivnega naravovarstvenega delovanja	162
D. Lepšina:	Tudi to so »veliki lovci«!	162
B. Leskovic:	Sulimov pes	163
F. Ornik:	»Neverjetni« iz Črmljenšaka	164
Ž. Vrbič:	Dve zanimivi trofeji iz Kranjske Gore	164
Ekipa Slo Wolf:	Analiza učinkovitosti odstrela volkov za zmanjšanje škode na domačih živalih	165
L. Števanec:	Osama in osamljenost	165
V SPOMIN		167
LOVSKA KINOLOGIJA		168
J. Šumak:	Državna uporabnostna tekma brak-jazbečarjev – Ponikva 2010	168
B. Tucovič:	V LKD Posavja JZP in ŠPP	168
L. Steinbacher:	Na lovu ostaja obveznost šolan lovski pes!	169
F. Turnšek:	8. Državno prvenstvo za pokal sv. Huberta 2010	169
KZS:	Predvidena legla	170

SLIKA NA NASLOVNICI:

Medved – *Ursus arctos*

Foto: M. Artnak - Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk:

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS, št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Zakaj nam nihče ne verjame, da smo varuhi narave?

Lovci se radi pohvalimo, da smo varuhi narave. To hvala slišim na uradnih govorih predstavnikov LZS in na zborih lovcev v lovskih družinah. Še na lovskih pogrebihi je obvezni del leporečja tudi naravovarstvena opredeljenost pokojnega. Zato je toliko bolj nerazumljiv velikanski razkorak med dojemanjem naravovarstvenega poslanstva lovcev na eni strani in širše javnosti na drugi? Zakaj nam nihče ne verjame, da smo varuhi narave? Pred nekaj leti je predavateljica na enem izmed podiplomskih predmetov biologije vprašala, katera društva so se po našem mnenju v raziskavi uvrstila na seznam slovenskih okoljevarstvenih organizacij. Med petimi ali šestimi društvi sem s provokativnim glasom uvrstil tudi Lovsko zvezo Slovenije. V predavalnici je nastala smrtonosna tišina. Gospa me je pogledala z nejevernimi, široko razprtimi očmi, saj sem očitno pravilno odgovoril na milijon dolarjev vredno vprašanje. Da, temeljite znanstvene sociološke raziskave so pokazale, da se tudi slovenski lovci lahko uvrščamo med varstvenike narave. A to je bila prej izjema kot pravilo. Nekoč sem se kot starešina lovske družine prijavil na razpis za sredstva Ministrstva za okolje in prostor, ki je bil namenjen okoljskim nevladnim organizacijam. Kljub dobro sestavljenemu projektu sem bil zavržen in dobesedno nagnan z dvorišča MOP. Odgovorna gospa je bila čisto zgrožena ob misli, da bi smela davkoplačevalski denar nameniti okoljevarstvenim nameram lovcev.

Prepričan sem, da je Lovska zveza Slovenije dejansko največja slovenska nevladna naravovarstvena organizacija. Žal dejstvo, da smo nevladna organizacija in povrh še naravovarstvena, še zdaleč ni v naši zavesti. Če svoje vloge sami ne razumemo, tudi ne moremo zgraditi naravovarstvene podobe v javnosti. Ljubiteljstvo narave in živali je namreč premalo! Kje so torej naši aduti? Zagotovo so v veliki meri v povezavi z gospodarjenjem (upravljanjem) in znanjem o sobivanju z velikimi zvermi. Vendar pa je z vidika ohranjanja narave vsaj tako pomembna skrb tudi za okolje male divjadi! Skrb za okolje male divjadi omogoča ohranjanje biotske pestrosti. Lovci namreč zasajamo in skrbimo za nadomestne habitate, ki jim v lovskem jeziku pravimo remize. V Sloveniji skrbimo za več kot tisoč hektarjev takih površin, ki so vitalnega pomena za malo divjad, pa tudi za množico drugih prostoživečih živali, ki so v degradirani krajini z intenzivnim kmetijstvom in reguliranimi vodotoki izgubile svoj življenjski prostor. Po deležu ozemlja je Slovenija prva v Evropi, ki je v sklopu Nature 2000, prav tako je ena izmed najbolj biotsko pestrih dežel tega konca sveta. Zato ni čudno, da je ena izmed prednostnih nalog države ohranjanje biotske pestrosti. Bolj čudno je, da samo lovci med vsemi nevladnimi naravovarstvenimi organizacijami za najbolje opravljeno delo plačujemo koncesijo!? Morda bomo imeli priložnost razjasniti čudna pota naše države ob sprejemanju novega zakona o kmetijskih zemljiščih. Seveda pozdravljamo zakon, ki ščiti in varuje najboljša kmetijska zemljišča pred pozidavo. Čeprav ga sprejemamo dvajset let prepozno, pa vseeno ni na mestu pretirana evforija, ki gre celo tako daleč, da predlaga kaznovanje kmeta, ki pusti dobro zemljo v zaraščanju. Zato pozivam vodstvo LZS, naj se pravočasno vključi v javno razpra-

vo in zagotovi mesto remizam tudi na najboljših kmetijskih površinah! Prav tako je treba zagotoviti varovanje drugih elementov kulturne krajine, kot so mejice, gozdiči, meandri vodotokov in podobno.

Če smo lovci državni prvaki pri zagotavljanju biotske pestrosti, pa pogosto z ritjo podremo tisto, kar smo v dolgih letih zgradili z rokami. V številnih lovskih družinah, ki gospodarijo z malo divjadjo, še vedno živi miselnost iz časov Marije Terezije, da vse, kar ima kriv kljun, ne sodi v lovišče. Na skupnih lovih je ustaljena praksa, da je med preostalimi lovnimi vrstami zaželeno upleniti tudi kakšno kanjo ali kragulja »z zlomljeno perutjo«. In če se nad glavami lovcev po nesreči znajde skobica, bo marsikje zagotovo sledila kanonada. Med kričanjem vsakdo meni, da je naravna dolžnost pokončati letečega škodljivca. Tako je z zlomljeno perutjo končala celo velika uharica na enem izmed lovov na Dravskem polju. Strelčev izgovor je bil, da je sovo zamenjal s kanjo. Na srečo je nekaj ozaveščenih lovcev poskrbelo, da se je žival pozdravila v Ljubljanskem živalskem vrtu in so jo pozneje izpustili v naravo.

Vlaganje sredstev v remizne površine so edina oblika trajnostnega gospodarje

Male divjadi ne ogrožajo krivokljuni plenilci. Številčnost poljskega zajca, jerebice in fazana je v prvi vrsti odvisna od nosilne zmožnosti okolja, ta pa od kakovosti življenjskega prostora. Raziskave pri mali divjadi, tudi tiste, ki smo jih opravljali v okviru Lovske zveze Slovenije, so pokazale, da je le uravnavanje velikosti populacije lisice izvedljiv lovni ukrep, ki se odraža na velikosti populacije poljskega zajca. Odstrel ali celo zastrupljanje ujed in sov na malo divjad nima prav nikakršnega dolgoročnega in obenem pozitivnega učinka. Ni treba ponovno podarjati, da so taka ravnanja tudi kazniva in v popolnem nasprotju z naravovarstveno usmeritvijo slovenskih lovcev! V naravi se preprosto ne izkažejo živinorejske metode gospodarjenja, saj so se povezave in razmerja med vrstami ustvarjala skozi milijone let. Preplet medvrstnih razmerij se ne nanaša le na divjad, zato jih zlahka spregledamo in si jih zato razlagamo preveč poenostavljeno. Nosilnost okolja male divjadi je v veliki meri odvisna tudi od spreminjajočih se podnebnih razmer. Vendar je recept za uspešno gospodarjenje z malo divjadjo še vedno razmeroma preprost. Naša naloga je predvsem zagotavljanje ustreznega življenjskega prostora zanj. Če bo le-ta na voljo, se bodo lovne in nelovne vrste same prav dobro znašle. Navkljub slabim izkušnjam s prenosom lastništva parcel v upravljanje lovskih družin v preteklosti je edini upravičen in trajnostno naravn način vlaganja sredstev v upravljanje z malo divjadjo v pridobivanju novih remiznih površin in vzdrževanju funkcije obstoječih. Pomlad je pravi čas za pomlajevanje preraslih remiz, pa tudi za pomlajevanje rahlo zanemarjenega naravovarstvenega videza slovenskih lovcev!

Boris Kolar

Foto: B. Kolar

enja z malo divjadjo

Iz mojega zornega kota

BISTRA ALI ZARDEVANJE OB NEPRAVEM ČASU ...

V poplavi najrazličnejših obveznosti in nalog smo očitno rahlo prezrli naloge lovske organizacije pri posodobitvi Slovenskega lovskega muzeja v Bistri. Ni jih namreč malo v zeleni bratovščini, ki opozarjajo, da nam zdajšnje stanje ni v ponos in da bi bilo »že prav, če bi se raje kot z nepomembnimi osebnimi konflikti ukvarjali z resnimi temi, ki dobesedno kličejo po takojšnjih ukrepih za izboljšanje razmer«. Naj ob tem spomnimo, da letos mineva polnih 60 let od ustanovitve Tehniškega muzeja Slovenije, kateremu je bil dodeljen grad Bistra. V ustanovnem aktu Tehniškega muzeja Slovenije je bilo zapisano, »da novo ustanovljeni muzej v soglasju z ustanoviteljem prevzame že obstoječe zbirke v Bistri«. 25. oktobra 1953 je sledilo še odprtje Gozdarsko-lesnega in lovskega muzeja, kar so bile tudi prve javno odprte zbirke Tehniškega muzeja Slovenije. Januarja 1955 je bil Gozdarski, lesarski in lovski muzej tudi formalno priključen Tehniškemu muzeju Slovenije. Prevzem zbirke je potrdil tedanji Svet za prosveto in kulturo LRS. V Tehniškem muzeju Slovenije je bil oblikovan avtonomni muzej za lovstvo in ribištvo (12. december 1955) kot zasnova prihodnjega samostojnega muzeja. Leta 1958 je bila odprta prenovljena lovska zbirka (v novo dodeljenih prostorih). Lovska zbirka se je izločila iz Gozdarsko-lesarskega in lovskega muzeja in postala samostojni oddelek Tehniškega muzeja Slovenije. Patronat nad oddelkom je prevzela Lovska zveza Slovenije. Leta 1964 je Tehniški muzej Slovenije ponudil Lovski zvezi Slovenije možnost razširitve lovskega oddelka iz obstoječih 246 m² na 521 m²). Zato so se stanovalci izselili in sledili sta gradbena prenova in postavitve novega Slovenskega lovskega muzeja, ki je bil predan javnosti 10. maja 1975. Tisti čas je Slovenski lovski muzej sodil med najboljše tovrstne muzeje v Evropi, v Sloveniji pa je direktor muzeja za njegovo ureditev dobil celo Valvazorjevo priznanje. Leta 1995 je muzej dobil priznanje Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi (CIC), leta 1996 pa tudi najvišje priznanje Lovske zveze Slovenije – Zlatorogovo plaketo. To je bilo več kot zaslužno, saj je opravil izjemno poslanstvo, na katerega so lahko vsi njegovi nosilci več kot ponosni. Še posebej velja izpostaviti vlogo Romane Erhatič Širnik, ki je tudi kot izvrstna poznavalka zgodovine slovenskega lovstva dala muzeju v Bistri del sebe in mu večkrat dobesedno reševala »življenje«. Še sreča, da smo jo imeli, ko je bilo muzeju najtežje. In srčno upam, da jo imamo tudi dandanes, ko je z Bistrom znova »hudo«.

Na izjemno slabo stanje lovskega muzeja v Bistri (še zlasti razstavljenih eksponatov divjih živali) me je v zadnjem času opozorilo nekaj mlajših kolegov muzejske stroke, ki ne morejo razumeti, da lahko pustimo »vnemar tako bogato dediščino«. Težko jim je razložiti mnoga ozadja, ki so botrovala, da je muzej v Bistri, na katerega smo bili vedno izjemno ponosni, v tako klavnem stanju. Več let so potekala prizadevanja za ureditev statusa Slovenskega lovskega in ribiškega muzeja. Mnogi so žrtvovali dragoceni čas in ponujali strokovne rešitve, tudi takrat, ko je bilo v zraku več pobud, da bi muzej premestili na novo lokacijo. Iz tega ni bilo nič, saj je navsezadnje vendarle dozorelo spoznanje, naj muzej ostane v Bistri. In pri tem je tudi ostalo. Verjamem, da bodo opozorila o njegovem slabem stanju končno učinkovala in da bo krovna organizacija slovenskih lovcev slej ko prej našla dovolj smelosti, dobre volje in predvsem denarja, da bo lovski muzej rešila pred propadom. To bi bila nepopravljiva in neprecenljiva škoda, ki je ne bo mogoče nikoli popraviti. Še je čas, da sprejmemo učinkovite ukrepe in da rešimo, kar je še mogoče rešiti! Bistra je lahko tudi dandanes naše učinkovito promocijsko sredstvo, zato je preprosto ne smemo vreči v koš!

Dr. Marjan Toš

Foto: L. Ambrožič

GAMS NI UČAKAL NOVEGA LETA

Primorske novice, 3. 1. 2011. (DC) – Zadnji dan starega leta sta morala tolminska gorska reševalca pri Vojskem iz globokega korita Idrijce reševati ustreljenega gamsa, na katerega je streljal domači lovec. Kroglja je gamsa zadela in ranila, vendar pa ne tako hudo, da bi zaradi rane takoj padel. Ranjena žival se je pognala v smrten beg in stekla naravnost proti globoke-mu koritu reke Idrijce. Nato je gams skočil in padel približno 40 metrov globoko v strugo reke.

Lovci so obstreljenega gamsa iskali, vendar so kmalu spoznali, da je najverjetneje padel v brezno. Na pomoč so poklicali gorsko reševalno službo.

NI RAZLOGOV ZA PREPLAH ZARADI POGINA PTIC

Primorske novice, 5.–8. 1. (STA) – V ZDA so v torek opazili že drugi skrivnostni množičen pogin ptic, nastal pa je tudi na Švedskem. In v Sloveniji? »Razlogov za preplah trenutno ni,« je pogin dveh labodov v Šturmovcih komentiral tiskovni

predstavniki veterinarske uprave (VURS) **Matjaž Emeršič**.

»Primeri množičnega poginjanja ptic, kjer lahko živeli celo kar 'padejo z neba', res niso vsakdanji pojav, vendar hkrati niso tako izjemno redki,« so novinarju Večera o množičnih poginih ptic, ki so se te dni zgodili v ZDA in na Švedskem, povedali raziskovalci Nacionalnega inštituta za biologijo: doc. dr. **Al Vrezec**, doc. dr. **Davorin Tome** in **Dejan Bordjan**. Povedali so še, da so v preteklosti bolj ali manj povsod po svetu obravnavali že več podobnih primerov, zato jih ne kaže obravnavati kot nekakšno apokalipso.

PO STRAŽUNU LEŽIJO OSTANKI ŽIVALI

Večer, 6. 1. – Gozdne poti med naseljema Tezno in Po-brežje pogosto kazijo divja odlagališča odpadkov, tudi živalskih ostankov. Tudi Mariborčan, ki se s svojim psom redno sprehaja po Stražunskem gozdu, je naletel na številne kadavre koz in ovc, ki jih tam ljudje občasno odvržejo iz avtomobilov. Pritožuje se tudi čez druga divja odlagališča v gozdu in čez divji promet, ki

drvi skozenj. »Ljudje vozijo zelo hitro in so neobzirni do pešcev,« je še dodal.

POGOVORI O ŽIVLJENJU GOZDNIH PREBIVALCEV

Delo, 6. 1. (M. VO.) – Leto 2011 je mednarodno leto gozdov, katerega slogan je Gozdovi za ljudi. Prirodoslovni muzej Slovenije pripravlja cikel predavanj in delavnic za otroke. Sodelovali bodo strokovnjaki z različnih naravoslovnih področij. Predavatelji bodo govorili o gospodarjenju z gozdovi in njihovi rabi v Sloveniji, volku kot ogroženi vrsti, tekočih vodah in gozdovih ter življenju v njih, o vrstah in nastanku fosilnega lesa in še o čem.

UGODNA ZIMA ZA DIVJAD IN DREVJE

Večer, 7. 1. – Milan Tretjak, vodja Zavoda za gozdove, OE Slovenj Gradec, meni, da je letošnja zima ugodna za divjad in drevje. »Problem postajajo lisice in kune belice, ki so

se zelo navadile na človeka, na način življenja v bližini hiš,« je še dodal. Tanka snežna odeja divjim živalim omogoča veliko lažnejše življenje v mrzlih zimskih dneh; v letošnji zimi so se ob prvem večjem sneženju polomila le posamezna drevesa, ki pa jih že odstranjujejo. Milan Tretjak je še dodal, da je letošnja zima zelo ugodna za gozdarska dela.

DRŽAVA NE IZPOLNJUJE ZAKONA O TNP

Delo, 11. 1. (Blaž Račič, Blaž Močnik) – Država, ki bi morala v skladu z dolgo nastajajočim in lani sprejetim zakonom o Triglavskem narodnem parku (TNP) sofinancirati 80 odstotkov vrednosti gradnje nove komunalne opreme na območju občin v TNP, za to nima predvidenega denarja. V bohinjski občini letos načrtujejo komunalne gradnje v skupni vrednosti dva milijona evrov, župan **Franc Kramar** pa pravi, da bodo naložbe kljub temu nadaljevali in da bodo denar, ki jim pripada po zakonu o TNP, v najslabšem primeru pridobili po sodni poti.

NAJVEČJA, A TUDI NAJBOLJ OGROŽENA MAČKA V EVROPI

Večer, 11. 1. – Mladi ris Mihec se najraje zadržuje v dinarskih gozdovih pod Snežnikom in sploh ni takšen potepin, kot je, tako predvidevajo strokovnjaki raziskovalci z Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani, njegova mama Dina, ki je nenehno na poti. Tudi ona ima ultralahko telemetrično ovratnico, s pomočjo katere ji sledijo. Ugotovili so, da je v zadnjem času potovala od Snežnika v okolico Čabra na Hrvaško, nakar se je vrnila v Slovenijo (tudi na Veliko goro v bližini Kočevske Reke), nakar jo je spet mahnila na rob Kolpskih sten in prek Čabranke in vse do predmestja Reke.

DOLORES ČARGA – PRIHODNJA DOKTORICA LOVSTVA

Jana, 11. 1. (Albina Podbevšek) – Revija Jana predstavljala bralcem **Dolores Čargo** iz

Idrije pri Bači, ki bo prišla v zgodovino kot prva v družini 23 tisoč lovcev in peščici lovki pri nas, ki si bo nadel doktorski naslov iz lovstva. V Angliji je najprej magistrirala na temo slovenskega lovstva v luči trajnostnega razvoja, zdaj pa na Biotehniški fakulteti v Ljubljani pripravlja disertacijo s podobno tematiko. Zanimiva je njena pripoved o tem, kako so se Angleži čudili našim lovskim običajem, ko jim je pripovedovala, da pri nas lovstvo upošteva gospodarjenje z divjadjo, skrb za okolje in povezovanje med ljudmi, saj pri nas lov ni le stvar bogatašev, kot je v Angliji.

LOV ZA SKUPNI LOVSKI BLAGOR

Nedeljski, 16. 1. (Jošt Bukovec) – O obširnem prikazu 60. tradicionalne vzorne brakade na Frati, s tradicijo, kakršne ni nikjer drugje v Sloveniji, je v celoti vredno prebrati v Nedeljcu, ki je izšel 16. januarja. Prvi lov so organizirali 29. novembra 1951 in ga poimenovali vzorna brakada. Letos so bili skupaj že šestdesetič, kot je jutraj ob prvem srečanju povedal **Stane Gabrijel**, strokovni tajnik Zveze lovskih družin Novo mesto. Lovskega pogona Frata se vsako leto udeleži največ lovcev z dolenskega konca – leta 2003 se jih je v Šentjanžu zbralo kar 237.

V isti številki Nedeljskega lahko preberemo tudi članek **Braneta Šalamona** z naslovom Pti-

ce umirajo zaradi ljudi. »Mnogokrat gre za zastupitve, večinoma nenamerne. Ljudje nas večkrat kličejo, da so na vrtu našli poginule kose. Največkrat se potem izkaže, da so vrtničkarji nastavili strup za bramorje,« je v daljšem pogovoru dejal varstveni ornitolog **Tomaž Jančar**.

LANI VOLKOVI POKONČALI TUDI DESET OSLOV

Dnevnik, 22. 1. (Vanja Alič). – Lani je volk napadel 334-krat, pri tem pa je po oceni delavcev Zavoda za gozdove Slovenije povzročil za 205.885 evrov škode. Lani so volkovi pokončali tudi deset oslov. Sobivanje človeka in volka je mogoče, vendar ljudje na to še niso pripravljeni, menijo na ZGS OE v Sežani. »Bržkone bo potreben kompromis – boljše varovanje drobnice in večji odstrel volka,« je dejal **Andrej Sila** iz sežanske enote Zavoda za gozdove.

ALI BODO TUDI REJCI DROBNICE IMELI NEKAJ BESEDE PRI ODSSTRELU VOLKOV?

Primorske novice, 26. 1. – Minister za kmetijstvo **Dejan Židan** se je sestal s predstavniki rejcev drobnice, Občine Kozina - Hrpelje in Ministrstva za okolje zaradi večanja številčnosti volka

in posledične škode, ki jo ti povzročajo. Ministrstvo za okolje bo proučilo možnost vključitve rejcev oziroma lokalne skupnosti v pripravo predlogov za letno višino dovoljenega odstrela volka.

VOLK UBIT, OVCE ŠE BOLJ OGROŽENE

Primorske novice, 9. 1. (Lori Ferko) – V Primorskih novicah so v zadnjem času dvakrat poročali, da so lovci vkorakali v sezono lova na volkove. V slabih dveh mesecih so jih odstrelili sedem. To je dobra polovica od dvanajstih, kolikor jih je za odstrel odobrila strokovna komisija ministrstva za okolje za velike zveri. Skupina, ki izvaja projekt Life+Slowolf, pa opozarja, da imajo površno zasnovani posegi lahko tudi nasprotni učinek.

BOBRI SO SE SPET »PRIGLODALI« DO MESTA

Delo, 25. 1. (Maja Čakarić). – Bobri so spet »priglodali« do mesta Ljubljana, a nič ne kaže, da bi povzročili škodo na poljščinah ali lesenih stavbah. Pravzaprav jih nihče sploh še ni opazil; za seboj so pustili le sledove. Urbana scena jim je malce tuja; ampak to niso navadni bobri, temveč bobri umetniki. Le zakaj se jim tako mudi v mesto? Bobrom je najbrž jasno, da je v zimskih razmerah stik z ljudmi

uspešnejši kot v njihovem naravnem okolju. O tem, ali se obeta tudi svizci, pa bodo verjetno odločali kar bobri sami.

ŠAKALI V SLOVENIJI

Delo, 27. 1. (prof. dr. Boris Kryštufek). – Pri nas in v sosednji Italiji je dandanes veliko več šakalov, kot jih je bilo kdaj prej. Nastajajo že prvi konflikti. V Posočju se je lani nabralo že toliko pritožb zaradi napadov šakalov na drobnico, da so o tem poročali mediji. Šakal ni več samo eksotičen obiskovalec, kot je bil v petdesetih letih, niti ni več redka in ogrožena domorodna prostoživeča živalska vrsta, med katero ga uvršča istoimenska uredba iz leta 2004. Po Evropi se nepredstavljivo hitro širi (izjema je le Grčija). Slovenija je v tem pogledu samo obrobje večje podobe v jugovzhodni Evropi. O preplahu zaradi šakalov v severozahodni Sloveniji je v Dnevniku poročala tudi **Vanja Alič**.

* * *

Objavljena je bila informacija **Tine Čič**, da je tudi minister za kmetijstvo **Dejan Židan** prisluhnil rejcem drobnice, ko so se predstavniki Ministrstva za okolje sestali z njim in predstavniki Občine Hrpelje - Kozina. Skupaj z lovci in zaposlenimi na ZGS so govorili o pereči temi: večanju števila volkov in veliki škodi, ki jo te zveri povzročajo v tropih drobnice.

Foto: M. Artnak - Grča

Žalostna resnica še z druge strani

Pisec **Mirko Skudnik** v prispevku *Žalostna resnica* v reviji *Lovec*, št. 1/2011, nekorektno prikazuje poseganje v gozdove, kjer so evidentirana rastišča divjega petelina. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec (v besedilu ZGS), odgovarja z namenom seznanitve bralcev glasila *Lovec* z dejanskimi postopki in ukrepi, ki jih je opravljal v konkretnem primeru poseganja na območje Najbrževega in jih opravlja tudi pri vseh drugih posegih na območju rastišč koconogih gozdnih kur.

Zgodba »uničenja rastišča gozdnih kur na Peci, v Najbrževem«, kot jo prikazuje avtor, sega v leto 2004. Takrat so bili v glasilu *Lovec* o tem dogajanju objavljeni trije članki (2/2004, 5/2004, 9/2004). Menimo, da branje teh vsebin omogoča bralcu ustvariti jasno podobo o tej problematiki.

Način pisanja in ponovno navajanje neresničnih dejstev v pomenu »oskrunitve narave«, kar naj bi počeli delavci ZGS, ostro zavračamo in to argumentiramo z naslednjimi dejstvi:

- zgornja fotografija v članku predstavlja že dolgo registrirano gozdno cesto, na kateri se je vzpostavila le prevoznost za prevoz lesa (čiščenje materiala, ki se je posul z brežine);

- druga fotografija predstavlja novogradnjo gozdne vlake, za katero so bila pridobljena vsa potrebna soglasja. ZGS je pripravil izvleček iz tehnološkega dela gozdnogojitvenega načrta (elaborat vlake, št. 4301-18/2007). Za poseg v naravo je Upravna enota Ravne na Koroškem izdala odločbo, št. 351-96/2008-0301-6. Za izdajo tega dovoljenja je bilo pridobljeno tudi strokovno mnenje Zavoda RS za varstvo narave, OE Maribor (dalje ZRSVN), št. 4-II-518/20-08/JG;

- gradnja traktorske vlake

pomeni enkratni poseg, ki ima za tako specifičen ekosistem, kot so rastišča gozdnih kur, lahko kratkoročno tudi negativen vpliv. Izgradnja sistema gozdnih vlak ravnoma območjih, kjer želimo, da je poseganja čim manj oziroma so motnje časovno čim krajše, omogoča hitrejše spravilo lesa iz gozda brez dolgotrajnega in mučnega ročnega spravila;

- ZGS ob pripravi načrtov gozdnogospodarskih enot, skupaj s predstavniki upravljavcev lovišč, prouči in pripravi vse potrebno za določitev površin, kjer bodo veljale časovne omejitve opravljanja vseh del zaradi prisotnosti gozdnih kur. Proces sprejemanja takih načrtov, ki je pregleden in odprt za javnost, v nadaljevanju zagotovi tudi seznanitev vseh zainteresiranih strank s postopki, obveznostmi in omejitvami vseh udeležencev, povezanih s to problematiko;

- zavedamo se dejstva, da časovne omejitve izvajanja vseh del na rastiščih gozdnih kur za lastnike gozdov lahko pomenijo tudi negativne gospodarske učinke. Zato smo dolžni v sodelovanju z drugimi institucijami (ZRSVN, Gozdarski inštitut Slovenije, gozdarska inšpekcija, lovci ...) pred posegi na takih območjih vse morebitne negativne posledice proučiti in na razumen način tudi upoštevati želje lastnikov;

- smo zagovorniki aktivnega varstva rastišč gozdnih kur, kar ne pomeni le upoštevanja mrtvih črk varstva na papirju, ampak usklajevanje in sodelovanje z vsemi odgovornimi in zainteresiranimi pri načrtovanju in izvajanju ukrepov na tem območju;

- lovski družini Koprivna Topla in Peca - Mežica, ki upravljata z lovišči na območju Pece, v zadnjem obdobju zagotovo največ pripomoreta k preprečevanju zaraščanja

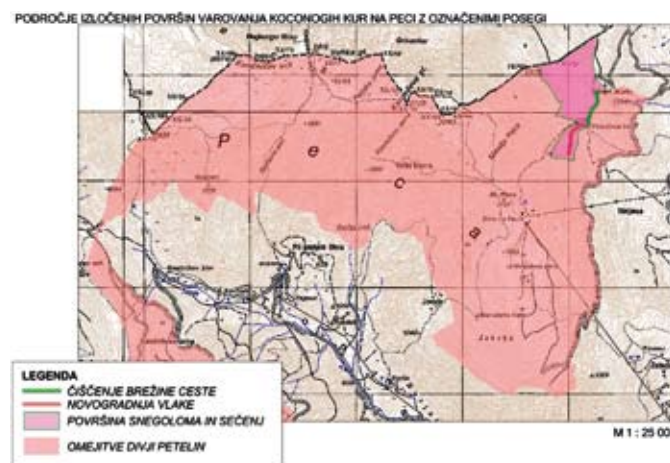
Pece z rušjem in ohranjanju pašnih površin v velikih gozdnih predelih. Preprečevanje zaraščanja vsekakor pomeni tudi ohranjanje ugodnega stanja življenjskega okolja gozdnih kur. Seveda ta dela niso izvedljiva brez skrbnega načrtovanja in konkretne strokovne pomoči ZGS in ZRSVN na terenu. Tudi druge, skupno organizirane akcije ohranjanja specifičnih habitatov na

– rastišče Najbrževo je samo del več kot 800 ha velikega kompleksa Pece, kjer aktivno opravljamo ukrepe varstva habitatov gozdnih kur. Očitani posegi pomenijo motnjo na manjšem delu te površine (*slika 2*). Ob zavedanju, da so tudi rastišča divjega petelina živ, spreminjajoč se sistem, trdimo, da so v konkretnem primeru osebkovi te vrste sposobni zlahka najti drug pri-

Foto: G. Minšek

Fotografija 1: Udeleženci čiščenja pohorskih planj

Slika 2: Vir: arhiv ZGS

Uršlji gori, Košenjaku in Pohorju, kjer nam je za prostovoljno delo uspelo zainteresirati predstavnike različnih institucij (lovci, gozdarji, planinci, naravovarstveniki, predstavniki lokalnih skupnosti, lastniki gozdov ...), ob branju članka Mirka Skudnika, žal, izgubljajo na pomenu (*fotografija 1*). Na to temo je bil objavljen tudi prispevek Vzdrževanje bivališč ruševca v SV Sloveniji (*Lovec*, št. 4/2009);

meren prostor na obronkih Pece;

- da ukrepi upravljanja z gozdovi na rastiščih gozdnih kur nimajo le negativnih posledic, kažejo izkušnje pospravljanja posledic katastrofalnega snegoloma, ki je poleg Najbrževega prizadel tudi druga rastišča gozdnih kur na Koroškem. Na območju Košenjaka (masiv 1.522 m, severno od Drave in Dravograda), ki zdaj velja za enega naj-

aktivnejših območij divjega petelina pri nas, je bilo v pomladanskih mesecih leta 2003 z vsemi soglasji in tudi z odločbo gozdarskega in lovskega inšpektorja s strojno sečnjo pospravljenega več kot 10.000 m³ lesa. Ob pisanju tega prispevka smo v povezavi z rastišči gozdnih kur na Košenjaku ponovno preverili stališča odgovornih v LD Dravograd, gozdarjev ZGS KE Dravograd in ZRSVN. Vsi se strinjajo, da se na območju Košenjaka po letu 2003 življenjske razmere za divjega petelina niso poslabšale oziroma so se – po nekaterih mnenjih – celo izboljšale. Tudi na rastišča na Uršlji gori omenjeni snegolom in poznejši posegi – po mnenju odgovornih v LD Podgorje, gozdarjev ZGS, KE Slovenj Gradec in ZRSVN – ne kažejo negativnih posledic;

– uradno stališče LD Peca - Mežica, ki upravlja z loviščem na območju očitanih posegov, se razlikuje od avtorjevega mnenja. To je raz-

vidno iz posredovanega znamenka 24. redne seje UO LD Peca - Mežica z dne 20. 1. 2011;

– v verodostojnost osebnih podatkov avtorja upravičeno dvomimo tudi mi, saj v članku Nepopravljiva škoda – še zadnjič (Lovec, št. 9/2004) v grafu *Število divjih kur in petelinov na rastišču Najbrževo LD Peca - Mežica od leta 1995 do 2004* navaja za leto 2002 osem petelinov in pet kur, v grafu, objavljenem v članku *Žalostna resnica* (Lovec, št. 1/2011) pa za isto leto in isto rastišče devet petelinov in šest kur. Ravno tako za leto 2004 navaja v prvem članku štiri peteline in dve kuri, v zadnjem članku pa pet petelinov in dve kuri.

Prepričani smo, da avtor kljub častitljivi starosti lahko s svojimi dolgoletnimi izkušnjami pripomore k boljšemu, manj konfliktnemu in za populacije gozdnih kur pozitivnemu upravljanju z gozdovi na teh območjih. Vsebina in način navajanja ne-

katerih dejstev pa zagotovo ne vodita k tesnejšemu sodelovanju vseh uporabnikov prostora in beleženju pozitivnih trendov tako v populacijah kot v življenjskem okolju ogroženih in zavarovanih vrst.

Zdravko Miklašič,
dipl. inž. gozd.,
vodja Odseka za gozdne
živali in lovstvo

Milan Golob,
univ. dipl. inž. gozd.,
vodja Krajevne enote Črna

Tovariši lovci, čas je za spremembe

Na enem zadnjih lanskih skupnih lovov sem med zadnjim pogonom spoznal starešino ene od lovskih družin na južni meji. Beseda je dala besedo in kmalu sva na novo ugotavljala, kako težko je biti v teh časih starešina (predsednik) LD. In to ne le zaradi popuščajóče discipline in odgovornosti, pač pa tudi zaradi nekaterih dogajanj, za katere bi težko dejali, da so zgolj prehodne narave in tako bistveno ne vplivajo na skupinski optimizem lovstva za trajnejše varstvo in gojitev

divjadi. »Poglej«, mi je dejal sogovornik, »ker nam naša območna zveza ni sposobna pojasniti (ali pa tega noče), zakaj vse se namenja vsako leto s prispevki lovcev zbrana ne tako majhna sredstva, z novim letom izstopamo iz njene članstva. Vem, da s tem še dodatno slabimo že tako načeto trdnost lovske organiziranosti, ampak takšen je zame zavezujoč sklep občnega zbora naše lovske družine. Tudi sicer znotraj območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) doživljamo krivično

prakso, v kateri imajo odločilno besedo zlobirane skupine, ki so pod očitnim vplivom lovišč s posebnim namenom (LPN). Njihov položaj je še dodatno ugodnejši, saj ne plačujejo koncesnine, čeprav dobivajo pravico za odstrel najmočnejših, tudi kronskih jelenov, ki so za nas, navadne lovce, nedotakljivi».

Pogovor sva nadaljevala z izkušnjo iz moje lovske družine, ki je bila zaradi malomarnosti pri predložitvi čeljusti srnjadi iz predlanskega odstrela in izgub (povoz srnjadi v letu 2009!) kaznovana s 4.200 evri (plus drugi stroški še okrog 850 evrov), jaz kot starešina pa še dodatno z desetino omenjene vsote. Pojasnjeno nam je bilo, kako velikodušno, da se bo prekrškovni organ, to je republiška lovska inšpekcija, ob takojšnjem plačilu zadovoljil tudi s polovico zneska, kar pa je še vedno več kot polovica celoletnih prihodkov iz lovišča. Stisnili smo zobe in skoraj postrgali finance. Od

višjih lovskih organizacij smo dobili le »kamilične« nasvete. Halo, lovci! Ali bomo odselej namesto vlaganj v lovišča polnili državne jasli, in to zaradi prekrškov, ki niso povzročili skoraj nikakršne biološke ali gospodarske škode!? Kot vem, naša LD ni bila edina, v nekatera LPN, kjer se dogajajo velike nepravilnosti, pa si lovska inšpekcija ne upa. Saj poznate tisti pregovor o vrani!

Kot starešina se počutim osramočen in besen hkrati. Zato pozivam vse slovenske lovske družine, naj se nam pridružijo pri oblikovanju skupne zahteve do državne lovske administracije, še posebno do Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – v tem, da smo za red in odgovornost, ne pa za novo obliko zajedavstva, ki bo povzročilo slabokrvnost in konec našega lovstva in divjadi.

Boštjan Češarek,
univ. dipl. inž. arh.,
starešina LD Ribnica

njegove veljavnosti niso podpisali. Prav tako so na preizkušnji tisti lovci oz funkcionarji, ki so pripravljeni (zaradi peščice posameznikov) ta akt tudi vsebinsko spreminjati. Priznati moram, da sem z velikim ogorčenjem prebral informacijo, da so med nami tudi takšni člani zelene bratovščine, ki se izmikajo podpisom te lovske zaprisege. Namesto da bi bili vsi brez kakršnih koli izjem ponosni na ta naš akt, saj je ocenjen kot vsebinsko zelo dober (celo edinstveni tovrstni dokument v lovstvu Evrope), kar nam nenazadnje priznavajo številne lovske organizacije drugih držav, pa ga posamezniki poskušajo zaobiti po desni strani. To so zame več kot sramotna dejanja. Osebnostno nimam za uglednega lovskega tovariša nikogar, ki ni želel podpisati Zaprisege, pa naj gre za povsem preprostega človeka ali za človeka, ki je »opremljen« z vsemogočimi nazivi. Taki posamezniki so zares »bele vrane« med črnimi. Verjemite, da se »albino vrane« ne počutijo dobro med črnimi, zato se mi postavlja vprašanje, kako se omenjena manjšina borcev počuti med tistimi, ki jih EK ne moti. Kdor tega kodeksa ne podpiše, ne more biti slovenski

lovec! Iluzorno je pričakovati, da bo EK sprejemljiv za vse slovenske lovce, vendar je treba tudi s sklepi naše krovne organizacije in z dopolnitvami internih aktov v LD doseči, da je podpis obvezen za slehernega lovca. EK je akt, ki ga lahko spreminjamo samo v izjemnih primerih. Ko ga bomo začeli enkrat spreminjati na pobude posameznikov, bo to za sabo potegnilo verižno reakcijo in zahteve za vedno nove in nove spremembe in dopolnitve. S takimi dejanji bi po mojem mnenju razvrednotili vrednost in pomen akta. Odbor EK se naj raje ukvarja in spremlja praktično izvajanje kodeksa v praksi kot pa z vsebinskimi spremembami. Zavedati se namreč moramo, da je eno formalni sprejem kodeksa s podpisom, drugo pa je njegovo izvajanje! Prepričan sem, če bi se vsi slovenski lovci obnašali približno tako, kot je zapisano v naši zaprisegi, bi se v javnosti redkeje pojavljali v negativni luči, kot se. Prav tako bi lovski inšpektorji imeli manj dela z reševanjem prijav o raznih nepravilnostih v lovstvu, ki se še dokaj pojavljajo med lovci.

Miroslav Bauman
LD Sv. Jurij -
Jurovski Dol

Ali je to sploh mogoče?

Etični kodeks slovenskih lovcev (EK) ni na preizkušnji (članek v Lovcu,

1/2011, str. 23), ampak so na preizkušnji samo tisti lovci, ki ga še po dvanajstih letih

Kaj vpliva na zdajšnjo prostorsko razporeditev jelenjadi v Sloveniji in kakšna bo njena prihodnja razširjenost?

Vrste iz skupine prostoživečih parkljarjev imajo številne ekološko in gospodarsko pomembne vloge. Po eni strani so zanimive lovne vrste, s katerimi se ustvari glavnino dohodkov v lovstvu, poleg tega opravljajo tudi druge pomembne vloge v okolju, ki so lahko neposredno koristne za človeka. Po drugi strani imajo lahko več negativnih vplivov na gozd (objedanje mladja, drgnjenje in lupljenje dreves) in povzročajo konflikte v kulturni krajini

(npr. škodo v kmetijstvu, povozi). Zato je pomembno vedeti, kateri dejavniki vplivajo na prostorsko razporeditev parkljarjev, kako na te dejavnike lahko vplivamo ljudje ter kakšna bo prostorska razporeditev in razširjenost vrst v prihodnosti.

Na razširjenost parkljarjev in njihovo gostoto lahko vplivajo različni dejavniki: tisti, ki pogojujejo habitatno primernost prostora (npr. delež gozda, prisotnost krmišč in drugih prehranskih

virov, človekove motnje), vključno z medvrstnimi odnosi (npr. konkurenca za hrano, prisotnost plenilcev), načini širjenja vrste v prostoru (npr. pogostnost odseljevanja osebkov, spolna sestava osebkov, ki se odseljujejo), način in zgodovina gospodarjenja z vrsto (načrtovanje odzema, krmljenje) ter razni antropogeni posegi v prostor, ki vplivajo na razporeditev vrste prek omejevanja gibanja in odseljevanja osebkov (npr. prometnice).

Med našimi prostoživečimi parkljarji so vplivi omenjenih dejavnikov morda najočitneje izraženi pri jelenjadi. Njena sedanja prostorska razporeditev ni le odraz razlik v habitatni primernosti prostora, ampak tudi posledica zgodovinskih dogodkov. V Sloveniji je bila ob koncu 19. stoletja jelenjad skoraj iztrebljena in na prehodu iz 19. v 20. stoletje ponovno naseljena v več območjih po Sloveniji (Notranjska, Karavanke, Pohorje). Takrat se je njeno prostorsko širjenje začelo skoraj na novo in se vse do danes še ni končalo. Širjenje jelenjadi je namreč počasno, ker se na nova območja najprej priselijo samci, samice pa jim sledijo šele pozneje.

V raziskavi, ki smo jo v okviru *Ciljno raziskovalnih projektov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano* opravili na Oddelku za gozdarstvo Biotehniške fakultete, smo proučevali, kateri okoljski dejavniki vplivajo na zdajšnje razširjenost in lokalno gostoto jelenjadi v državi. Hkrati smo analizirali, v kolikšni meri je zdajšnja razporeditev jelenjadi odraz mest njenih naselitvev v preteklosti oz. spontanah priselitvev iz sosednjih držav, npr. z Madžarske. To je pomembno, saj poznavanje prejšnjega prostorskega razvoja populacij omogoča napovedovanje njihovih prihodnjih razvojnih trendov. Na podlagi ugotovitev analiz smo izdelali tudi karto potencialne (prihodnje!) razširjenosti in relativnih gostot vrste. V prispevku predstavljamo nekatere najzanimivejše in, z vidika gospodarjenja z jelenjadj, najpomembnejše ugotovitve.

Metode dela

Na podlagi podatkov o lokacijah odvzemov iz Osrednjega slovenskega registra lovnih vrst divjadi in velikih zveri, ki je povezan z medmrežnim programom Lisjak (Virjent in Jerina, 2004) in ga vzdržujete vsi člani lovskih organizacij v Sloveniji, smo pripravili natančno (na 1 km²) sliko lokalnih gostot jelenjadi v Sloveniji, kar smo predstavili v eni od prejšnjih števil Lovca (Stergar in sod., 11/2009, str. 546). Podatke o lokalnih gostotah jelenjadi smo povezali s kartami okoljskih dejavnikov in nato analizirali, kateri dejavniki vplivajo na gostoto. V raziskavi smo proučili veliko dejavnikov, za katere smo domnevali, da bi lahko bodisi prek določanja količine in kakovosti hrane za jelenjad (npr. delež travnikov, krmišča, notranja zgradba gozda), varnostnega kritja (npr. delež gozda, najbližji gozdni rob), pogostnosti motenj s strani človeka (bližina cest in naselij) ipd. vplivali na prostorsko razporeditev in gostote jelenjadi. Če velja domneva, da jelenjad še vedno ni končala širjenja, potem lahko pričakujemo, da so na območjih, ki so od mest naselitve/priselitve bolj oddaljena, manjše gostote kot v bližini mest naselitve/priselitve. Zato smo za celotno državo izračunali tudi oddaljenost od mest naselitve/priselitve in ugotavljali, ali tudi ta dejavnik vpliva na zdajšnje lokalno gostoto jelenjadi v državi. Pri tem oddaljenosti nismo računali kot ravno črto od mest naselitve/priselitve, temveč smo upoštevali, da se je jelenjad pri širjenju v prostoru izogi-

bala strnjenih naselij, širjenje pa je bilo hitreje v bolj gozdnatih območjih.

Ugotovitve

V Sloveniji na zdajšnjo prostorsko razporeditev in lokalno gostoto jelenjadi vpliva več dejavnikov, med katerimi po pomenu izstopajo naslednji trije: 1) gozdnatost in značilnosti gozdne krajine, 2) intenzivnost krmljenja in lega krmišč v prostoru ter 3) oddaljenost nekega konkretnega območja od mesta naselitve/priselitve jelenjadi v državi.

Na splošno je jelenjad habitatno zelo prilagodljiva vrsta in lahko preživi tudi na območjih brez gozda; na Škotskem in Irskem, na primer, biva izključno na traviščih in resavah. Vendar je v večjem delu svetovnega areala razširjenosti, vključno s Slovenijo, njen glavni habitat gozd, na katerega je zlasti navezana na območjih s prisotnimi plenilci in na območjih, kjer vrsto lovi človek. Gozd jelenjadi nudi varnostno kritje in kritje pred ekstremnimi podnebnimi dejavniki, v njem polega mladiče in zadovoljuje velik delež prehranskih potreb. Zato ni presenetljiva ugotovitev, da v Sloveniji na gostoto jelenjadi ključno vplivajo **dejavniki, povezani z gozdom**, kot so gozdnatost, velikost in razporeditev gozdnih površin in notranja zgradba gozda – delež iglavcev in listavcev, delež in prepletanje starejših in mlajših faz gozda. Naša raziskava kaže, da bolj kot je prostor pokrit z gozdom, primernejši je za jelenjad. Največja gostota jelenjadi je na območjih, katerih gozdnatost je vsaj

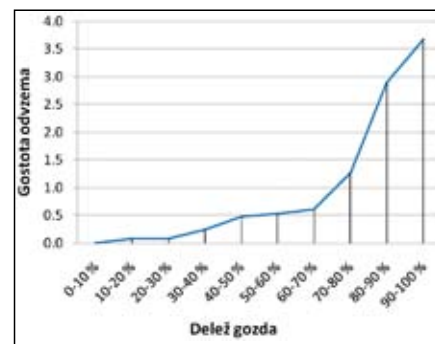
60- do 70-odstotna (*slika 1*). Jelenjad pogosteje uporablja velike gozdne površine, redkejša pa je v predelih, kjer je gozd razdrobljen in se tesno prepleta z negozdnimi površinami. Velika gozdnatost in prisotnost obsežnih gozdnih površin sta verjetno pomembni predvsem kot dejavnika kritja pred plenilci in človekovimi motnjami. Pri tem pa velja izpostaviti, da znotraj velikih gozdnih površin jelenjad raje uporablja predele blizu gozdnega roba in odprtih površin, saj ji taki predeli nudijo veliko kakovostne hrane. Jelenjad se kot delno pašna vrsta namreč pogosto hrani s travami in zelmi. Zato so travniki in druge odprte površine eden njenih ključnih prehranskih habitatov. Domače raziskave, npr., kažejo, da trave lahko predstavljajo več kot polovico celoletne prehrane jelenjadi in da so živali na območjih z več travniki telesno močnejše. Pomen travnikov nakazujejo tudi telemetrijske raziskave (Jerina, 2006). Doslej so vsi osebki, ki smo jih v Sloveniji spremljali s telemetrijo v toplem delu leta poleg gozda, vsaj enkrat na dan izstopali iz njega.

Priljubljenost gozdnih površin je odvisna tudi od notranje sestave gozda. Ugotovili smo, da se jelenjad raje zadržuje v sestojih z velikim deležem odraslih listavcev, pomembna pa je tudi zastopanost mladega gozda. Odrasli sestoji listavcev so vir energijsko bogatih plovov (npr. kostanj, hrast), gozdno mladje pa je pomembno kot prehranski vir, kar je dobro znano predvsem gozdarjem in lastnikom gozdov, pa tudi zaradi varnost-

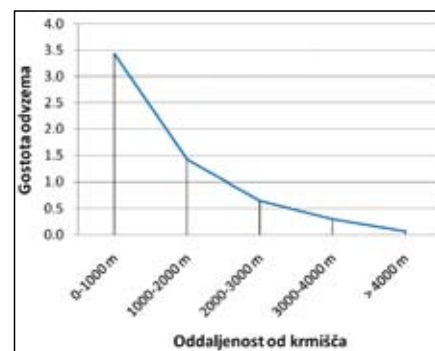
nega kritja pred plenilci in človekovimi motnjami.

Naša raziskava opozarja, da je lokalna gostota jelenjadi v znatni meri rezultat gozdnatosti in oblike gozda. Če se bo v Sloveniji nadaljeval trend zaraščanja krajine, se bodo razmere za jelenjad na splošno izboljševale in v prihodnje lahko pričakujemo še nadaljnje povečevanje številčnosti te vrste divjadi. Po drugi strani pa bi nadaljnje lokalno zaraščanje travniških površin znotraj oz. na robovih velikih gozdnih kompleksov (npr. na Kočevskem) pomenilo zmanjšanje prehranske nosilne zmogljivosti okolja in s tem povzročilo lokalno zmanjšanje gostote jelenjadi na takih območjih.

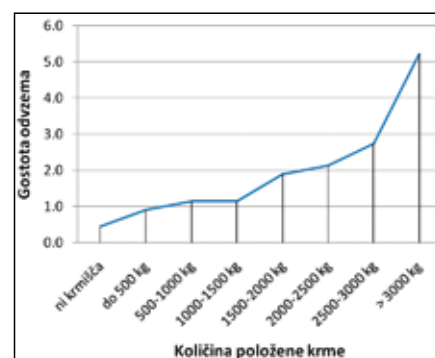
Na prostorsko razporeditev jelenjadi pomembno vplivata tudi **prostorska lega krmišč ter intenzivnost krmljenja**. Predhodne domače prehranske raziskave kažejo, da je hrana s krmišč energijsko pomemben, pogost in priljubljen zimski prehranski vir jelenjadi (Adamič, 1990). Le-ta se na prisotnost krmišč hitro privadi in jih zunaj vegetacijske dobe lahko obiskuje celo vsak dan. Na krmiščih se najpogosteje zadržuje od večera do jutra. Podnevi se od njih oddalji, vendar ne zelo daleč, saj bi to pomenilo veliko porabo energije za vsakodnevno prehanje med počivališči in prehranskimi habitatami. Posledično prostorska razporeditev krmišč in intenzivnost krmljenja pomembno vplivata tudi na prostorsko razporeditev jelenjadi. Iz *slike 2* je razvidno, da se gostota jelenjadi z oddaljenostjo od krmišč hitro zmanjšuje, obrat-

Slika 1: Vpliv gozdnatosti na gostoto jelenjadi

Slika 2: Vpliv oddaljenosti od najbližjega krmišča na gostoto jelenjadi

Slika 3: Vpliv količine položene krmelkm² na gostoto jelenjadi

Foto: L. Skvarčič

no pa se gostota jelenjadi večja z intenzivnostjo krmljenja (*slika 3*).

Pri nas in v mnogih drugih državah krmljenje parkljarjev poteka z več nameni, npr. zaradi lažjega odstrela, doseganja večje trofejne vrednosti divjadi, zmanjševanja zimskih poginov ter zmanjševanja škode v gozdu in kmetijskem prostoru. Ukrep je zelo drag in je pogosto največji finančni vložek upravljavcev v lovišče, vendar so ob nenačrtovani rabi njegovi učinki nemalokrat prav nasprotni od načrtovanih. Zaradi tega ukrepa jelenjad namreč zimo preživi v veliki gostoti na majhnem območju v okolici krmišč, kjer so zato poškodbe mladja in drugi negativni vplivi na prostor zelo močni. Krmljenje verjetno tudi zmanjšuje sezonske selitve jelenjadi, kar prek celoletno povečane gostote in posledično večje znotrajvrstne tekmovalnosti (kompeticije) lahko povzroči celo zmanjšanje

telesnih mas in trofejne vrednosti ter večjo obolenost in pogine osebkov. Zato je pogosto vprašljiva ustreznost (načina in obsega) krmljenja jelenjadi pri nas in drugod po svetu in jo je v prihodnje treba ponovno temeljito proučiti, obseg ukrepa pa postopno zmanjševati.

Poleg značilnosti gozda in krmljenja na lokalno gostoto jelenjadi pomembno vpliva tudi **oddaljenost od mest naselitve/priselitve**. Če primerjamo dve območji z enako kakovostjo habitata, je v območju, ki je bolj oddaljeno od mesta naselitve/priselitve, gostota jelenjadi v povprečju manjša. To nakazuje, da sta zdajšnja razširjenost in prostorska razporeditev jelenjadi v veliki meri tudi odraz lokacij, ki so jih pred več kot 100 leti izbrali za ponovne naselitve (revir

Javornik graščine Haasberg – neuspela naselitve, Leskova dolina na Snežniku, Kokra, Puterhof (Jelendol) in Lukanja na Pohorju). Če bi bile lokacije naselitve izbrane drugače, bi bila zdajšnja slika prostorske razporeditve jelenjadi (*slika 5, zgoraj*) drugačna. Ugotovili smo tudi, da se gostota samic z oddaljevanjem od mest naselitve/priselitve manjša hitreje kot gostota samcev. To dokazuje, da jeleni hitreje osvajajo nove predele, medtem ko so košute bolj navezane na rodna območja. Ker je stalna poselitve nekega območja z jelenjadjo odvisna predvsem od prisotnosti košut, je počasno odseljevanje košut z rodni območij glavni razlog za počasno prostorsko širjenje populacij jelenjadi.

Karta potencialne razširjenosti in gos-

tote jelenjadi (*slika 5, spodaj*) prikazuje potencialno razporeditev jelenjadi v Sloveniji, če bi le-ta poselila vsa območja, ki so primerna zanje in bi se lahko v prostoru neomejeno širila ne glede na vse ovire, ki jih je ustvaril človek (npr. ograjene avtoceste). Zdajšnje območje razširjenosti jelenjadi pokriva 36 % površine Slovenije, medtem ko njeno potencialno območje zavzema 55 % površine države. Po naših napovedih bi se jelenjad lahko številčno okrepila oz. prostorsko razširila predvsem v zahodni Sloveniji (Kras, severna Primorska), zahodno od Ljubljane (Polhograjsko hribovje), v Zasavju in na južnem Štajerskem (Bohor z okolico ter Boč z zahodnimi Halozi).

Počasno prostorsko širjenje jelenjadi ni zgolj posledica lastnosti vrste, temveč tudi ovir v okolju. Najpogostejše so to človekovi posegi, ki povzročajo drobljenje habitatov. Avtocesta Ljubljana–Kozina, na primer, ovira širjenje jelenjadi s snežniško-javorniškega območja in Menišije proti Hrušici in Idrijskemu hribovju. Težavno je tudi poseljevanje za jelenjad primernih območij, ki so od populacijskega območja jelenjadi zelo izolirana zaradi obsežnih vmesnih neprimernih habitatov. Tak primer je gozdnoto območje Boča in zahodnih Halozi. Območje je primerno in dovolj veliko za poselitve jelenjadi (navezuje se tudi na hrvaško stran), a ga z vseh strani obdaja kulturna krajina, ki je za jelenjad neprikljubljena in tudi zelo težko prehodna.

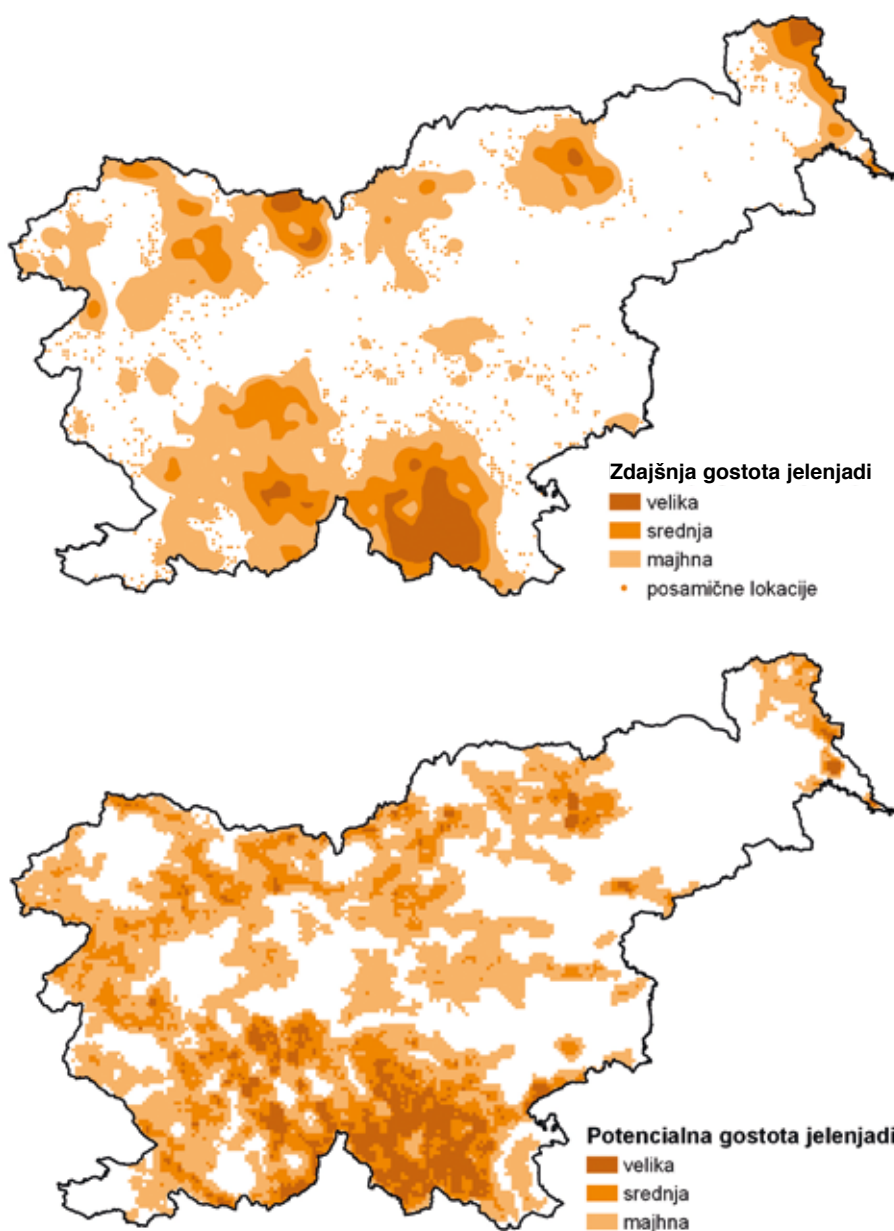
Ali se bo jelenjad v prihodnosti razširila na območja, ki so zanje primerna, je odvisno tudi od ciljev in načina gospodarjenja z vrsto. Ponekod je jelenjad nezaželena vrsta, navadno zaradi skrbi pred škodo na kmetijskih površinah (npr. Goriška brda). Na takih območjih je njeno širjenje nadzorovano ali preprečeno z načrtovanjem velikega odvzema. V robnih predelih, kjer je širjenje dopustno, je po drugi strani potrebna previdnost pri načrtovanju višine ter starostne in spolne sestave odvzema. Upoštevati je treba, da v robnih predelih populacij praviloma prevladujejo samci, predvsem mlajši jeleni, ki se iz matičnih delov populacij najpogostejše odseljujejo v nova območja. Zato je prav, da je tam tudi njihov delež v odvzemu večji kot v jedrih populacij.

Matija Stergar¹
Andrej Kobler²
Klemen Jerina¹

¹Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana (matija.stergar@bf.uni-lj.si)

²Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

(Seznam uporabljenih virov je na voljo pri korespondenčnem avtorju.)

Slika 5: Zdajšnje in potencialno območje razširjenosti ter relativne gostote jelenjadi. Zgornja slika prikazuje, kakšna bi bila prostorska razporeditev jelenjadi v Sloveniji, če bi nanjo vplivali samo okoljski dejavniki in bi se jelenjad razširila na vsa območja, primerna zanje. Širjenje na nova območja velikokrat ovirajo človekovi posegi v prostor (npr. prometnice), odvisno pa je tudi od načina gospodarjenja z jelenjadjo v robnih območjih, kar je pogojeno s človekovimi željami in načrti.

Varovanje in krmljenje male poljske divjadi s pomočjo kmetijskih del na polju

Ena večjih težav za domorodno (samoniklo) prostoživečo malo divjad je, da zanjo primanjkuje prostora. Tehnologija kmetovanja omogoča, da kmetijske površine obdelujemo gospodarno, mokrišča izsušujemo. Lovišča oziroma habitat divjadi pa še vedno prečkajo in delijo številne ceste.

Na kmetijskih površinah oziroma v življenjskem prostoru prostoživeče male divjadi vedno opravljamo določene dejavnosti, katerih negativne posledice občutijo predvsem tamkaj živeče živali. Desetletja nazaj so zaradi viškov pridelane hrane opuščali pridelovalne površine. Celo plačevali so lastnikom zemljišč, če so opustili pridelavo določenih poljščin. Sočasno s tem pa površin niso prepustili naključnemu zaraščanju, ampak so jih pre-

mišljeno zasejali s semeni, katerih rastline so nato nudile kritje in hrano prostoživečim živalim (*fotografija 1*). V današnjem času pa je kljub viškom pridelkov z njiv obdelana površina postala izvor tehnične energije. Delež organske mase, ki ga pridelajo na kmetijskih površinah in je namenjen obnovljivim izvorom energije, namreč zavzema vedno več kmetijskih površin. Gospodarnost pridelave organske mase s takih površin je povezana z velikimi pridelki (t/ha). Taka nujna povezava je povezana z uporabo velikih količin kemičnih sredstev in mineralnih gnojil. Za takšno pridelavo so primerne samo velike kmetijske površine, na katerih gojijo eno samo rastlino, po navadi koruzo, sončnice ... (*fotografija 2*). Posledično naštetu negativno vpliva na druge rast-

line in prostoživeče živali. Glede na zapisano lahko s smiselno uporabo kmetijskih površin izkoristimo naravne danosti v vsesplošno korist tako, da je posejana rastlina uporabna večnamensko. To pomeni, da rastlino pojmuje-
mo kot končni pridelek in iz-

rabo za izvor tehnične energije, v času rasti pa kot hrano in kritje za prostoživeče živali. Rastline so lahko divje ali gojene. Doslej takih dejavnosti žal ni bilo pri nas v Sloveniji, vendar začetni z dobri deli ni nikoli prepozno!

V Nemčiji potekajo razi-

Samonikle rastline

skovalni projekti na področju uporabe organske mase za pridobivanje tehnične energije iz samoniklih rastlin. Pridelava omenjenih rastlin naj bi potekala na ekološko sprejemljivejši način; to pomeni brez intenzivne obdelave tal, uporabe pesticidov in z zmanjšano uporabo mineralnih gnojil ter z možnostjo popolnega dostopa male divjadi

jec, jerebica) in zaščita poleglih mladičev srn pred plenilci;

– po opravljeni zaščitni vlogi rastline celotno maso uporabijo kot izvor tehnične energije, pri kateri je CO₂ nevtralen.

V naboru samoniklih rastlin, primernih za setev, je okrog 300 rastlin. Ker je ena od zahtev tudi pozno cvete-

2 Velike površine, ena vrsta rastlin.

in mrčesa. S takim načinom pridelave organske mase bi zmanjšali težave, ki nastanejo zaradi ene vrste rastlin in velikih pridelovalnih površin. Predvsem pa bi izboljšali življenjsko okolje prostoživečim živalim. Glavni namen setve samoniklih rastlin je dvojen:

– zaščita male divjadi (za-

nje rastline, je v ožjem izboru samo 70 rastlin.

V Sloveniji imamo nekaj prednosti glede velikosti kmetijskih površin (*fotografija 3, fotografija 4*). Imamo namreč majhne površine, medtem ko so velike površine, posejane z eno vrsto rastline, redkost. Vendar vse to, kar je sedaj prinesel čas,

3 Majhne kmetijske površine

4 Travniki s samoniklimi rastlinami

še ni dovolj za ohranitev male divjadi.

Plenilca, kot sta lisica in kanja, pa za divjad moteča človekova rekreacija, največkrat še s spremljajočim psom, se okolju hitreje prilagajajo kot vrste male poljske divjadi. Stanje bi lahko izboljšali, če bi upoštevali izkušnje in raziskovalna spoznanja iz tujine. Nekatere bi lahko opravili takoj, brez nevarnosti za poslabšanje obstoječega stanja. V zdajšnjem času sodelovanje s kmeti lahko največ pripomore k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali.

Kmetijski postopki, ki izboljšajo življenjske razmere male divjadi

Neposejana površina njive

Na njivah, posejanih z eno vrsto rastline in s površino več kot 3 ha, zaželeno tudi na manjših površinah, ob setvi pustimo neposejane površine. Taki predeli so lahko v obliki trakov s širino od 30 do 50 cm. Lahko jih oblikujemo kot »okna« v posejani njivi. Priporočljivi so nekoliko večji neposejani deli njive, tako da ima divjad možnost pregleda nad plenilci in umika, če je ogrožena. Neposejane dele njive najpogosteje obiščejo zajci in ptiči. Neposejane površine potem zaraste plevel. V času oskrbe gojene rastline neposejanih

površin ne smemo obdelovati mehanično in nanje ne smemo nanašati kemičnih sredstev. Neposejana površina zanemarljivo vpliva na celoten pridelek, zelo pa koristi mali divjadi.

Priprava njive za setev z rahljanjem namesto z oranjem

Temeljno obdelavo njive in njeno pripravo za setev lahko opravljamo na več načinov. Najbolj intenzivna temeljna obdelava je z oranjem. V takem primeru zaorjemo vse rastlinske in žetvene ostanke ter plevela na dno brazde. Njivo za setev lahko pripravimo tudi z rahljanikom, ki je sestavljen iz različnih nogač, krožnikov in kotalne brane. Posebnost tega stroja je, da zemljo samo prerahlja, zato vrhnja plast strnišča ostane. Globina obdelave je okrog 10 cm. Zaradi zmanjšane temeljne obdelave vznikne več samoniklih rastlin, ki so nenadomestljiva hrana za poljske zajce in poljske ptiče.

Povečanje višine odkosa krme ali žita

Preprost postopek, ki izboljšuje razmere za malo prostoživečo divjad, je, da višino odkosa krme, predvsem detelje, opravimo na okrog 14 cm. Poljski škranec, priba, poljski zajec imajo zato veliko večje možnosti za preživetje. Višina odkosa komaj kaj vpliva na prvo košnjo. Tedaj so prva legla poljskih ptičev

že odletela, priba in poljski škrlanec pa začneta pripravljati drugo leglo, na kar pa zelo vpliva višina drugega odkosa. Visok odkos štiti mlade zajčke pred plenilci, poznejša legla imajo večjo možnost preživetja. Da bi imel drugi odkos krme zaščitniško vlogo, naj bi bil visok najmanj 10 cm.

Zakasnitev košnje

Če bi kmetje preložili prvi odkos krme na konec maja ali začetek junija, bi tako pomagali ohraniti malo prostoživečo divjad. V tem času namreč mlade živalce zapuščajo gnezda. S prestavitvijo časa košnje bi se izognili zanesljivemu pokončanju. Poljski škrlanec in veliki strnad takoj po prvi košnji začneta obnavljati ali delati novo gnezdo. Zanje je smiselna predstavitev druge košnje v avgust. Tak zamik druge košnje koristi tudi poljskemu zajcu.

Poznejša obdelava strnišča

Primereno je premakniti obdelavo strnišča v pozno jesen, še bolje pa je opustiti obdelavo in preprosto pustiti njivo s strniščem do spomladanske obdelave, kar zelo ugodno vpliva na podmladek zajcev in poljskih ptičev, ki se prehranjujejo s semeni samoniklih rastlin. Tako strnišče ponudi živalim kritje, plevel pa hrano, zrastejo pa tudi nekatere samonikle rastline, ki se menijo v jeseni. Pri pozni jesenski obdelavi njive naj bi vsaj nekaj strnišča pustili za obdelavo spomladi. Pozitivni učinki na malo divjad bodo izredno veliki!

Postopki pri setvi posevka za zaščito in hrano prostoživečim živalim

Priprava zemljišča za setev

Površine, namenjene za setev krmnih rastlin, ne prepustimo samo zaraščanju, v bistvu jo le izločimo iz aktivne pridelave kmetijskih tržnih rastlin, a jo pripravimo za setev enako, kot bi jo pripravljali za druge kmetijske rastline. Lahko jo obdelamo

samo z rahljalniki ali pa opravimo temeljno obdelavo z jesenskim oranjem – praho. S stališča založenosti je oranje zemljišča s hranili boljše, ker se več organske mase mineralizira v dušik. To pa v prvem letu rasti pomeni boljši začetni razvoj in rast posejane rastline. Če so površine predhodno zelo zaraščene s pleveli, jih pustimo do konca junija, da se »mladina« izvali ali odide s površine. V začetku avgusta take površine pokosimo z zastiralno kosilnico – (mulčerjem). Po 1. septembru zelo zapleveljene površine lahko obdelamo tudi kemično s totalnimi herbicidi, sledita čim prejšnje oranje površine in obdelava s predsetvenikom za končno pripravo zemljišča na setev.

Spomladanski čas setve, okrog 20. aprila, je primeren za koruzo in cvetoče rastline. Če predvidevamo, da ne bo več pozebe, ki bi škodila ajdi ali sončnicam, lahko s setvijo začnemo že v začetku aprila. Seveda, če so za to ustrezne razmere na njivi. Na območjih, kjer pretežno sejejo koruzo, je velikokrat problematičen plevel divje proso, ki raste v ponovitvah. Zato je treba zapleveljeno njivo pred setvijo ponovno obdelati s predsetvenikom ali drugimi branami. Na vseh površinah, ki smo jih umaknili iz aktivnega kmetovanja in jih namenili prehrani ter zaščiti prostoživečih živali, je setev treba končati najpozneje do 31. maja.

Izbira semena

Temeljni pomen izbire mešanice semen je, da rastoče rastline nudijo celoletno izborna hrano in kritje predvsem mali poljski divjadi. Za njivo, ki je namenjena samo prostoživečim živalim, lahko izberemo enoletni ali dveletni posevek. Lahko izberemo dveletno mešanico semen (OLAP; W. Geaf), ki je sestavljena iz šestnajstih gojenih rastlin in ene samonikle (slez – ajbiš). V prvem letu rastline cvetijo od junija do konca oktobra. Višje rastoče rastline, primerne za kritje, so: sončnica, slez, oljna red-

Preglednica 1: Setvena mešanica semen OLAP in mešanica semen z imenom Življenjski prostor

Setvena mešanica OLAP setveni odmerek 10 kg/ha	Setvena mešanica kmetijskih kultur viranih rastlin Življenjski prostor
15 % AJDA	18,0 % ESPARZETKA
12 % RŽ	8,0 % SONČNICA
10 % KOROMAČ	7,5 % LUCERNA
10 % SONČNICA	3,0 % RŽ
7 % LUCERNA	5,5 % AJDA
4 % ČRNA DETELJA	5,0 % KOROMAČ
5 % PIRA	5,0 % ČRNA DETELJA
5 % OVES	5,0 % OZIMNA GRAŠICA
5 % INKARNATKA	2,3 % JARA GRAŠICA
5 % ENOLETNI GRENKI VOLČJI BOB	2,0 % LAN
5 % OLJNICA (LAN)	2,0 % HMELJNA METELJKA
5 % JARA PŠENICA	2,0 % NOKOTA
3 % POLETNA GRAŠICA	1,0 % PROSO
3 % STRNIŠČNA REPA,	1,0 % ČIČERIKA
2 % SLEZ	1,0 % PETERŠILJ
2 % OLJNA REDKEV	0,5 % KRMNI SLEZ
2 % FACELIJA	0,5 % KRMNO KORENJE
	0,5 % ŠVEDSKA DETELJA
	0,2 % BORAGA

kev. V drugem letu zaščito prevzame rž in koromač. Setveni odmerek je 10 kg/ha in naj bi zadostoval za želeni izbor rastlin in zadrževal rast preostalih plevelov na njivi. Za preprečitev preraščanja s pleveli in povečanje gostote setvenega sklopa lahko setveno mešanico obogatimo s semeni ajde, ovsa ali jarim žitom.

S setvijo navedenih mešanic semen, ki vsebujejo veliko semen samoniklih rastlin, dobi posevek raznovrstno sestavljeno ozelenitev, ki jo za večletno življenjsko oko-

lje potrebujejo prostoživeče živali. V prvem letu iz mešanice semen vzniknejo gojene rastline, kot so: sončnice, ajda, različne vrste detelj, pa tudi samonikli rastlini, kot sta ivanjščica in pasja kamilica. V prvem letu rasti se večletne samonikle rastline ne razvijejo v celoti, ampak z listi pokrijejo samo setveno zemljišče. V drugem letu rasti pa zrastejo do svoje naravne višine, cvetijo in varujejo živali ter pokrovnost zemljišča. Maja začnejo cveteti rdeča in bela lučca, esparzeta, svetlin, divja ščetica ...

Sočasna priprava površine in setev

V tretjem letu prevzamejo prostor na krmni njivi: divje korenje, pelin, navadni vratič in številne druge vrste rastlin. Pokrovnost zemljišča se z rastlinami zelo poveča in ves čas veča. Setveni odmerek opisane mešanice semen je 10 kg/ha.

Setev

Po navadi setev izbrane mešanice semen ne pomeni večje težave. Vendar je pri strojni setvi potrebno nekaj znanja o sejalnicih in naravnavanju setvenega odmerka. Težavnost setve nastane pri mehaničnih sejalnicih za strojno setev zaradi majhnega setvenega odmerka (10 kg/ha). Ker so največkrat površine manjše od 1 ha, je potrebna količina semena za setev še manjša. Temeljno pravilo in morebitna rešitev problema je, da majhni količini semena primešamo sojo ali žitne otrobe, nato pa posejemo skupno maso. Količina dodane mase znaša od 50 do 100 kg, odvisno od možnosti točne nastavitve setvenega odmerka na sejalnici. Manjša je možnost točnosti nastavitve, več bo dodane mase setveni mešanici semen. Setev semena s pnevmatičnimi sejalnici za strojno setev ne povzroča težav pri setvi majhnega setvenega odmerka. Pri setvi pa je priporočljivo izključiti mešalo v zalogovniku semena zaradi omejitve možnosti razslojevanja drobnih in debelih semen v njem. Vse navedene majhne podrobnosti je treba kontrolirati pri setvi na njivi. Mešanico semen pod oznako OLAD sejemo od 1,0 do 1,5 cm globoko. V taki setveni mešanici so večja semena. Pri setvi mešanice semen *Živ-*

ljenjski prostor sejemo skoraj po setveni površini. Nekatera semena samoniklih rastlin imajo zelo majhno maso (48 g – pelin, 0,11 g na tisoč semen). Globina setve je dovolj velika, če so semena rahlo pokrita z zemljo. To pomeni, da pri setvi setvena rala samo vlečemo po setveni površini, zagrinjala za setvenimi cevmi pa naj bodo naravnana na najmanjšo učinkovitost. Zaradi majhne potrebne globine setve je mogoče semena sejati tudi ročno ali s prevozno električno sejalnico. Pri vseh postopkih setve je treba posevek povaljati, posebno pri setvi v izsušeno zemljišče, da seme utrdi svoj položaj v setveni površini.

Oskrba posevka

Načeloma naj za zaščitne posevke, ki so namenjeni prostoživečim živalim, ne bi bila potrebna posebna oskrba. Če pa se v prvem letu rasti na površini preveč razbohotijo pleveli, kot sta loboča in kamilica brez vonja, ki nato zatreta rast preostalih rastlin, je obvezna zastiralna košnja. To pomeni, da rastline pokosimo s kosilnicami, ki rastline razsekajo (mulčenje). Organska masa ostane na njivi, površine, namenjene prostoživečim živalim, pa je potem treba redno pregledovati. Zelo rade se zarastejo s pleveli, kot sta osat ali divje proso. Osatova semena veter raznaša po okoliških njivah, ki so namenjene konvencionalnemu kmetovanju. Takega naravnega sejanja plevela kmetje niso veselili. Rešitev za upravičeno nejevoljo kmetov je, da rastlino osata, ko začne cveteti, pokosimo. Pri več-

letnih posevkih je obvezna druga košnja. Posamezne rastline osata odstranimo ročno. Tudi obrobje površine je treba stalno kositi dvakrat, če pa to ni mogoče, vsaj enkrat v avgustu. Tako preprečimo, da bi se semena samoniklih rastlin prenašala na njive ali travnike, namenjene splošnemu kmetijstvu. Vrste rastlin, ki so namenjene predvsem kritju živali, kot so: pelin, glavinec, vratič, divja ščetica, divji koren, svetlin ..., se v prvem letu rasti ne razvijejo popolnoma. K popolnemu razraščanju jih v prvem letu rasti zadržujejo sončnice in ajda.

Pri nas še ni mogoče kupiti primerne semena, lahko pa uporabimo v praksi preizkušeno mešanico semen, katerih rastline so namenjene hrani in za kritje prostoživečim živalim. Spomladi je celoten sklop rastlin dobro zeleno gnojilo, namenjeno za podor. Setvena mešanica je sestavljena iz:

- 30 kg sončnic in lupine (volčji bob),
- 0,5 kg krmne ogrščice

(sorta akela) in bele gorjušice (senf),

- 2 kg repice (sorta buko),
- 1 kg strniščne repe (navadna repa).

Celotno mešanico semen pomešamo s 100 do 150 kg mineralnega gnojila KAN (27 % N), nato jo posejemo s trosilnikom za mineralna gnojila. Setev je najbolje opraviti takoj po žetvi. Strnišče poprej obdelamo z rahljalnikom, po setvi pa površino povaljamo. Čim prej sejemo, tem hitreje se razvije zaščitna površina.

Temeljno pravilo glede **časa setve pa je:** *En dan v juliju je pomembnejši kot en teden v avgustu. En teden v avgustu pa za razvoj rastline pomeni toliko kot ves mesec v septembru.*

Vse navedene mešanice semen si boste v času rasti lahko ogledali naslednje leto na laboratorijskem polju Biotehniške fakultete. Prisotna bo tudi Semenarna Ljubljana s svojim poskusnim posevkom za prostoživeče živali.

Dr. Rajko Bernik
(LD Križna gora)

Poletni čas rasti

Zimski čas

Projekt telemetrije rjavih medvedov: Obiskovanje krmišč

Leta 2010 so postopno prenehale delovati še zadnje GPS-telemetrične ovratnice, s katerimi smo v okviru projekta **Proučevanje dejavnikov habituacije rjavega medveda na človeka z uporabo GPS-telemetrije** skupaj opremili 21 rjavih medvedov, o čemer smo že pisali (glej Lovec, 9/2009 in www.medvedi.si). Pridobljene podatke smo združili s podatki GPS-spremljav 12-ih medvedov iz prejšnjih raziskav, ki smo jih opravljali na Biotehniški fakulteti v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije in Lovsko zvezo Slovenije.

Zdaj smo začeli z analizo podatkov, katerih količina je res osupljiva: 89.817 GPS-lokacij, 1.458.337 podatkov o aktivnosti in temperaturi ter 37.205 km zabeleženih poti medvedov, kar po razdalji že skoraj ustreza obsegu Zemlje. V povprečju smo posameznega medveda spremljali 249 dni, nekaj pa smo jih spremljali tudi več let. Povprečna površina domačega okoliša medvedov je znašala 46.610 hektarjev (100 % MCP). Domači okoliši so bili v povprečju precej večji pri samcih (68.550 hektarjev) kot pri samicah (16.840 hektarjev). Med vsemi medvedi se je po največjem območju gibal vsem dobro znani popotnik medved Rožnik (glej Lovec, 7–8/2009). Na dan so se medvedi v povprečju premaknili za 3 km (razpon od 0 do 27 km). Premiki so bili pri samcih v povprečju za 64 % večji kot pri samicah. Zanimiv je tudi podatek, da je kar 42 % spremljanih medvedov vsaj enkrat prečkalo državno mejo. Največ jih je obiskalo Hrvaško (36 % vseh spremljanih medvedov). Med spremljanjem je umrlo 8 medvedov: 6 jih je bilo legalno odstreljenih (5 v Sloveniji in eden na Hrvaškem), eden (Rožnik) je bil ilegalno odstreljen v Avstriji, eden (Nejc) pa je bil povožen.

redko, nekaj jih je zahajalo le na eno. V pogostosti obiskovanja krmišč med samci in samicami ni bilo razlik. Smo pa razlike med spolo-

ma opazili v času, ko pridejo na krmišče. V povprečju so samice pogostejše kot samci prihajale na krmišče podnevi, samci pa so bili na krmiščih prisotni pogostejše od samic sredi noči (med 21. in 1. uro). Razlike so verjetno posledica tega, da se samice z mladiči izogibajo odraslim samcem, ki so lahko nevarni mladičem in jih pobijejo, kar je še zlasti izraženo v populacijah z večjim odstrelom, med katere sodi tudi naša populacija. Medvedi so na splošno na krmišča najpogostejše zahajali med 20. uro in polnočjo, najredkeje pa podnevi med 6. in 17. uro (*glej graf*). Ključno vprašanje pri krmljenju je tudi, kako učinkovita so krmišča za preprečevanje konfliktov med človekom in medvedom. To vprašanje bomo temeljito razčlenili v nadaljnjih analizah.

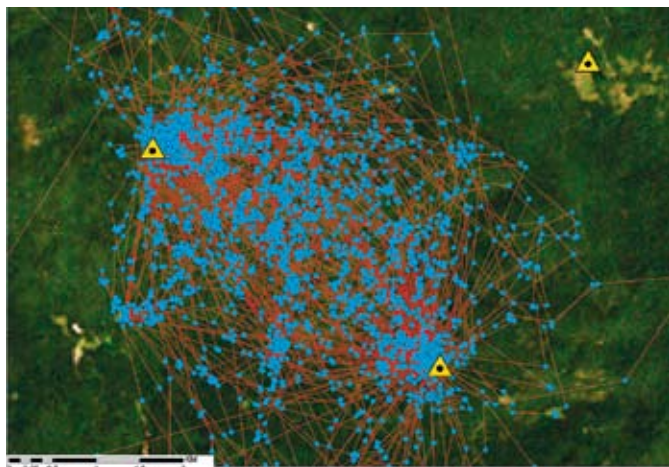
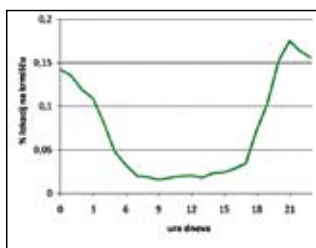

Foto: M. Krofel

Zemljevid z GPS-lokacijami medvedke Pepce. Ta medvedka je bila ena izmed medvedov, ki so najpogostejše obiskovali krmišča. Na fotografiji je dobro vidna zgostitev lokacij na dveh krmiščih v LPN Jelen. Krmišča so označena z rumenimi trikotniki, lokacije medvedke pa z modrimi krogi. Rdeče črte povezujejo zaporedne lokacije.

Graf, ki prikazuje pogostost obiskovanja krmišč ob različnih urah dneva s telemetričnimi ovratnicami opremljenih medvedov. Le-ti so na krmišče večinoma prihajali po 18. uri, najpogostejše pa so bili tam okoli 21. ure.

Ena izmed osrednjih tem, ki nas v raziskavi še posebno zanima, je, kako pogosto, kdaj in kateri medvedi obiskujejo krmišča. Zaradi velike gostote krmišč in velike količine hrane, ki jo medvedi dobijo na njih, predvidevamo, da krmišča pomembno vplivajo na vedenje in ekologijo rjavega medveda v Sloveniji. Podatki, ki smo jih zbrali s telemetrijo, so pokazali, da medvedi v povprečju preživijo 7 % časa na krmiščih, kar je znaten delež tistega dnevnega časa, ko so aktivni in ne počivajo. Opazili smo precej razlik med različnimi medvedi – nekateri so krmišča uporabljali pogosto, drugi zelo

Foto: M. Krofel

Medvedi, opremljeni s telemetričnimi ovratnicami, so redno obiskovali krmišča. Na fotografiji je medvedka Bora na krmišču v LD Iga vas.

SODELOVANJE PRI RAZISKAVI

Prošnja za posredovanje avtomatskih posnetkov medvedov s krmišč

V nadaljnje analize bi radi vključili dodatne podatke o medvedovem obiskovanju krmišč. Zanima nas predvsem, ob katerem času prihajajo na krmišča medvedi različnih velikosti in različnega razmnoževalnega statusa (mladi medvedi, medvedke z mladiči, odrasli medvedi brez mladičev itn.) ter v kolikšni meri prisotnost določenega medveda na krmišču vpliva na prihajanje drugih medvedov na krmišče. Na taka vprašanja ne moremo odgovoriti s pomočjo telemetrije, lahko pa bi jih raziskali s pomočjo posnetkov avtomatskih kamer/fotoaparatorov, ki jih dandanes pogosto uporabljajo tudi lovci na mnogih krmiščih za spremljanje prisotnosti divjadi.

Zato prosimo vse, ki bi nam bili pripravljeni posoditi avtomatske posnetke (video ali foto) medvedov s krmišč za namene raziskave, da nam to sporočite in se bomo dogovorili za prevzem posnetkov, o možnostih ter pogojih njihove uporabe. Stik: **Miha Krofel** ali dr. **Klemen Jerina**, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, Ljubljana. e-naslov: miha.krofel@gmail.com ali klemen.jerina@bf.uni-lj.si/GSM: 051/228-717.

Miha Krofel in dr. Klemen Jerina
Oddelek za gozdarstvo, Biotehniška fakulteta

Fotografije medvedov s pomočjo avtomatskih kamer na krmiščih so lahko pomemben vir podatkov za raziskovanje vedenja medvedov.

Naravnopravni viri lovskega prava

Lovska pravičnost in lovska etika

Filozofske in naravnopravne sestavine ter razmerja s pozitivnim pravom nam, ne-filozofom, v slovenskem prostoru povzročajo precej preglavic. Eno izmed temeljnih vprašanj, ki se nam porajajo pri poskusih analiziranja in sistemiziranja lovskopravnih

sistemov, lovske pravice in lovskega prava, so seveda njegovi viri.

Poleg (zgodovinsko-pravnih) primerjalnopravnih in pozitivnopravnih vsebin predstavlja naravnopravna podstat pravzaprav njihove kulturne temelje. Kakšni so sploh naravnopravni pomeni in cilji lovskopravnega urejanja lovske pravice in lovskega prava na-

sploh, se lahko takoj vprašamo. Kaj je pri lovu in lovstvu dobro in kaj ni dobro? Kaj je humano in nehumano? S takim moraliziranjem prihajamo praktično do vrednostnih (aksioloških) sestavin lovskega prava, do lovske humanitete¹, lovske pravičnosti in lovske etike.² Humaniteta

¹ Ta prvotni slovenski izraz za etiko smo zasledili v članku pod enakim naslovom, ki ga je Venčeslav Hanzlowsky objavil v drugem letniku Lovca, 1911, na strani 170. V njem se avtor sprašuje. »Ali upoštevajo lovci, da trpi žival prav tako kakor človek?« V nadaljevanju je grajal lovce, ki nosijo malovredne puške, s katerimi lahko prizadenejo nesrečo sebi in divjadi. Obsojal je streljanje s šibrami na večje razdalje oziroma se zavzemal, da bi se velika divjad streljala s kroglo.

V članku, naslovljenem Beseda našim lovcom v Lovcu, 1913:190–191, isti avtor ugotavlja, da lov ni več tisto, kar je bil nekoč. Kdor je hotel nekdaj biti lovec, bodisi kot vitez ali poklicni lovec, je moral iti »skozi« marsikatero hudo, bridko šolo. Nekatere šole so trajale tudi tri leta. Sprašuje pa se, kako je to »danes«. Kdor ima kaj pod palcem, takoj postane lovec in zato ne potrebuje nobenega nauka, ne knjige ne učitelja. Meni, da je s staro šolo izginil tudi pravi lovski duh. Po njegovem mnenju je bilo malo pravih lovcev, večino jih imenuje samo lovce mesarje. Ti znajo bahaško pobijati in streljati divjad, da pa bi jo negovali, to jim je deveta »briga«. To pomeni, da se je že takrat ogreval za vzgojno izobraževalne oblike, ki bi bile pogoj lovskega udejstvovanja.

Podobno je razmišljal o nujni lovski izobrazbi dr. Ivan Lovrenčič (pod psevdonimom Podgorski), takrat urednik lovskega glasila in dolgoletni predsednik slovenske lovske organizacije ter njen ustanovitelj. V članku v peti številki Lovca, 1912: 81–83, naslovljenem Beli in zeleni list, kjer piše: »Kako postanem pri nas lovec? Pri magistratu ali c. kr. okr. glavarstvu kupim lovsko karto in orožni list, od Sevcika (takr. L.J. puškarja – op. avt.) naročim puško in patrone, dam si delati moderno lovsko obleko, kupim rjave gamaše in zelen klobuk in – lovec sem. Ni ga stanu in poklica, ki bi ga lahko tako dosegel, kakor je lahko, pri nas postati-lovec ...«. To kaže na to, da so si takrat v vodstvu slovenske lovske organizacije zelo prizavedali, kaj pomeni lovska izobrazba in si za kakovosten dvig lovstva tudi intenzivno prizadevali, tudi s pomočjo glasila slovenske lovske organizacije.

² Naj opozorimo, da se v tem delu obravnavamo omejujemo na antropološko doktrino, kartezijansko doktrino duha in meterije v povezavi s humanističnimi naravno pravnimi načeli. O novejših pogledih utilitarističnih doktrinah bomo razpravljali v poglavju o pravicah živali.

je sicer znana kot sinonim za človekoljubnost. »Človečnost« se v lovstvu uporablja ne samo v razmerjih/odnosih med lovci, temveč predvsem v »odnosih« lovecev do divjadi. Dandanes je sintagmo lovska humaniteta pravzaprav zamenjal sodobnejši izraz – lovska etika. Razpravljanja o lovski »človečnosti« so vse-skozi vsebina vsakodnevnega »praktičnega« moraliziranja (lovske morale), kaj je v lovstvu dobro, primerno, častno, humano in v končnem pomenu lovsko pravično, vse, kar lahko z zdajšnjim teoretičnim besednjakom »prevedemo« kot lovsko etično. Ta »dobra lovska praksa« je nastala kot del lovskih običajev deloma že v srednjem veku, večinoma pa se je oblikovala v novem. Sprva je ta praksa nastala kot posledica pomanjkanja pravnega urejanja. V prvih lovskopravnih kodifikacijah najprej zasledimo lovopuste kot posledico načela lovske pravičnosti, ki velevala, da se živali ne streljajo, »šonajo«, dokler polegajo in vodijo nesamostojne mladiče. Tako na german-skem pravnem prostoru pomenjujejo lovsko pravičnega lovca Waidmann, za lovsko pravično uporabljajo Waidgerecht, lovsko pravičnost pa imenujejo Waidgerechtigkeit (Jagdexikon, 1996: 768).³ Iz takšnega pojmovanja se razvije tudi običaj (ritual), ko lovcu po uplenitvi vročimo zeleno vejico, ki si jo pripne na klobuk, in mu »voščimo« »lovski blagor« (Waidmannsheil), kar je svojevrsten kulturni poklon divjadi kot lovski »žrtvi«. To predpostavlja lovsko pravično (zakonito) uplenitev. Odgovor uplenitelja se glasi: »Lovski hvala.« Tak odgovor dejansko pomeni »lovsko pravični« hvala (Waidmannsdanke). Zato v germanškem prostoru »lov-

³ Izraz »lovsko pravično« pojasni dr. Jan (1925: 90) kot lovu primerno, na pravi lovski način ali tudi po pisanih ali nepisanih predpisih lova, lovski »prav« oziroma »neprav«, lahko bi uporabili samo »lovski«, »nelovski«, vendarle pa je mnenje, da je najčistejši izraz za takšno vsebino nedvomno lovska pravičnost.

sko pravično« lovstvo imenujejo das Waidwerk.⁴

Sam pojem lovske pravičnosti ne eni strani označuje nepisana lovska običajna pravila, najpomembnejša od njih pa so zdaj tudi prelita v »postavljeno« pravo, tako da je v objektivnem pomenu lovska pravičnost skupek nepisanih lovskih običajev in kodificiranih lovskopravičnostnih načel, ki so sestavni del aktualnega pravnega reda. Njihovo udejanjanje v praksi je izraz dosežene stopnje lovske kulture. Tako dandanes temelje sodobne lovske zakonodaje kot vezno tkivo predstavljajo sicer sprva npravne prvine oziroma naravnopravne prvine (vrednote) lovske pravičnosti. Vsa vsebina ni predmet etonomije, tako da še dandanes ostaja veliko nepisanih načel lovske pravičnosti. Zajec se ne strelja na ložu, ampak samo v gibanju, kar velja tudi za parkljasto divjad. Fazan se ne strelja na drevesu ali na tleh (kar velja tudi za druge ptice) ... To pomeni zgodovinske ostanke viteštva, ko je treba dati v tem »boju« tudi divjadi čim bolj enakovredne možnosti.

In kako je z lovsko pravičnostjo v drugih pomenih? Jan (1925: 93) pojasni, da je to skupina prav posebnih, zelo redko posejanih in še redkeje v eni osebi združenih duševnih in telesnih (primerne kondicije ...) lastnosti in sestavin, ki jih ne eni strani spremlja primerno in zadostno strokovno znanje, po drugi pa so potrebna materialna sredstva (čas, denar, primerno orožje, primerno strelivo, lovska oprema, lovski pes). Vendarle meni, da takšna definicija »zunanjih« lastnosti ne daje

popolne podobe. Tudi opis, da je to prav poseben način govorjenja in obnašanja lovcev v razmerju do narave, divjadi in solovcev in da gre tudi za poseben način nošenja in rabe lovskega orožja, po njegovem mnenju ne daje pravega odgovora. Razmišlja, da je na kratko nemogoče definirati tako celovit termin. Zato posamezne sestavine v širšem pomenu sistemizira v t. i. notranje pogoje, ki jih predstavljajo duševne postavke lovca, zunanje pogoje (telesna aktivnost in sposobnosti, materialna sredstva) in na praktično udejanjanje lovske pravičnosti, in sicer kot predpostavke »eksekutivne« narave. Posebna kombinirana sestavina lovske pravičnosti je potrebna in primerna izurjenost v streljanju in pravilno rokovanje z orožjem.

T. i. zunanji izraz je tudi lovsko pravičen lov. Takšne naj bodo skupinske oblike lova, kot so pritiski, brakade, in individualne oblike lova, kot so zalaz, čakanje, iskanje, klicanje. Načeloma nepravilno je tudi streljanje divjadi ponoči, če lovec uporablja luči, reflektorje, avtomatsko orožje, eksplozive, pomoč motornih vozil, letal in drugih sredstev, s katerimi se divjad množično pokončuje. Nedopustni so streli s kroglo, ki ne omogočajo več zadostne ocene divjadi, kar je zdaj običajno na več kot 200, 300 m. Tako je jasno, da ni lovsko pravično, če se lovci na lovu vedejo neprimerno, če se vedejo neprimerno do solovcev, če zapuščajo stojišča, preden pride ponje lovec, ki jih je postavil. Prav tako ni lovsko pravično ogrožanje varnosti, ravnati se je treba po načelu: Ljubi svojega bližnjega, kakor ljubiš samega sebe.

Jan (1925: 531) k lovski pravičnosti prišteva tudi oblikatorno vključevanje v lovske organizacije, saj šele takšna organiziranost lovcev zagotavlja vse pogoje, ki smo jih že naštevali, pri čemer naj bo dovoljena določena stopnja avtonomije. Poleg tega je

najpomembnejši nadzor. Potrebna je lovskonnadzorna (čuvajska) služba, pa tudi upravní, inšpekcijski in kazenskoopravni formalni nadzor, saj bi sicer etonormirana načela lahko ostala mrtva črka na papirju.

Lovstvo brez lovske pravičnosti je po Janovem (1925: 96) prepričanju ogabna družba bolj ali manj surovih mesarjev in mrharjev, do katerih človek ne more imeti drugega čuta kot zaničevanje.⁵

Lovska pravica nam sicer daje formalno pravico (močnejšega) do uplenitve divjadi, toda vendarle je to ugašanje živalskih življenj, smrt. Kdo nam daje pravico razsojanja, soditi po hitrem postopku? Odgovore na to vprašanje iščemo predvsem v moralnem opravičevanju, ki pomeni pranje lovčeve vesti. Kot piše dr. Jan (1925: 128), vsaka krivica zahteva svoje zadoščenje, pokoro. In zadoščenje je v tem, da za časa njenega življenja ravnamo z njo lovsko pravično, kar pomeni, da jo »negujemo« (gojimo, ščitimo, varujemo, lov nadzorujemo, pozimi krmimo ...) in lovimo v »najtežjih« razmerah (kot je zalaz, kar pomeni, da ji dajemo pri tem priložnost, da pobegne). Lovsko pravično ravnamo tudi ob njeni smrti. Pravičnost zajema »pieteto«, kar pomeni, da tudi z mrtvo divjadjo ravnamo »plemenito«. Vključuje ravnanje, da obstreljeno divjad čim prej najdemo in izsledimo s primernim psom krvosledcem, da jo na najhitrejši mogoči način s primernim orožjem »umirimo« z zadostno zaustavno močjo in pravilno izbrano kroglo, ki divjad usmrti hipoma. Vsako leto odstrelimo samo »obresti«, kar bi v zdajšnjem jeziku označili za trajnostno in razumno rabo oziroma gospodarjenje (t. i. sustainable hunting).⁶

⁵ Pri tem se lahko pojavljajo tudi provokativna vprašanja: »Ali ni lovska pravičnost samo refleks človeškega trpljenja (smiljenja) ali pa gre za resničen odraz prepovedi čezmernega »mučenja«, »matranja« živali. Ali bolje: Kdo je pri tem zaščiten: ljudje ali živali?«

⁶ Kot pomembno sestavino du-

Takšna narava lovske pravičnosti ima v lovskem pravu posebne izrazne oblike, ki jih lahko strnemo kot objektivne prepovedi, časovne prepovedi in krajevne prepovedi, kar dejansko velja tudi za sistemiziranje lovskopravnih omejitev nasploh (prim. Jagdlexikon, 1996: 364–367).

Prve se nanašajo na izvajanje lova, načine lova in sredstva lova (orožje, pasti ...).

Druge so lahko trajne ali začasne narave ali pa gre za lovopuste, ki dejansko kot lovski koledarji na omejena časovna obdobja omejujejo lov. Sem lahko uvrščamo tudi določbe, da divjadi ne lovimo ob visokem snegu, poplavih. Divjadi torej ne lovimo, kadar je nebolgljena, takrat velja ravno nasprotno, da je treba divjadi pomagati.

Tretja vrsta je predvsem v funkciji varovanja in zaščite divjadi, poleg tega pa v to skupino uvrščamo tudi varovanje javnega reda in miru ter zagotavljanje varnosti in zdravja ljudi ter varovanje njihovega premoženja (veterinarsko-sanitarni predpisi). V to skupino uvrščamo tudi morebitne naravovarstvene prepovedi (nacionalni parki, krajinski parki ...). Sem prvenstveno uvrščamo določila, da divjadi ne streljamo

ševnega dela lovske pravičnosti Jan (1925: 165) uvršča zmožnost neomahljive vzdržnosti, ki je nasprotje miselnosti. »Streljaj, pozneje tega srnjaka tako ali tako ne vidiš več ...«. Vzdržnost se kaže, da ne loviš v istih predelih več kot enkrat na leto, da ne streljaš divjadi, ki je bližje lovskemu sosedu kot tebi, da nisi egoist, ki hočeš kar vse sam upleniti ... Vzdržnost se kaže kot zmožnost samoomejevanja lovske strasti, lovskega »nagona«. Pomembna sestavina je plemenitost, ki je nasprotje surovosti (če streljaš na divjad s šibrami na več kot 40 m, če upleniš »mater«, ki vodi mladiče ... Sem spadata tudi lovska čast in poštenost, brez laži in zahrbtnosti, da se vsaka škoda takoj poravnava, ljubezen do narave in do divjadi, osebni pogum in moški nastop, zadostna energija (volja in moč), odločnost, hladnokrvnost, mirnodušnost, samostojnost, zmožnost lokalne orientacije, hrepenenje po popolnosti, skromnost. Pravičnost v vsakdanjem besednjaku je temeljna sestavina lovske pravičnosti, prenesena tudi na divjad: »Česar ne želiš, da bi kdo drug tebi storil, tega tudi ti nikomur ne stori.«

⁴ Temeljne elemente lovske pravičnosti zasledimo tudi v Ameriki kmalu po osamosvojitvi. V začetku 19. st. je Henry William Herbert pod psevdonimom Frank Forester izdal Kodeks časti lovcev, katerega vsebino, kot svojevrsten lovski fair play, je zapisal v Frank Foresters Field Sports, America game in Its seasons in the complete manual for Young Sportsmen. Bistvo njegovega pisanja je, da je treba dati tudi divjadi dovolj možnosti, da pobegne (<http://www.jagenonline.at/Jagen/Website/Geschichte/geschichte.htm>. 20. 1. 2004).

na krmiščih, ob solnicah, ob lovskih mejah ...

Lovsko pravičnost, v nekoliko zoženem pomenu, in sicer v duhu sedemdesetih let prejšnjega stoletja, Slovenski lovski priročnik (1971: 424) opredeli kot plemenit odnos lovca do narave in do vseh živih bitij, pri čemer še ne izraža celovite ekološke in naravoohranitvene razsežnosti. Lovska pravičnost terja od lovca, da lovi pravilno, dostojno in pošteno. Sleherno mučenje živali je nečloveško, nelovsko in tudi lovsko krivično.

Lovska pravičnost je tako svojevrsten »hunting fair play«, »hunting fair chase«.

Šušteršič meni, da je lov-ska pravičnost (poštenost) hkrati temelj, na katerem stoji sodobno lovstvo, in (moralni) okvir delovanja sodobnega lovca. Pri tem pa ne gre za absolutni pojem, ampak za vsebino, ki spreminja svoj okvir in meje (Šušteršič, 7/1935: 266) glede na časovne, razvojne, zgodovinske, kulturne, socialne in družbene značilnosti. Lovska pravičnost se razvije postopoma. Najprej se razvije v okviru lovskih šeg in običajev, ki so se prenašali iz starejših lovskih generacij na mlajše kot »dobra praksa«, ki je odraz poštenega, moralnega in etičnega ravnanja.

Krejči (2/1937: 45–47) meni, da ima narava pravice, ki jih imajo lovci, mnogo podobnosti s pravicami drugih stanovskih združenj. Sama narava lovčevih pravic pa se vendarle razlikuje od drugovrstnih po prvobitnem namenu, ki ni stanovski pridobitni, ampak so to lovski ideali: ljubezen do narave, živali in lova. Kot lovsko pravičnost označi dobre lovske šege, običaje in navade. Takšna definicija gre celo dlje od etičnih in moralnih prvin, saj povezuje tudi estetske (čustvene) in psihološke prvine.⁷ Lukan (1940: 347) povezuje psihološko-sociološke prvine, saj pravi, da je

⁷ Podobno razmišlja Svetina (1954: 70,71).

ljubezen do narave in živalskega sveta temelj (lovske) srčne kulture. Lov označi kot tipično povezanost z naravo, ki terja disciplino, vztrajnost, samozatajevanje. Lov družijo človeka z naravo bolj kot vse druge dejavnosti.

Pod psevdonimom Šumi (1/1936: 2) Šušteršič lovsko pravičnost opredeli v možnih medsebojnih razmerjih. Vse obnašanje do lovskega sosesa, do solovca in zlasti do divjadi mora pred strogo sodbo naše vesti, ki mora biti najvišji odraz človeškega intelekta. To je pot samega sebe, značaja in moža. Brez tega ni pravega lovca, ne lovskega poštenja. Če nimamo prave lovske tradicije, je za nas moralna bilanca nepri-merno pomembnejša. To nas namreč vzgaja in nam je ka-žipot na ozki poti lovske pravičnosti, ki nas vodi v prosvetljeni krog sodobnega lovstva. Sestavina te lovske (pravne) sintagme je dandanes nedvomno tudi primeren, spoštljiv odnos do narave, prostora in tudi do drugih (so)uporabnikov narave.

Zdaj v lovstvo tudi praktično bolj in bolj prenašajo sodobnejše prvine lovske pravičnosti, kot so temeljna načela ohranjanja narave, varstva okolja (kot t. i. ekološki, naravoohranitveni etos). Te prvine vključujejo tudi trajnostno rabo, trajnostni lov, ohranjanje biološke raznovrstnosti in druga sodobna spoznanja, saj je biocenoza le nedeljivi del narave. Tako se premikamo od antropocentristične lovske pravičnosti k ekocentrični, »naravocentrični« lovske pravičnosti.

Pri lovu se dandanes kot temeljni pripomoček lovske pravičnosti, kot temeljno sodilo uporablja »in dubio pro wild«. Kadar smo v dvomu, se moramo torej vedno odločiti v korist divjadi.

Zato lovsko pravičnost oziroma lovsko etiko lahko opredelimo kot pisane in nepisane norme lovčevega ravnanja s prostoživečimi lovnimi in nelovnimi vrstami, ki vključuje tudi njegov odnos in njegovo

splošno odgovornost do vsega živega in neživega okolja. Ta etika vključuje tudi odnos do nelovcev, do celotne družbe in celotne zemeljske biosfere (prim. Lovčev priročnik, 1996: 190).

Lovska pravičnost je širok pojem, ki poleg lovske pravičnosti v ožjem pomenu zajema tudi fizične in telesne lastnosti, potrebna materialna sredstva in širše etične norme s področja ekologije in ohranjanja narave. Lovska etika niso samo ožje moralne in duševne sestavine. Lovska etika dandanes dejansko praktično pomeni sinonim za lovsko pravičnost, pri čemer pa ta slovenski izraz nedvomno predstavlja termin »sui generis«, ki že sam zelo dobro in bolje kot »lovska etika« pojasni namen in predmet obravnave.

Sicer pa Šinkovec (1985: 308–309) s povzemanjem misli dr. Gerharda Anderluha⁸ pojasni, da je sintagma »lovska pravičnost« nedoločen pravni pojem, kot so to, npr. dobri običaji. S tem pojmom ne opredeljujemo le lovskih običajev, temveč vrsto prisilnih norm, ki uravnavajo delovanje lovcev. Ker pa se moralna vrednotenja spreminjajo, se spreminja tudi človekov odnos do živali, kar je odvisno od napredka tehnike pa tudi vrednotenja športnega elementa in vedno večje udeležbe javnosti pri lovskih dogajanjih. Zato pojem lovsko pravičnost nima statične, ampak dinamično naravo.

V nadaljevanju citira Anderluhovi definiciji: »Lovsko pravičen lov pomeni pošten lov, poštenost in »fair« proti divjadi, solovcem in lovskim sosedom ter tudi za lovski red zavzetemu zakonodajalcu.« Šinkovec meni, da je pojem lovske pravičnosti, »lovske

⁸ Šinkovec pojasni, da misli povzema iz referata, ki ga je dr. Anderluh kot takratni deželni koroški lovski mojster, podal na 7. simpoziju panonskih pravnikov v Jennersdorfu, ki je obravnaval temo »žival in pravo«, medtem ko Anderluhovo definicijo povzema iz Anderluhovega članka v Der Anblick, 11/1969.

možatosti«⁹, sestavljen iz elementov varstva živali in športa, torej misli podobno kot Svetina. Lovsko pravičen lov je primeren lov, primeren in pravičen do divjadi, solovcev in lovcev v sosednjem revirju. Takšen lov je tudi skladen z zakonitimi pravili. Anderluh temeljna načela opredeli takole: prihraniti divjadi nepotrebne muke, v naravi mora lovec varovati naravne danosti, divjadi dati v okviru lova največje možnosti, vesti se viteško in primer-no do solovcev in lovcev v sosednjem revirju, pogon in sploh izvajanje lova podrediti lovskim predpisom, ki nalagajo obveznost spoštovati lovska pravila, disciplino in nadzor. Nespoštovanje lovske pravičnosti ima lahko poleg moralnih sankcij za posledico tudi kazensko odgovornost pred rednimi sodišči, sodniki za prekrške in tudi disciplinsko odgovornost v lovskih organizacijah.

Lovska pravičnost torej poudarja etično in dolžnostno ravnanje, ki je lahko neodvisno od zakonitih zapovedi in prepovedi, ki pa se lahko odraža tudi v zakonitem predpisu.

Lovska pravičnost je tako širši pojem od lovskopravne pravičnosti.¹⁰ Za lovsko pravičnost bi lahko dejali, da je lovski »zakon« nad zakoni – venatories auquum et bunum est lex legum. To načelo je torej tudi najvišji cilj lovskopravnega urejanja, zato ima v lovskem pravu izrazito superiornost, supremativnost. Koliko in kako sledi lovska zakonodaja temu primarnemu cilju, pa je že vprašanje konkretne pozitivnopravne ureditve.

Lovska pravičnost tako ni

⁹ Šinkovec pojasni, da je pojem lovske možatosti povzel iz knjige Martina Strasserja von Kollnitsa iz leta 1624, po katerem je mogoče povzeti, da sta za lovsko možatost samo dve merili: »dejanje, ki naj bo kvalificirano s tem pojmom, mora biti izraz pravega lovskega znanja in vednosti in mora dati lovcu korist.«

¹⁰ Lisico sicer prejšnji pravni red dovoljuje loviti vse leto, vendar pa jo je bilo lovsko nepravilno ustreliti takrat, kadar je vodila nesamostojne mladiče.

samo temeljna vezna naravnopravna sestavina lovskega prava, temveč »conditio sine qua non« vsakega organiziranega lovstva. Je temeljna podstat kulture lova in lovske kulture nasploh. Sistemiziramo jo lahko kot eno izmed temeljnih teoretičnih in praktičnih aplikativnih prvin interdisciplinarne narave, bioetike (biocentritzem), ki ne bo temeljila samo na ego-centrizmu, ampak tudi na t. i. novi bioetiki, ki ne temelji več na antropocentризmu (Visković, 2002).

Lovska pravičnost je tako svojevrstni »lovski altruizem« do divjih živali, ki vključuje njihovo spoštovanje in lovčev pozitiven, naraven, dober, nesebičen odnos, kar kot nasprotje izključuje vsakršni lovski »egoizem«.

V duhu obravnave lovske pravičnosti kot naravnopravne podlage se lahko upravičeno vprašamo, kot se je Horacij: *Quid leges moribus vanae proficiunt?*¹¹

Motivi pri lovu

So pomembni prav zato, ker morala in etika ne dajeta univerzalnega odgovora opravičljivosti lova, ampak ga dajeta samo na podlagi odgovorov na konkretne motive. Tako je, npr., usmrnitev medveda v silobranu moralno opravičljiva. So pa seveda preostali »normalni« motivi glede na vsakega lovca različni. Odgovoriti na to vprašanje pomeni odgovoriti na dve vprašanji. Kaj vodi ljudi k lovu? Kaj jih pri tem motivira?

Dr. Stephen Kellerts (1978), profesor na univerzi Yale, je med ameriški lovci opravil raziskavo v tej smeri.¹² Kar 43,8 % vprašanih je odgovorilo, da lovijo zaradi mesa, zato jih je označil za »utilitaristične« lovce.

Za prave, naravne lovce, ki lovijo zaradi posebnega od-

nosa z naravo, se jih je izreklo 17,7 %.

38,5 % pa se jih je izreklo za lovce, ki jim je glavni motivacijski dejavnik lov kot športna aktivnost, rekreacija. Take je označil kot dominionistične.

Takšni rezultati niso neposredno primerljivi z našimi razmerami, saj vsaj v Sloveniji plen ne pripada lovcu, ampak upravljavcu lovišča. Zato bi bilo zanimivo ugotoviti, kakšen rezultat bi dala takšna raziskava na Slovenskem. Ti trije motivi so res morda najpomembnejši, vendar pa so prav gotovo še drugi razlogi, ki vodijo ljudi k lovu. Lahko je to družinska tradicija, za nekoga pa je lahko »modni« trend, kot je tenis ali golf ...

Kodeks lovske etike

Prva nepravna kodifikacija lovske pravičnosti za slovensko ozemlje je nedvomno Kodeks Jugoslovanskih lovcev, ki je bil sprejet na Skupščini takratne Lvske zveze Jugoslavije v Arandelovcu 4. 12. 1982.¹³ Če odmislimo nekatere zapisane socialistične etične vrednote, ki temeljijo na samoupravnosti, delegatskem sistemu in družbeni funkciji lovstva, lahko ugotovimo, da gre za dober zapis poglavitnih lovskoetičnih vrednot, kot so se izoblikovale v lovskih običajih, navadah in pravilih. Je pa precej splošne, deklarativne narave, pa vendar precej naravovarstven, saj v ospredje postavlja naravo kot največje bogastvo ljudske skupnosti, ki je tudi temeljni pogoj za obstanek človeka. Lovstvu daje pomemben pomen »družbenega regulatorja, gojitelja in varuha narave in divjadi«, pri čemer določa, da morajo lovci v lovstvo več vlagati, kot iz njega odvezajo. Poseben poudarek je namenjen lovčevemu odnosu do divjadi kot posebnemu družbenemu premoženju in bogastvu, za katerega nalaga skupno odgovor-

nost. Posebne določbe namenja razmerju med lovcem in njegovim orožjem, medsebojnim odnosom in lovskim obeležjem. Predvideva tudi ustanovitev častnega razsodišča.

Čeprav ima pri nas slovenska lovška organizacija skoraj stoletno tradicijo, smo slovenski lovci, podobno kot so to storile tudi druge stanovske organizacije, temeljna načela lovske pravičnosti strnili v svoj prvi slovenski stanovski etični kodeks šele po osamosvojitvi, čeprav je od prvih resnejših razprav na Slovenskem pa do njegovega sprejema minilo več kot 90 let.¹⁴ Seveda ima ta zapis posebno npravnstveno logiko, zato je pomembna opora lovskega prava. To je strnjen in sistemiziran zapis temeljnih npravnstvenih načel lovske pravičnosti, etike (tudi v deontološkem pomenu). Ne gre le za zapisane ideale, ampak tudi za zapis lovčeve velike odgovornosti, lovčevih npravnstvenih konkretnih dolžnosti.

Takšna zbirka moralnih lovčevih sodil je opora lovcu oziroma lovčevi vesti za etično vedenje in pomoč za ravnanje vseh lovcev. Pokaže, kako naj ravnajo z naravo, divjadjo in drugimi živalmi, kakšen odnos naj imajo do družbenega okolja, do solovcev in lovskih psov.

Takšen kodeks je posebno potreben v lovstvu, saj je narava lova pogosto individualna, lovec lovi pogosto sam, pri čemer je tiho, je v samoti, za okolico neopazen. Pri tem so odločilne njegove osebne odločitve, ki so pogosto neposredne narave, daleč od nadzora, zato pri tem nastaja polna lovčeva odgovornost ... (Etični kodeks, 1999: 7–8).

Pri tem je bistveno, da je njegova vsebina vgrajena v lovsko izobraževalni sistem na vseh nivojih in da je sestavni del splošnega kodeksa

obvezna tudi svečana lovčeva prisega. Pravzaprav gre za individualizacijo, aplikacijo na konkreten lovčev primer (32. čl.).

Njegovi najpomembnejši poudarki oziroma načela temeljijo na (človekovi) lovčevi odgovornosti za naravno okolje, divjad, kar se kaže v načelu trajnostne rabe narave, divjadi, ki je izrazito omejeno, sicer pa gre za pogojno obnovljiv naravni vir. Takšen odnos je lovec dolžan ne samo trenutni družbi, ampak tudi prihodnjim generacijam.

Pomembno je načelo notranje samokontrole lovca, kot smo že omenili, lovčeva notranja moralno-etična presoja, sistem lovčevih »zavor in ravnovesij« (6. čl.).

Načelno vračanje dohodka iz lovišča nazaj v lovišče (3. čl.) dejansko pomeni finančno avtonomijo, ki je potrebna za ohranitev dejavnosti. Lovec mora gospodariti kot »bona fide« gospodar.

Skrb za ugled lovske organizacije pomeni poleg konkretnega obnašanja tudi dejansko »komunikacijo«, zunanje razmerje lovskega sistema kot podsistema celotne družbe.

Odnos lovcev do družbenega okolja dejansko vključuje uresničevanje načela odprtosti, tudi transparentnosti, saj je lovstvo dejavnost javnega interesa, ki se zato ne more samozapirati.

Pri tem je pomembno načelo tudi primerna spoštljiva notranja komunikacija, kako se vedejo lovci med sabo.

Pri tem so bistveni »zunanji« poštteni odnosi z divjadjo, domačimi živalmi, lovskimi psi. Zato naj lovec ne sodeluje pri usmrčitvah domačih živali, saj ni »šintar«. Podobna ugotovitev naj velja tudi za streljanje psov in mačk ...

Uresničevanje kodeksa spremlja posebno telo – skupni odbor, ki opravlja tudi naloge vrhovnega lovskega častnega razsodišča (28. čl.).

Mag. Boris Podvršnik

¹¹ Kaj nam pomagajo jalovi zakoni brez morale? Antić (2001: 142).

¹² <http://www.acs.ucalgary.ca/~powlesla/personal/hunting/text/kellert.txt.30.7.1999>.

¹³ Šuler (1985: 323–329).

¹⁴ Sprejet je bil v Novem mestu 13. 6. 1998. Objavljen je v knjižici, ki poleg kodeksa vsebuje tudi lovske običaje in slovensko lovsko nošo, v izdaji Lvske zveze Slovenije, 1999, v Ljubljani.

Kopački rit

Kopački rit v Baranji je pomembno zavarovano mokrišče v Evropi s številnimi pticami, ribami in drugimi živalmi. Nekoč so tja hodile na lov tudi kronane glave, nasledil jih je maršal Tito. Tradicijo zdaj nadaljujejo hrvaški lovci ...

Siva čaplja na otočku kanala

Idilično podobo zavarovanega parka kazijo le minska polja

Kopački rit v Baranji na Hrvaškem je obširno mokrišče v trikotniku med Savo in Donavo, posebno pomembno za ptice selivke. Zavarovali so ga še v nekdanji Jugoslaviji in leta 1971 podpisali Ramsarsko konvencijo o ohranjanju mokrišč v Evropi. Tod domuje 44 vrst rib, od katerih jih je 35 avtohtonih, okrog 260 vrst ptic, pa številni sesalci, med katerimi so tudi vidre, bobri, podlasice, lisice in celo pižmovke, velike tujerodne vodne voluharice z žlahtnim krznom. Naravni park je tako

obširen, da je razdeljen na tri dele: na strogo zavarovani predel, kjer je prepovedano loviti, ribariti, sekati drevje in se celo sprehajati; skratka: vse je prepuščeno naravi. V drugem delu je dovoljene nekaj živinoreje, tretji del, okrog znamenitega gradu Tikveš, pa je namenjen lovstvu, kjer je mogoče loviti tudi s konjskega hrbta ...

Bi posvojili črno čapljo?

Pred dobrimi tristo leti so kraje okrog Osjeka ogrožale vsakoletne poplave rek Drave in Donave, vendar so nanosile velike količine rodovitnega blata. Tedanja avstro-ogrška oblast se je lotila delnega izsuševanja velikanskega moč-

virja, da bi povečala žitna polja. Speljala je sistem odvodnjavanja s kanali, ki še vedno dobro deluje. Močvirje je ostalo le na Kopačkem ritu z rečnimi rokavi, malimi jezerci, mlakami. Kraj je zelo slikovit, zanimiv, zato pride vsako leto več kot trideset tisoč obiskovalcev z vseh vetrov. Poleg vožnje z ladjo

dneve, mednarodni dan mokrišč in piknike z baranjskimi specialitetami, kot so: jelenov golaž, kulen – klobase oranžne barve ali čobanac. Zanimivo je, da na Kopačkem ritu lahko posvojite katero od ogroženih ptic; najdražja – 10 tisoč kun – je črna štroklja, pol toliko velja orel belorepec ali postojna, tam imenovan štekavac, najcenejša je siva čaplja, ki velja 100 kun. Tako si javni zavod Kopački rit nekoliko pomaga pri vzdrževanju parka. Posvojene ptice dobijo obroček s številko in imenom, ki ga ji da posvojitelj.

Ko si ogledujemo Kopački rit, obstanemo kot vkopani, ko sredi rita zagledamo krave! Zanje se je odločil premožni domačin in pase številno govedo na prostem domala vse leto in pri tem upošteva vsa ekološka pravila. Tako krave niso moteče, vsaj za obiskovalce ne.

Sredi romantične pokrajine visi grožnja z minami!

Kopački rit je najlepši s palube ladje, počasi drseči po mirni vodni površini, ki jo objemajo dolge roke vrb žalujk in drugega drevja. Ptice frfotajo nad glavo, lastovke pa so tako predrzne, da pridejo kar na rob ladje in obiskovalce gledajo kot čudo

Vse foto: A. Podbevšek

Dve ladji za poučno drsenje skozi močvirje

uprava prireja razne seminarje, delavnice, festivale, dan Zemlje, dan Donave, ribiške

na dveh nogah. V resnici pa čakajo, da se potniki izkrcajo, ker gnezdiijo kar na palubi. V

vodi se premetavajo raznovrstne ribe, na peščinah se sončijo žabe ali počivajo ptice, v grmičevju ali na jasah pa je občasno zaslutiti skok zajca, srne, jelena. Ob obrežju pozdravljajo lokvanji, perunike, ponekod pa je opaziti umirajoča drevesa, ki jih uničujejo številni kormorani s svojstvenimi iztrebki, ki so strupeni za drevje. Kljub temu jih ne streljajo, ker je vse prepuščeno naravi. Romantika pa taka! A sredi idile se zdrznemo in si pomanemo oči, ker ne moremo dojeti, da je tudi to čudo zaznamovano z zadnjo balkansko vojno. Ob vodi stojijo table z opozorilom *Smrtno nevarno MINE!* Zdi se, kot da so to le moraste sanje, a niso. Domačini vedo povedati, da je tod potekala krvava fronta in da se je srbska vojska zabarikadirala kar v Kopačkem ritu. Vse naokrog je namesto žita posejala številne mine, zaradi katerih je še zdaj zaraščena marsikatera rodovitna njiva; kako zanimivo, največkrat z rdečim makom! Ljudje se zaman pritožujejo nad počasnim čiščenjem minskih polj, a denarja pač ni.

Od lovskega dvorca Tikveš je ostalo le ohišje. Srbski zavojevalci so si uredili svoj poveljniški štab v enem najlepših dvorcev v tamkajšnjih krajih, v Tikvešu sredi nekdanjega protokolarnega lovišča priljubljenega maršala Tita. V gradu je sprejemal slavne državnike: od Haile Selassija, etiopskega kralja, do Mitterranda in Hruščova in jih gostil z lovskimi specialitetami.

Grad ima dolgo zgodovino; prestal je vse vojne od leta 1697, ko ga je princ Eugen Savojski dobil v dar od samega cesarja Leopolda I. do konca druge svetovne vojne. Razdejala ga je podivjana srbska soldateska ob koncu balkanske morije, da bi se maščevala Hrvatom. Kot mi je povedal **Darko Mrkonjić** iz Osjeka, so razbili vse, kar so mogli: od dragocenega antičnega pohištva, posode, oken, lestencev pod stropi, parketa in pustili le ohišje, ki so ga Hrvati za zdaj le za silo popravili. Spregledali pa so – kako zanimivo – zlate

Grad Tikveš Savojskega princa Eugena je kljuboval več kot trem stoletjem, podlegel pa je srbski soldateski.

Table z napisom Smrtno nevarno niso nič kaj prijeten »spominek« nekdanje okupacije tega predela Hrvaške.

V tamkajšnjih krajih je najljubša jed krap na žaru.

vodovodne pipe, za katere se je odločila Jovanka Broz v svoji kopalnici. Zakaj? Ker so bile prejšnje črne od umazanije, prahu in dima ...

Niso pa zažgali bližnjega lovskega doma, ki je lesen, vendar ga je zelo načel čas. Baranjci načrtujejo temeljito obnovo obeh stavb, saj se zavedajo, da jim potem ne bo težko privabiti gostov v lovski in kulinarčni raj sicer bogate Baranje. Presenetilo me je, kako se trudijo za raz-

voj turizma. To je videti v vasi Karanac na drugi strani Kopačkega rita, kjer so ohranili in prenovili stare tradicionalne hiše z dvorišči in hlevi. V nekaterih je slišati rezgetati tudi lipicance, ki so tod zelo cenjeni. Blizu je Đakovo, njihova Lipica s temi konji, kamor so jih Slovenci pred stoletji skrili pred Napoleonom. Prav zato nas imajo tam še vedno v čislih. Kakšne zgodbe!

Albina Podbevšek

Na kratko iz tujega tiska ...

Bolgarija: Iz španskega vzrejalništva je 26 beloglavih jastrebov prispelo v pogorje Balkana, s čimer se je ta vrsta po približno 40 letih ponovno vrnila v bolgarske gore. Beloglavi jastrebi so bili v Bolgariji iztrebljeni v 70. letih minulega stoletja, ko so se prehranjevali z zastupljenimi vabami, ki so bile namenjene uničevanju volkov. Omenjena vrsta jastreba se prehranjuje z mrhovino, njena prisotnost v določenih okoljih pa je tako dokaz zdravega in nespremenjenega ekosistema. Namen projekta, katerega s 320.000 EUR finančno podpirajo tudi nekatere nemške ustanove, ni zgolj ponovna naselitev beloglavih jastrebov, temveč tudi povečanje sprejemljivosti zavarovanih območij s strani lokalnega prebivalstva in povečanje zanimanja teh območij za turistične dejavnosti.

(Pirsch, 22/2010)

Foto: P. Krull

Širokoustnični ali beli nosorog – *Ceratotherium simus*

tekmovalna kobila, ki je bila tudi ponovno breja. Materialna škoda zaradi omenjenega dogodka naj bi znašala več 100.000 EUR, kar pa naj bi poravnali iz obveznega zavarovanja zakupnika lovišča.

(Pirsch, 22/2010)

Južnoafriška republika: Na območju Krügerjevega narodnega parka so uslužbenci parka med krivolovom nosorogov v različnih predelih parka v nekaj dneh ustrelili pet krivolovcev. O priljubljenosti nosorogovih rogov in posledično tudi izjemno visokih cenah, ki jih le-ti dosegajo na azijskih črnih trgih, pričajo tudi naslednji podatki: v zadnjih petih mesecih so v boju proti nezakonitemu ubijanju nosorogov ubili deset krivolovcev in ujeli 68 oseb. Leta 2010 je bilo na območju Južnoafriške republike ilegalno ubitih 333 nosorogov, od tega 146 v Krügerjevem narodnem parku. Na območju Južnoafriške republike sicer živi skoraj 90 % od celotne populacije nosorogov v Afriki, ki jo ocenjujejo na 23.000 živali.

(Jagen Weltweit, 1/2011)

Rusija: Prepoved uvoza kož Rupljenjenih medvedov iz te države na območje EU, o čemer smo poročali pred časom, je bila

pred nedavnim preklicana. Na zasедanju resorne strokovne komisije EU so namreč ugotovili, da je Rusija podala ustrezne obrazložitve in dokazila o stanju populacij ter o ustreznem varstvu medvedov v tej državi.

(Jagen Weltweit, 1/2011)

ZDA: Na območju narodnega parka Yellowstone, ki leži na delu zveznih držav Wyoming, Montana in Idaho, naj bi živelo že več kot 600 grizljev, kar je največ doslej. Število je kar 3-krat večje kot leta 1975, ko so bili grizliji na tem območju uvrščeni na rdeči seznam ogroženih vrst. Temu ustrezno se povečuje tudi število konfliktnih primerov, saj grizliji zapuščajo območje narodnega parka. Tako so zabeležili 251 primerov obiskov naseljenih območij zunaj parka, kjer so obiskovali smetišča pa tudi napadali lovce.

(Jagen Weltweit, 1/2011)

Bolgarija: Potem ko je bil lov na rjavega medveda v tej državi kar nekaj časa prepovedan in je bil dovoljen zgolj odstrel v izjemnih primerih, pa je bolgarski parlament izglasoval ustrezno spremembo zakonodaje in ponovno dovolil lov na rjavega medveda. Tako je sedaj dovoljen odstrel v višini 3 do 8 % ocenje-

nega števila populacije. Po ocenah strokovnjakov naj bi v državi živelo od 600 do 800 rjavih medvedov. Odločitev je naletela na številne kritike naravovarstvenih organizacij. Dejstvo je, da je bilo v zadnjem času predvsem v južnih predelih države več napadov na domačo živino in tudi nekaj napadov na ljudi.

(Jagen Weltweit, 1/2011)

Zimbabve: Na severu države je nastala nesreča 59-letnega turista, ki so ga napadli in smrtno poškodovali levi. Omenjeni turist, ki je bil nastanjen v enem od bolj oddaljenih kampov, se je tuširal, ko ga je napadel trop levov in ga odvel stran od kampa. Drugi turisti so poskušali s hrupom odgnati leve, vendar brezuspešno. Šele strelji enega od čuvajev kampa so jih pregnali, vendar je bilo za nesrečnega turista že prepozno. Po besedah predstavnika ene od naravovarstvenih organizacij postajajo levi čedalje bolj napadalni zaradi pomanjkanja plena, kar pa je posledica vedno večjega krivolova.

(Jagen Weltweit, 1/2011)

Kenija: Eden od poklicnih lovcev je pri svojem delu odkril bivola, ki je bil ranjen v nogo. Ker v tej državi lov na bivola ni dovoljen, je takoj zaprosil pristojne oblasti za odobritev izrednega odstrela, saj je ranjeni bivol lahko smrtno nevaren za okolico. Kljub prošnji poklicni lovec ni dobil dovoljenja za odstrel, zato sta z lovskim čuvajem praktično zbežala od ranjenega bivola. Še isti dan sta se ponovno vrnila v bližino kraja, kjer sta opazila ranjenega bivola. Lovski čuvaj je imel s sabo tudi puško. Kaj se je zgodilo potem, ni čisto jasno, vendar je dejstvo, da je ranjeni bivol napadel oba lovca. Lovski čuvaj je streljal na bivola, vendar ga je zgrešil. Nato je bivol izbil njegovo puško iz rok in ga hudo poškodoval. Potem je napadel še poklicnega lovca in ga pri tem smrtno poškodoval. V tem času je ranjeni lovski čuvaj prišel do svoje puške in streljal na bivola, vendar ga je ponovno zgrešil, malo pozneje pa je zaradi poškodb umrl tudi sam.

(Jagen Weltweit, 1/2011)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

K je človek lahko doživi pravi stik s svojo bitjo? Sam ga vedno doživim sredi gozdov ob Kolpi. V tamkajšnjih gozdovih čas še vedno teče po zakonih matere Zemlje in narava še gospodari po svojih načelih ter kaže, kaj je prav in kaj narobe. Lovci moramo to sprejemati in spoštovati. Nič ni samo sebi namen, tudi človek ne! Verjetno naša vrsta še najmanj.

Srečno naključje je bilo zame, da sem že pred desetimi leti spoznal prijatelja Mira iz LD Predgrad, ki me je predstavil tudi njihovim članom. V teh letih smo se velikokrat srečevali na skupnih lovih. To so bili nepozabni lovi! Med nami je vladala prava lovska tovarišija.

na voljo. Z Romanom sva vseeno našla čas za lov; vendar ga je bilo le premalo. Jelena ni in ni bilo na spregled. Rukali so povsod okrog naju, le pred nama ne. V Zagozdacu na samostojni preži, v Kraljih, v Graščici ... Nisva ga dobila.

JANEZ VIDIC

Mlad, a moj prvi jelen

Obrazi, zgubani od let in kočevskega mraza. Izkušeni možje, ki so na svojih lovih doživeli že marsikaj: od srečanja z medvedom, volkom, risom ... Vse velike zveri domujejo v njihovem lovišču. Pridružujejo se jim mladi lovci in včasih tudi jaz. Z odprtimi usti in velikimi očmi poslušamo zgoode in nezgoode lovcev Mira, Romana, Jožke, Haceta in drugih.

V naših očeh se je ob poslušanju zgodb vžigal ogenj pradaevine. Skupni lovi so potekali po vsem lovišču, tudi v znameniti Graščici. Beseda je dala besedo in počasi sem spravljal iz sebe (enkrat po uspelem skupnem lovu je bilo to), da kljub mojemu dolgoletnemu lovskemu stažu še nisem imel možnosti upleniti nobene glave jelenjadi. Prijatelji so se spogledali, si pomežiknili, jaz pa sem nato pozabil na vse skupaj.

Maja leta 2009 je bilo, ko je zazvonil moj telefon.

»Halo, Miro tukaj. Kako si kaj?«

Običajna vprašanja. Kar čutil sem, da se nekaj skriva za njimi.

»Veš, Roman nima tvoje telefonske številke, pa me je prosil, naj te jaz pokličem. Letos ti je odstopil odstrel jelena, če ti je prav,« je rekel Miro. »Vzemi en teden dopusta v ruku, spal boš pri meni,« je bil kratek Miro in telefonski pogovor je bil končan. V meni pa je butalo: »O, jelena boš lovil, jelena, je to mogoče!?«

Prišel je čas roka, a žal zaradi delovnih obveznosti nisem in nisem mogel vzeti dopusta. Samo vikendi so mi bili

Samo enkrat nama je močan jelen prečkal pot. A preden mi je Roman rekel, da je pravi, ga že ni bilo več.

Tako so minili vsi najini lovi v tisti sezoni. Kot zakleto, jelena nisva niti videla več. Romanu je bilo nerodno, jaz sem ga tolažil: »Jaga je pač jaga; kaj češ!« »Pa drugo leto, samo jagat ga bova začela takoj po šestnajstem avgustu!«

»Velja,« sva si udarila v roke, si zaželela srečo in se razšla.

Šestnajsti avgust 2010. Težko sem ga čakal, še bolj pa telefonski klic. Zgodilo se je naenkrat. »Roman tukaj,« je zabrnela vsemogočna škatla. »Poslušaj, v Zagozdacu na samostojnem izstopajo trije jeleni. Ni vrag, da enega ne dobiva. Se vidi!« In je bilo konec.

Minila sta samo dva dneva in avto je že predel po znameniti kočevski cesti. Premišljeval sem, ali bom to pot vsaj videl jelena ali še tega ne. Nič, videli se bomo s prijatelji, tudi to nekaj velja med možmi.

»Ravno pravi čas si prišel,« me je pozdravil Miro. »Roman te že čaka.«

In sva odšla. Večerilo se je, nepremično sva sedela na preži, mišice so bile napete, duh pa je počival. Kako lahko tu počiva, pozabi na vse tegobe, skrbi, delo, krivice! Da, tudi zato sem lovec.

Večerna zarja je zlatila travnike in gozd. Jelena pa ni bilo. Izstopilo je nekaj košut in mlajših živali, na travnik je pretekla lisica in znočilo se je.

»Greva,« je rekel Roman, »saj sediva že tri ure.«

Meni so se zdele tri ure samo trenutki. Pa sva to ponovila še štirikrat. Zjutraj in zvečer. Prišla je nedelja, spet sva sedela na isti preži, ura je bila že šest zjutraj. Ni ga bilo. Zakleto! Pogledal sem Romana. Zaskrbljen pogled je imel usmerjen na travnik, ko je naenkrat iz gozda izstopila košuta s teletom. Poznala sva ju že. Za njima pa je izstopil še jelen!

Roman ga je ogledoval in rekel: »Je pravi in ni pravi; namenil sem ti kapitalnega.«

»Zakaj ni pravi?« sem ga vprašal.

»Premlad je, kljub vsemu pa bi bil odstrel tega jelena pravilen.«

V hipu sem se odločil. Ta ti je namenjen, tvoj prvi bo, sem si mislil. Puška pri licu, pok in zadetek. Jelen je še stekel nekaj korakov in se ulegel. Nov naboj je bil že v cevi. Roman me je udaril po ramenu: »Imaš ga!« Stisk obeh desnic. Takrat pa se je jelen dvignil in se odvlekel v gozd. Če kdaj v življenju, potem sem takrat gledal za njim kot kup nesreče. Odšla sva na nastrel, do ležišča, kjer je bilo malo neznačilne krvi. Roman je odločil, da potrebuje psa. Takoj je poklical vodnika Kastelica s krvosledcem.

»Pridem,« je obljubil. »Samo čez dve uri, se ne mudi.«

Odšla sva na kavo. Tam so bili zbrani vsi, ki so lovili tisto jutro. Kup vprašanj, kup odgovorov. Mene pa je grizlo, kam sem zadel jelena, kaj nas je še čakalo tisti dan, ga bomo sploh dobili. Prijatelji so me tolažili: »Če je padel, gotovo ni daleč.«

Nato je prišel vodnik z njegovim psom. Kastelic dobro pozna svojega psa. Na nastrelu ga je sprčil, kar se mi je zdelo čudno. Vodnik je namreč že po obnašanju psa vedel, da jelen leži mrtev nekje v bližini. Čakali smo samo minuto, ko smo zaslišali »hov, hov, hov...« Pes je oblažaval mrtvo divjad.

»Ima ga,« mi je dejal.

Pohiteli smo do laježa. Le trideset metrov v gozdu je ležal moj jelen. V gobec sem mu potisnil zadnji grižljaj, prijatelji so mi ob čestitkah k lovskemu blagru stiskali roko. Nepozabni trenutki zame! Za vse nas. Spet je zapisana ena lovska zgodba; tudi tja, kjer se nikoli ne izbriše. Moral sem sijati kot tisoč sonc. Vsi, ki smo jih srečevali do vasi, do lovskega doma, so mi čestitali.

Da, tam v Poljanski dolini živijo iskreni ljudje, čisto drugačni se mi zdijo od nas, ki se vsak dan v življenju pehamo za materialnim udobjem.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem lovcom LD Predgrad, ki so mi omogočili tako izjemna doživetja. Prijatelji, hvala vam!

Sejem Lov v Gornji Radgoni pred durmi

Osrednji oder v hali A

Čeprav je do 15. aprila še več kot en mesec, ko bo na Pomurskem sejmišču v Gornji Radgoni zaživel letošnji **7. Mednarodni sejem lovstva in ribištva**, ki ga bodo popestrile tudi druge tradicionalne spremljajoče sejemske prireditve, so priprave nanj v polnem teku. Prizadevni sejmski delavci in vodilne osebe Pomurskega sejmišča pa tudi drugi stalni razstavljalci so že kar nekaj časa na nogah. Za letošnji sejem je veliko zanimanja, kar je bilo opaziti tudi na dokaj dobro obiskani novinarski konferenci, ki jo vsako leto pred lovskim sejmom skliče uprava sejma. Tudi iz informacije, ki jih izdaja sejmska služba za stike z javnostjo, vodi jo njihov novinar **Miran Mate**, je razvidno, da je letos v pripravi res uspešen in vsebinsko dopolnjen sejem. Tako kot si želi uprava radgonskega sejmišča, se bodo tudi letošnjega udeležili res samo najboljši domači in tuji razstavljalci

ci ter veliko obiskovalcev. Že kar lep čas nekateri »tuhtajo« in načrtujejo, kako se bodo na najbolj izviren in uspešen način predstavili veliki množici obiskovalcev in svojim poslovnim partnerjem.

Peli, igrali in rukali bodo v mirnejšem vzdušju

Zagotovo bo na letošnjem sejmu kar nekaj novosti. Končno je uprava Pomurskega sejmišča prisluhnila dolgoletnim pritožbam in željam vseh tistih, ki se na sejmu predstavijo tudi z besedo, petjem, igranjem na lovske rogove in z oponašanjem jelenjega rukanja ter seveda tudi mnogim drugim. Ker je bil zadnjih nekaj let osrednji oder v hali B, kjer je bilo zaradi gostinske dejavnosti vedno dokaj glasno in na trenutke tudi nevzdržno, so predvsem lovski pevci in rogisti neradi prihajali v Gornjo Radgono. Če je rogistom še nekako uspelo preglasiti prešerno razpoloženo pivsko družbo v gostinskem lokalu, pa ji pevci in oponašalci jelenjega rukanja nikoli niso bili kos! Čeprav je razumljivo, da je sejem privlačen tudi zaradi dobre ponudbe hrane

in pijače, ki sta sestavni del sejemskega druženja, pa moramo ob vsem tem opozoriti, da je sejem namreč privlačen in prepoznaven tudi zaradi lovske kulture in tovrstnega programa ter drugih spremljajočih prireditev. Ker se vse to pač mora dogajati na osrednjem odru ves čas sejma, le-ta zagotovo ne sodi ob bok gostincem! Letos ne bo tako. Glavni oder bo spet v hali A, torej v osrednji hali, kjer bo imela svoj razstavni prostor tudi LZ Slovenije. To je že novost, ki je vredna pohvale.

Privlačneje urejena hala A

Nov koncept ureditve osrednje hale bo po naši oceni zagotovo prispeval k večji odprtosti, privlačnosti in zanimivosti za obiskovalce. Ker bo oder v neposredni bližini lovskega razstavnega prostora, bo letos tudi zagotovo bolj odprt in razgiban. **Franč Rotar**, odgovoren zasejme pri LZS, in arhitekt **Boštjan Češarek** že nekaj časa razmišljata in načrtujeta, kako najpreprosteje, a vendarle dovolj izvirno in privlačno urediti razstavni prostor LZS. Tudi drugi člani razširjenega pripravljalnega odbora

so že aktivno vpeti v priprave. Na sejmu bo spet več zanimivih in močnih trofej, ki jih bodo zagotovile območne **LZ Gornje Posočje**, **ZLD Prekmurje** in **ZLD Prlekija**. Na svoj račun bodo prišli tisti obiskovalci, ki bi se radi bolj seznanili z lovsko literaturo. Da smo lovci tudi dobri kuharji, slikarji in drugačni umetniki, večji raznega rokodelstva, bo prav tako predstavljeno. Predvsem pa, da smo vedno pripravljeni odkrito spregovoriti o svojem lovskem poslanstvu, naših nalogah in te-žavah in da imamo radi vsakršno druženje in spoznavanje (pogovori in predavanja).

Skratka, vse to in še več se bo aprila dogajalo na sejmu Lov 2011, kamor že zdaj vabimo lovce pa tudi druge ljubitelje zelene bratovščine, lovske kulture, zdrave narave, gozdov prostoživečih gozdnih živali ter čistih slovenskih voda in ribištva. Vam pevcem, rogistom in rukačem pa velja še posebno povabilo Po-

LOV

Foto F. Rotar

murskega sejmišča in Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo. Pridite v Gornjo Radgono v čim večjem številu! Osrednji sejmski oder je nared tudi za vas. **Pojte, igrajte in rukaite za svojo dušo in napolnite duha tudi drugim obiskovalcem!**

Franč Rotar

Arhiviranje dokumentov in podatkov v LD

V velikem številu lovskih družin se srečujemo s težavami, povezanimi s pravilnim arhiviranjem dokumentov:

- arhiviranje dokumentov v ustrezni obliki,

- družinska kronika pomembnejših dogodkov,

- operativno načrtovanje glede izvajanja letnega načrta lovišča.

Zato navajam nekaj zamisli za rešitev takih težav.

Arhiviranje dokumentov

Vse naše LD imajo številne dokumente, ki jih hranijo za krajši ali daljši čas; iz leta v leto jih je več, vendar niso ustrezno hranjeni. V povezavi s tem se postavlja temeljno vprašanje: Kako sistematično urediti in razvrstiti te dokumente in jih tudi ohranjati? Pravilno arhiviranje dokumentov je nujno potrebno za sleherni LD, in sicer za lovsko gospodarjenje pa tudi za razne občasne potrebe (proslave, oblet-

nice, ob izdaji zbornikov, podejljevanju odlikovanj in priznanj in drugo). Še posebno pozornost je treba nameniti arhiviranju **dokumentov trajne veljave**.

V povezavi s tem podajam predlog sistema arhiviranja dokumentov, ki je samo eden izmed številnih mogočih načinov.

Predlog sistema arhiviranja dokumentov

1) Dokumenti trajne veljave (odločba o ustanovitvi LD, dodelitev lovišča v upravljanje, registracija LD, dokumenti o lastništvu nepremičnin, gradbeno dovoljenje, mapna kopija, zemljiško-knjižni izpisek in drugi dokumenti trajne veljave)

2) Lovskogospodarske evidence (knjiga odstrela in vse druge knjige in družinske evidence, ki jih vodimo in se nanašajo na lovsko gospodarjenje (upravljanje) v LD, evidence, vsebovane v lovskem inf. sistemu *Lisjak* in drugo)

3) Evidence o članih LD (knjiga o članih in vse druge evidence v povezavi s članstvom v LD)

4) Letni in srednjeročni lovskogospodarski načrti

5) Letni zaključni računi (letne bilance, blagajniška poročila in letna poslovna poročila)

6) Zapisniki organov LD (zapisniki sej občinskih zborov, upravnih odborov, nadzornih odborov in drugih organov LD)

7) Pogodbe (koncesijska pogodba, najemne pogodbe, zavarovalne police, sporazumi o mejah in vse druge pomembnejše pogodbe, ki jih sklepa LD)

8) Sodne in druge odločbe upravnih organov za zadnjih deset let

9) Knjigovodski dokumenti in poslovne knjige (blagajniške knjige, register osnovnih sredstev in knjigovodski dokumenti za zadnjih 10 let)

10) Interni splošni akti LD (pravila, poslovniki, pravilniki)

11) Prejeti in izdani dopisi (za zadnjih pet let)

12) Drugi dokumenti LD (elaborat o bonitiranju lovišča, strokovna literatura, razna priznanja in pohvale in drugo)

Sistem arhiviranja je določen s posebnimi navodili, ki naj jih sprejme UO.

Navodila za upravljanje in arhiviranje dokumentov morajo vsebovati:

a) **sistem arhiviranja** (npr. uporaba zgoraj navedenih 12-ih skupin)

b) **način arhiviranja** (fascikli, mape, etikete, napisi za mape, police in arhiviranje v elektronski obliki)

c) **odgovorne osebe** za upravljanje z arhivom (sprotno urejanje in vzdrževanje arhiva in pooblaščen osebe za dostop do dokumentov)

Kronika pomembnejših dogodkov

Vse LD so imele, imajo in bodo imele pomembnejše dogodke, ki bi jih veljalo ustrezno zabeležiti in jih ohraniti za poznejše generacije. Taki dogodki so lahko zapisani v posebni knjigi ali/ina računalniško evidentirani.

Operativno načrtovanje glede izvajanja letnega načrta lovišča

Foto F. Rotar

Slovenski lovski pevci, rogisti in rukači bodo spet poskrbeli za pravo lovsko vzdušje. Tudi na zadnjem sejmu je bilo tako!

Res nam je država oz. Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano predpisalo metodologijo lovskogospodarskega načrtovanja, ki pa mora temeljiti na posameznih evidencah, ki jih vodi posamezna LD in jih sproti vnaša tudi v informacijski sistem *Lisjak*. Po tej metodologiji letni načrt lovišča obsega naslednja poglavja:

I. Načrtovanje trajnostnega gospodarjenja z divjadjo,

II. Načrtovanje odvzema in stanja divjadi.

Za uspešno izvršitev letnega načrta lovišča je nujno potrebno, da lovske družine sestavijo in sprejmejo še druge operativne interne načrte, in sicer:

- načrt prihodkov in odhodkov, ločeno za pridobitno in nepridobitno dejavnost,

- načrt investicijskih vlaganj,

- načrt delovnih akcij v lovišču z opredelitvijo osebnih delovnih obveznosti članov LD,

- načrt skupnih lovov, prireditvev in drugih aktivnosti.

Načrtovanje, in sicer na gospodarskem področju pa tudi v osebnem življenju, je vedno le **prva faza** vseh predvidenih aktivnosti oz. dejavnosti in naj praviloma ne bi imeli dveh nosilcev odločanja. Če pa to ni mogoče (glej 4. člen ZDLov-1), je potrebno tesno sodelovanje med **nosilcem načrtovanja** (Zavod za gozdo-ve) in nosilci **upravljanja** lovišč kot izvajalcev načrtov, torej z LD. Sleherni lovskogospodarski načrt bo uspešen le, če bosta sodelovala oba nosilca, kajti stanje v posameznem lovišču se lahko občutneje spremeni že v enem letu. To najbolj vedo le nosilci izvajanja letnih načrtov; to pa so člani LD.

Mirko Anzeljc,
LD Loški Potok

Člani Lovske družine Dornava - Polenšak z lovskim praporom

LD Dornava - Polenšak ima nov lovski prapor

Leto 2010 je bilo za **LD Dornava - Polenšak** zelo delovno. Poleg velikih prizadevanj, ki jih lovci vlagajo v obnovo lovskega doma v Slomih, so se odločili tudi za razvitje lovskega prapora. LD Dornava - Polenšak je mlada družina, ki je koncesijo za upravljanje lovišča pridobila šele oktobra 2009. Po petnajstletnih prizadevanjih za pridobitev lovišča jim je to končno tudi uspelo. Kljub velikim nasprotovanjem nekaterih so se stvari vendarle obrnile v takšno smer, kot je najbolje. Prva skrb lovcev mora biti namreč skrb za divjad in naravo in ne kdo bo kje, na kakšnem položaju in kakšen predel bo obvladoval. Divjadi takšne »igrice« posameznikov prej škodijo, kot koristijo.

Pa vendar, LD Dornava - Polenšak je v soboto, 4. decembra 2010, dobila svoj simbol, ki ga bo uporabljala za vse slavnosti in svečanosti, kjer se bo pred-

stavljala, in ki bo v ponos LD in njenim članom. Razvitja novega lovskega prapora sta se udeležila tudi predsednik LZS mag. **Srečko F. Krope** in predsednik ZLD Maribor, **Brane Kurnik**. Sam program je bil kulturno zelo bogat, nastopili so: moški Oktet iz Dornave, Pohorski lovski rogisti in dva mlada muzikanta iz Polenšaka. Ob tej priložnosti so se lovci na poseben način – s podelitvijo častnega članstva, – zahvalili dvema članoma: mag. **Milanu Lovrenčiču** za pomoč pri pridobivanju koncesije in dolgoletno uspešno delo na področju lovstva ter vedno gojil pristno lovsko tovarništvo. Obema so lovci hvaležni za njuno opravljeno delo in vztrajnost.

Obenem so člani LD Dornava - Polenšak hvaležni vsem, ki so jim gmotno pomagali pri nabavi lovskega prapora. Bilo je kar šest velikih in šest malih botrov, triinpetdeset darovalcev trakov, trinštirideset darovalcev okrasnih žebličkov in še dvajset manjših darovalcev. Višek sredstev, ki so jih zbrali za nabavo prapora, pa je LD namenila za obnovo svojega lovskega doma. Upajo, da bodo dela končana letos.

Rajko Janžekovič

Razmišljanja ob pregledu odstrela in izgub jelenjadi v zahodnovisokokraškem LUO v letu 2010

Lepo sončno januarsko popoldne sem se namenil na pot v Hotedršico, kraj, kjer je vpliv kraške burje več kot zaznaven, in kraj, kjer smo nekoč vsako leto tekmovali *po lovskih smučinah*. Med vožnjo po dokaj prometni cesti se nisem smel preveč prepuščati spominom, pa vendar sem se kar z malo nostalgije spominjal dogodkov izpred treh desetletij in več, ko sva s pokojnim **Tonetom Simoničem** prav tu in z očitnim uspehom domače lovce nagovarjala za smotnejšo gojitev jelenjadi, ki pa je bila v tistih letih tam redko naseljena. Avtocesta Vrhnika-Postojna je

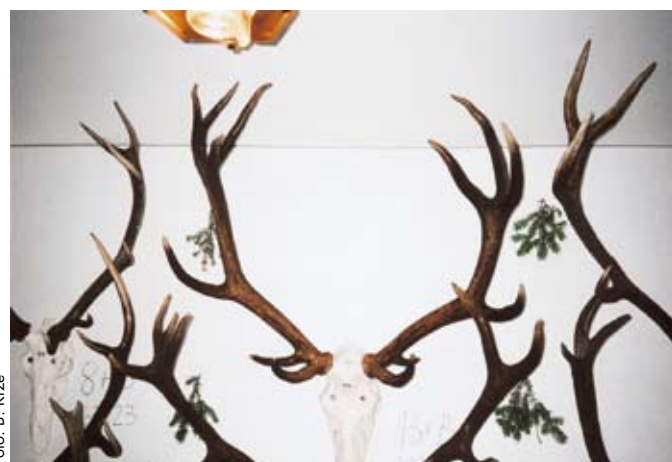

Foto: B. Križe

V letu 2010 sta bili na območju od načrtovanih 306 glav odstrela jelenjadi odstreljeni (vključno z izgubami) 302 živali, od tega v razredu mladih 63,2 %. V petnajstih letih se je odstrel podeseteril. V večinskem, osrednjem delu območja je bil odstrel jelenjadi 1,8/1000 ha, kar še dodatno povečuje zahtevnost celovitega gospodarjenja. Od 11 odstreljenih 10- in večletnih jelenov jih je 10 z rogovjem, ocenjenim več kot 180 CIC-točk, najmočnejši, trinajstletni jelen pa je razvil rogovje, ocenjeno s kar 200,26 točke. Na območju, s težiščem na primorskem delu, je bilo odstreljenih tudi okrog 1.200 divjih prašičev, vendar brez enega zrelega merjasca! Morda bo to eden prihodnjih izpitov volje in odločenosti lovcev.

Vojko Šemrov, predsednik izvršnega odbora območnega združenja upravljalcev lovišč, dobro ve, da brez večletnih prizadevanj in odrenkanj, pa tudi discipliniranih in motiviranih lovcev ne bi bilo uspehov.

sicer zavrta širjenje jelenjadi v omenjeni predel Slovenije, ni pa ga povsem preprečila. Nekaj let pozneje, ko so bile na avtocestnih podvozih nameščene peščne blazine kot del raziskovalne naloge o rjavem medvedu, so bila pri vsakodnevnem branju nočnih sledi včasih očitna sporočila o posamičnih primerkih jelenjadi, ki se je pogumno odpravila na negotovo pot iskanja novih življenjskih okolij. Kdo ve, mogoče je bil kateri od najstarejših jelenov splošno na Ljubljanskem vrhu, nekdanjem gojitvenem lovišču LZS, katerega upravnik sem bil kar 17 let.

V ljudskem pojmovanju je bela vrana sinonim za redkost, bela lisa pa ponazarja nekaj neznanega, neraziskanega. V Sloveniji so lovskoupravljaljska območja z urejenostjo gospodarjenja z jelenjadjo bele vrane, ležijo pa predvsem na visokokraškem in primorskem delu Slovenije. Pri nas z načrtovalci nimamo težav, je poudaril **Vojko Šemrov**, nekoč učenec, zdaj učitelj. Mnenja upravljalcev lovišč so spoštovana in upoštevana, seveda v interesu zahtevne velikopovršinske gojitve jelenjadi. Lovci so pravila igre sprejeli in vzeli za svoja. Rezultati so pred nami, analize tudi. Vizija delovanja je jasna.

V skopo odmerjenem času sem se sprehodil skozi gozd rogova. Močni lanščaki opozarjajo na napake, pričajo pa tudi o kakovosti. Narava je jelenu določila dolgo obdobje doseganja zrelosti; najmanj deset let. In tukaj so tudi rogova zrelih jelenov: dosega skoraj 5 % delež v celotnem odstrelu. Potrjuje se moja ugotovitev, da v predelih, kjer se je jelenjad naselila v zadnjih desetletjih, med lovci večinsko prevladujejo interes in odgovornost. Nekatere srednje stare jelene bi najraje spregledal, še bolje bi bilo, če bi to uspelo upleniteljem. Klobuk dol pri odstrelu košut in telet!

Zahodnovisokokraško LUO (predlagam natečaj za prijaznejše ime) meri 154.000 ha, od tega je območje jelenjadi veliko okrog 134.000 ha, povezuje pa 31 lovišč lovskih družen z območja ZLD Ljubljana, Postojna, Gorica, Gornje Posočje in Idrija, sega od Logatca do Mosta na Soči ter od Vrhnike do Brd oz. državne meje. Pestro v pomenu naravnih sistemov, zgodovine in interesov. Pa vendar uspešno! Kdo že mora biti na pravem mestu ob pravem času? Pravi možje vendar!

Blaž Krže

Zelena luč za 38. srečanje v Trstu

28. maja v organizaciji Društva slovenskih lovcev F-JK – Doberdob

Marsikaj je treba storiti za organizacijo vsakoletnih tradicionalnih srečanj slovenskih lovskih pevskih zborov (SLPZ) in skupin rogistov (z mednarodno udeležbo). Srečanja potekajo že od leta 1974. Tudi Društvo slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob (DSLSD – FJK) je že leta 1994 organiziralo 21. srečanje SLPZ in skupin rogistov. Takrat je bil v zamejskem slovenskem kraju Boljuncu, v Občini Dolina pri Trstu, velik lovski kulturni dan. Naši zamejski lovski rojaki so namreč s svojimi lovci – pevci organizirali nepozabno snidenje in se izkazali kot uspešni organizatorji in tudi dobri gostitelji. Zato se ni čuditi, da je že ob zaključku 36. srečanja v Domžalah in lani, na 37. srečanju v Ptuj, ponovno vzklikla želja po ponovnem srečanju v zamejstvu – v Italiji.

Nekateri Tržačani niso naklonjeni lovstvu in Slovencem

Organizatorji 38. srečanja in tudi nekateri na LZS, ki so vpleti v organizacijo vsakoletnih srečanj, so že od samega začetka vedeli, da bo še največ energije treba vložiti pri zbiranju donatorskih sredstev. DSLSD – FJK in njihov pevski zbor sama namreč ne moreta zagotoviti nekaj deset tisoč evrov sredstev, kolikor bo stalo srečanje. Po drugi strani pa je bilo tudi odprto vprašanje, ali bo srečanje sploh lahko potekalo v središču Trsta. Nobena skrivnost ni, da v Trstu in bližnji okolici še vedno živijo skupine ljudi, ki so zelo nenaklonjene lovstvu in Slovencem. A organizatorji srečanja niso popustili drugače mislečim. Omeniti velja, da jim že od samega začetka stojijo ob strani župani slovenskih zamejskih občin, predstavniki tamkajšnjega slovenskega kulturnega društva in drugih organizacij, predvsem pa **Drago Štoka**, dolgoletni predsednik zamejskih Slovencev. Veliko podporo imajo tudi na Ministrstvu za Slovence v zamejstvu in po svetu pa tudi na LZ Slovenije, katere članica je DSLSD – FJK.

Glavni pokrovitelj LZS

Šele letos januarja je organizatorju uspelo, v kar so nekateri že dvomili. In sicer, da bo mesto

Foto F. Rotar

V kraški slovenski vasici Repnič so se prve dni februarja sestali predstavniki lovskega, kulturnega in političnega življenja iz zamejske Italije. Postavili so trdne temelje za letošnje pomembno lovsko kulturo prireditve.

Trst končno prižgalo zeleno luč za letošnje srečanje v središču Trsta, pri pomorski postaji Promo Trieste. **Srečanje bo v soboto, 28. maja 2011. Zaradi volitev v Italiji se lahko zgodi, da bo prestavljeno za en teden naprej, v soboto, 4. junija 2011.** Prizadevnim organizatorjem, na čelu katerih je zavzeti slovenski lovec dr. **Egon Malalan**, predsednik DSLSD – FJK, jim je bolj ali manj uspel tudi finančni načrt. Tako bo tudi letošnje srečanje zagotovo veličasten lovski kulturni dogodek, ki bo še bolj utrdil dobro čezmejno sodelovanje: kulturno, lovsko in ne nazadnje tudi politično. Več kot 500 lovskih pevcev in rogistov bo, v to ni treba dvomiti, s petjem in igranjem na lovske rogove spet odprlo srca in napolnilo duha zamejskim Slovencem, morda tudi bolj hladnim Tržačanom. Zato imajo organizatorji toliko podpornikov, ki jim stojijo ob strani in so jim že ponudili pomoč pri organizaciji, pa tudi pri zbiranju potrebnih sredstev. Med njimi je na prvem mestu vodstvo LZ Slovenije, ki že tradicionalno finančno podpira srečanja. Tudi letos bo glavna pokroviteljica srečanja. Njena komisija za kulturo in stike z javnostjo, na čelu katere je zdaj **Franc Rotar**, je že nekaj časa aktivno vpleta v organizacijo.

Občine in lokalna politika na strani organizatorja

Zadnje dni januarja je organizator že pisno obvestil skupine LPZ in rogistov v matični domovini pa tudi zunaj nje, kdaj in kje bo 38. srečanje (z mednarodno

udeležbo). Tudi letos bo namreč kar dobro zastopana hrvaška lovsko kultura. Prvič naj bi se srečanja udeležili tudi češki, madžarski in slovaški rogisti. Vsem povabljenim so bile razposlane tudi note za skupne nastope. Pevci bodo eno pesem zapeli tudi v italijanščini.

Prve dni februarja so se na operativnem sedežu DSLSD – Doberdob v Repnici sestali vsi tisti, ki so tako ali drugače že vključeni v organizacijo srečanja. Da bo srečanje res velik dogodek za zamejsko Italijo, se je pokazalo na februarjem sestanku. Poleg dr. Egon Malalana, ki ima v rokah vse organizacijske niti, **Erika Husuja**, generalnega sekretarja srečanja, **Hermana Antoniča**, ki bo vodil združene pevce, in **Stanka Miliča**, pevcu in ekonomu, so se pomembnega sestanka udeležili še: **Srečko Zerjav** in **Franc Rotar** z LZS, **Giorgio Ret**, župan Občine Devin - Nabrežina, **Mirko Sardoc**, župan Občine Zgonik, **Fulvia Premolin**, županja Občine Dolina, **Franco Crevatin**, podžupan Občine Milje, **Roberta Skabar**, odbornica Občine Repentabor, **Fulvio Affatati**, direktor direktorata in predstavnik tržaške pokrajine, **Fulcio Tamaro**, odbornik, odgovoren za lov pri Občini Devin - Nabrežina, **Mitja Lovriha**, predstojnik oddelka za investicije in okolje v Občini Dolina, ter **Niko Tul**, predsednik S. P. D. Mackole. Februarja sta prva delovna sestanka že opravila osrednji organizacijski in programski odbor; prvega vodi Malalan, drugega pa Antonič.

Franc Rotar

Za lovstvo je še vedno zanimanje

Pripravnika in kandidata za redno članstvo v LD Jezersko za leto 2011 sta opravila strokovno usposabljanje in praktični del sprejemnega lovskega izpita. To sta **Milena Jenko** - Jezerjanka in prav tako domačin **Gašper Nahtigal**, gozdarski tehnik. Tako se LD Jezersko še naprej pomlajuje in ohranja vitalno populacijo svojega članstva.

Pri včlanjevanju v LD imajo prednost domačini, še posebno lastniki posesti, kjer so lovne površine LD Jezersko. Zdaj LD šteje 68 članov, od katerih je lovsko aktivna dobra polovica. Od lani je lovišče LD Jezersko razvrščeno v t. i. visokogorska lovišča in ji »zakon« nekako predpisuje 35 članov – aktivnih lovcev. Zaenkrat še ni potreb, da bi se lovsko članstvo glede na administrativno-zakonske določbe zmanjševalo, saj LD Jezersko načrtuje še veliko aktivnosti na t. i. dopolnilnih področjih delovanja, kjer še kako potrebuje aktivne in prostovoljne člane.

Po predpisani določbi je komisija LD opravila tudi t. i. ocenje-

Kandidata za nova člana LD Jezersko, Milena Jenko in Gašper Nahtigal, sta dobro opravila sprejemni lovski družinski izpit. Na fotografiji: Milena Jenko, Gašper Nahtigal, mentor Simon Šemrov in gospodar Leon Šiberle.

vanje izvršitve lovskoupravljalškega načrta. V okviru predpisane odločbe MKGP je bilo lani v našem lovišču uplenjenih skoraj 110 glav prostoživeče divjadi. Konec leta so se tudi vremenske razmere toliko uredile, da smo lahko uspešno opravili načrtovani odstrel jelenjadi. Prav za jelenjad je realizacija načrtova-

nega zelo pod drobnogledom, kajti škode od jelenjadi so najbolj izstopajoče. Lovci so nekoliko zaskrbljeni, ker so v novem prostorskem občinskem načrtu zahteve in pripombe še posebej izpostavljene. Jasna zahteva je, da se območna populacija jelenjadi radikalno zmanjša.

Franc Ekar

60 let LD Izlake

5. junija lani je **Lovska družina Izlake** praznovala 60-letnico svojega delovanja.

Z uvodnimi akordi rogistov iz Trbovelj se je začela slavnostna proslava.

Uvodni govor je imel starešina LD Izlake **Franc Vidmar**, ki je pozdravil župana Občine Zagorje **Matjaža Švagana**, predstavnike sosednjih LD in vse druge prisotne.

Orisal je obdobje šestdesetih let in poudaril vse glavne dogodke za LD.

V Zasavski dolini je lovstvo ponovno oživel po letu 1945. Ljubitelji narave in lova so ustanovili Lovsko društvo Loke - Kisovec, ki je pod tem imenom delovalo do leta 1950.

Z novo zakonodajo so se leta 1950 LD Čemšenik, Trojane, Mlinše in Loke - Kisovec združile z namenom, da bi lažje in kakovostneje gospodarile z divjadjo. Ker so Izlake v središču združenih družin, se je društvo poimenovalo LD Izlake. A že po štirih letih delovanja se je lovišče LD Izlake razdelilo na manjša lovišča.

LD Izlake je ohranila ime in opravljala svoje poslanstvo v lovišču, ki ga je že imela pred

združitvijo. Ustanovni člani LD Izlake so bili: **Franc Kokalj**, **Franc Grčar**, **Jože Grčar**, **Ivan Grčar**, **Janez Marn** in **Viktor Štern**. Prvi starešina je bil Franc Kokalj, ki je družino uspešno vodil kar 24 let.

Lovišče LD Izlake meji na sosednje LD Mlinše, Šentlambert, Polšnik, Čemšenik in Zagorje.

Meja lovišča poteka od razvalin gradu Gamberg, Ržiškega vrha, Zabreznika, Phovca do vznožja trojanskega klanca, prek Kolovraške rebri, Briš in Raven na Zasavsko goro pod Plešami in Marelo, mimo Čolniš do reke Save in po Mediji do Kisovca - Lok in zopet nazaj na nekdanj močolni Gamberg.

Lovska družina gospodari na 2.891 ha, od tega je 2.581 ha lovne površine. Družina šteje 30 članov. V lovišču je najštevilčnejša divjad srnjad, v zadnjih letih pa so pogostejši tudi divji prašiči. Ponosni smo, da imamo v lovišču stalno tudi gamsa, ki mu namenjamo posebno pozornost. Od preostale divjadi tod živijo še: lisica, kuni belica in zlatca, jazbec, poljski zajec in raka mlakarica.

V obdobju 60 let so bili člani LD Izlake zelo aktivni. Že leta 1954 so začeli graditi lovsko kočjo na Vrhu nad Zagorjem, ki je bila prva lovsko kočja v Zasavju. Leta 1960 je LD Izlake razvila svoj lovski prapor, ki ga je razvila med prvimi prapori LD v Zasavju. Nato je sledila gradnja lovskega doma v Kisovcu, ki je bila končana leta 1975. Dom še vedno služi svojemu namenu.

V nadaljnjih letih je LD delovala skladno z veljavnimi zakoni in smernicami LZS. Izvajala je vse vrste gojitvenih dejavnosti in opravljala biotehnična dela v lovišču, organizirala je lovske razstave, veselice, skrbel za izobraževanje članstva, lovsko strelstvo in lovsko kinologijo, dejavnosti pa so bili tudi med mladino v osnovnih šolah.

Zdaj LD sodeluje tudi z lastniki zemljišč pri ukrepih za preprečevanje škode od divjadi. Če nastane škoda, se z lastnikom sporazumno dogovorijo za poravnavo.

Člani LD Izlake se srečujejo na skupščini, posvetih, delovnih akcijah idr.

Gotovo pa so najbolj pristna srečanja na jesenskih skupnih lovih – brakadah. Skupni lovi v LD že dolgo niso namenjeni zgolj uresničevanju načrtovane odvzema divjadi iz lovišča, ampak predvsem medsebojnemu srečanju članov, lovskih pri-

Pregled in ocenjevanje opravljenega odstrela divjadi LD Jezersko v letu 2010; komisija: Toni Tišler, Grega Zupan in Jože Meglič ob strokovno administrativnem sodelovanju gospodarja Leona Šiberleta in informatika Staneta Berganta.

Foto: F. Ekar

Člani LD Izlake ob praznovanju 60-letnice

jatelj, kinologov in lovcev iz sosednjih LD. Zadnji pogoni so namenjeni živahnim lovskim pogovorom, lovski latinščini in ohranjanju lovskih šeg in navad.

V zadnjem času vodstvo LD namenja največjo pozornost ohranjanju naravnega okolja. Življenjski prostor divjadi se hitro krči in poslabšuje, zato si člani

prizadevajo ohraniti naravovarstveni odnos do narave in divjadi, ki nam je bila zaupana v varstvo in s katero trajnostno upravljamo. Tak odnos do narave in divjadi z vso odgovornostjo prenašajo tudi na mlade lovce.

Ob jubileju družine smo se spomnili vseh tistih članov zelene bratovščine, ki jih ni več med nami, a so pustili močan pečat v lovstvu in LD Izlake.

Ker je 60-letni jubilej tudi priložnost za podelitev lovskih odlikovanj zaslužnim članom, jim je starešina za zavzeto delo v preteklosti in za sodelovanje s

sosednjimi lovskimi družinami na proslavi izročil priznanja LD in odlikovanja LZS.

Starešina je navzoče povabil na pogostitev z lovskim golažem, pijačo in pecivom. Praznovanje z obujanjem spominov in lovskih dogodivščin iz minulih časov lovskega življenja se je zavleklo vse do jutranjih ur.

Člani LD Izlake smo ponosni na uspešno prehojeno pot zadnjih 60 let. Zahvaljujemo se vsem sponzorjem, donatorjem in drugim, ki so kakor koli pripomogli, da je 60-letnica naše LD lepo uspela.

Samo Urbanija

ZAHVALA LD Križevci pri Ljutomeru

Jeseni 2010 je bilo v Sloveniji obdobje poplav.

Mnogo se je govorilo, ocenjevalo, koliko in kje je nastalo več škode.

Malo ljudi pa razmišlja ali ugotavlja, kolikšna je škoda v naravi, pri divjadi, naj bo to nizka ali visoka divjad, s katero upravljajo lovške družine.

Tako je bilo tudi v Posavju, kjer z loviščem upravlja LD Dobova. Poplavljen je bilo kar 70 % lovne površine.

Prijateljske in lovske vezi tudi tokrat niso zatajile. Na pomoč so nam priskočili prijatelji, lovci LD Križevci pri Ljutomeru, in nam podarili divjad (fazane in fazanke).

Za podarjeno se vam lovci LD Dobova iskreno zahvaljujemo.

*LD Dobova
Zvone Pavlin*

Uspešno leto LD Kozlek

Ob koncu leta vedno potegnemo črto in seštevamo dosežke iztekajočega se leta. Tokrat imamo v naši LD velik seštevček. Lahko se pohvalimo s 132 uplenjenimi prašiči, 56 glavami srnjadi, 20 glavami jelenjadi, pa z medvedom in volkom, ki smo ju uplenili na temelju odločbe.

Sodelovali smo v akciji Očistimo Slovenijo v enem dnevu. Iz lovišča smo odpeljali več odsluženih avtomobilov in drugo šaro. Tudi razritine od divjih prašičev smo uspešno poravnali. V lovišču smo opravili vsa načrtovana biotehnična dela. Že leta 2006 smo zgradili in opremili hladilnico za uplenjeno divjad evropskega merila na zemljišču Občine Ilirska Bistrica. Do leta 2010 smo prigrisporadili sredstva za odkup 700 m² zazidalnega zemljišča ob hladilnici.

V lovišču je precej divjadi, zato so škodni primeri v glavnem v katastrskem območju Podgra-

V Prekmurje gremo!

Komisija LZS za kulturo
bo tudi letos v organizaciji
ZLD Prekmurje organizirala že

4. DRŽAVNO PRVENSTVO V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA.

Vrli Prekmurci so brez obotavljanja prevzeli organizacijo prvenstva, ki bo predvidoma **11. ali 18. junija na gradu Goričko.**

Letos bo tekmovanje potekalo v naslednjih rukaških disciplinah:

A) oponašanje oglašanja jelena, ki se s tropom košut pomi-
ka proti rukališču,

B) oponašanje oglašanja starega jelena na rukališču, ki ga
drugi jeleni ne ogrožajo, košute pa se mirno pasejo,

C) oponašanje oglašanja dveh starih izzivajočih se jelenov.

Rezervna disciplina (v primeru enakega števila točk tekmovalca od 1. do 3. mesta):

D) oponašanje oglašanja jelena s tropom košut na rukališču,
ki mu uhajajo iz tropa.

Enake discipline so navedene tudi v tekmovalnem programu za **13. Evropsko in 1. Svetovno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja**, ki bo v Sloveniji predvidoma od **2. do 4. septembra 2011**. Kraj tekmovanja bo objavljen v naslednji številki Lovca.

Prijave sprejemamo do **1. junija 2011** v pisni obliki po pošti ali s pomočjo elektronskih medijev na naslov: Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana ali na e-naslov: lzs@lovska-zveza.si (v obeh primerih zahtevajte povratno potrdilo o prejemu prijave!)

Pogoj za prijavo: Udeleženec je lahko vsak, ki ga to veseli, vendar ob spoštovanju določil pravil tekmovanja. Tekmovalci lahko sodelujejo na tekmovanju le v predpisanem lovskem kroju.

Vsi, ki bi želeli obnoviti znanje ali se naučiti večine rukanja, naj željo jasno izrazijo na isti naslov. V primeru zainteresiranosti bo organizirano poučevanje.

*Sekcija za oponašanje jelenjega rukanja
in druge avtohtone divjadi*

Foto: I. Brožič

V LD Kozlek smo imeli zadnji lanski skupni lov na štefanovo, ko smo priredili skupno kosilo z ženami lovcev in pripravili lovski krst.

je; drugje je manj škodnih primerov. Primanjkuje nam mladih lovcev, ki bi opravljali izbirni odstrel prašičev.

Zaradi dobrega obroda hrasta beležimo stalno priseljevanje divjadi od drugod, zato je divjad težko nadzirati in vzdrževati primerno številčnost. Lovci se po najboljših močeh trudimo, vendar vsemu nismo kos. V lovišču opažamo stalno prisotnost volkov, risa in medvedov. Glavnino odstrela medvedov opravijo v LPN. Neprestano se pojavljajo škode od velikih zveri na sadnem drevju, domačih živali in tudi rastlinojedi parkljasti divjadi; še posebno velika je na drobniči.

V naši LD Kozlek se je 23. 12. 2010 v kletko za odlov ujel ris Mihec. Strokovna ekipa Biotehniške fakultete iz Ljubljane je opravila biometrične meritve in mu naredila ovratnico za telemetrično spremljanje. Nekaj let bodo spremljali njegove pohode. Volkove so dovolili loviti s posebno odločbo MKGP in enega smo uplenili tudi v našem lovišču. Srečni uplenitelj je bil **Tomažič Jožko - Kus**.

Zadnji lanski skupni lov smo imeli na štefanovo, ko smo se tudi malo povesečili. Skupaj z našimi ženami smo imeli kosilo in priredili lovski krst.

Ivan Brožič

Lovski krst - vrhunec lovskega praznika

Na štefanovo je po Sloveniji veliko lovskih praznikov; po navadi si najbolj zapomnimo skupno druženje po končanih skupnih lovih, še posebno, če je začinjeno z lovskim krstom. V LD Šentlambert imajo dovolj kandidatov z lovskim izpitom, ki morajo storiti samo še en korak od »zelenca« do »člana« v polnem pomenu besede. Lani so začeli serijo lovskih krstov. In ker vaja dela mojstra, se po sušnih letih obeta spet oživitve starega lovskega običaja. Glede na pripovedi bolj izkušenih članov je bil nekdanj ta običaj še bučnejši, kandidate so tudi »močnejše« prijeli. Toda pomembno je, da se običaj neguje in ohranja – tudi tako se krepijo tovariške vezi med članstvom.

Tokrat je čast, da pride na vrsto za krst, pripadla **Davidu Knezu**. Tako so si preostali kandidati za krst lahko nekoliko oddahnili, hkrati pa se bodo morali še naprej boriti za edino krstno mesto,

ki bo na sporedu konec leta. No, za nadaljevanje tradicionalnega sprejemanja v lovske vrste se še nekaj let ni treba bati. V LD Šentlambert namreč modro upoštevajo spoznanje, da več prijetnih dogodkov pomeni, da je večkrat »lušno«. Poleg tega vaja dela mojstra, kar se je pokazalo že ob tokratnem krščenju, ki je potekalo precej bolj gladko kot prejšnje, ko so bili glavni organizatorji običaja še malo nerodni.

Na začetno tremo, ki spremlja takšen dan v lovski družini, naj si kandidat prizna ali ne, je Knez hitro pozabil, ko ga je zgrabila čvrsta roka »rablja« **Miloša Rogliča** in mu okrog vratu nataknila zanko. »Zdaj si pa naš,« si je mislil sodni senat, ki mu je predsedoval starešina **Janez Vidmar**, prisodnik je bil **Slavko Grošelj**, medtem ko je vlogo tožilca opravljal gospodar **Darko Juvan**. Po obveznem zdravniškem pregledu »specialista« **Francija Ocepka** se je sodna obravnava lahko začela. Tožilec je navedel nekaj zelo obremenilnih dejstev, zaradi katerih si obtoženec sicer ne bi zaslužil smrtno kazni, čeprav naj bi ji bil »zelo blizu«.

Glede na tožilčevo izhodišče je Knez potreboval izkušene ga in veččega zagovornika. Na

srečo ga je imel. To je bil njegov mentor **Zdravko Rebernak**. Pripravil je tako dobro obrambo, da bi se pred koncem obravnave skoraj morale zagovarjati sodne avtoritete. Sodni senat se vendarle ni dovolil zmesi in njegov predsednik je določil »razumno« kazen, pri čemer je upošteval tudi dejstvo, da je kandidat znal odgovoriti na dve vprašanji od treh. Vedel je, do kam nese puška (»do konca cevi«) in koliko nog ima srna (»osem – dve prednji, dve zadnji, dve levi in dve desni«).

Med procesom kandidata niso veliko mučili s tekočinami za odpravljanje »notranje suše«, zato pa je toliko bolj sedel na mokrem. Ko so ga položili na kaznovano mesto, je občutil še »krstno vodico« na vratu, zatem pa je moral do konca krsta prenesti le še udarce s palico po ta zadnji; vsak lovski tovariš mu je namenil po enega. Po prestatnem krstnem postopku mu je starešina čestital za polnopravni status v lovski tovarišiji, mu zaželel veliko plemenitosti in izročil listino, ki bo odslej pričala, da je »pravi član«. Skupaj s krstno palico, na katero so se podpisali vsi navzoči pri dogodku, ga bo spominjala na dan, ki mu bo v njegovem srcu bržkone ostal zapisan do konca življenja. Ko je prejel čestitke

od lovskih tovarišev, je z vsakim tudi nazdravil.

Lovski krst so z zanimanjem spremljali lovci, ki jih taka prizkušnja še čaka, starejši člani pa so ob njem podoživljali svoj vstop v tovariško lovsko družino. Ko je bil uradni del končan, se je razplamtelo neformalno druženje, ki je pokazalo, da so lovci LD Šentlambert res ena velika družina. Med njimi je bil tudi mladi harmonikar **Nace Klančičar**, ki je radostno raztegnil svoj meh in poskrbel za imenito vzdušje, v katerem je družina zapela ob znanih melodijah. Jasnno, štefanovo ne more biti brez lovskega golaža in lovskega ropota. Brez skrbi, oboje je prišlo na vrsto.

Boštjan Grošelj

LD Boč na Kozjaku deluje že 65 let

Leta 1946 je bilo na Slovenskem ustanovljenih največ lovskih družin. Tudi štajerska LD Boč na Kozjaku je bila med njimi. A njihova začetna pot ni bila lahka. Najprej so morali poskrbeti za precej osiromašena in izropana lovišča. Po vojni namreč ni bilo veliko divjadi, niti ne lovskih naprav, koč in bivakov. Tudi na Kozjaku ni bilo drugače. Iz skoraj nič so na pot lovstva stopili tamkajšnji lovci, ki so bili že od nekdaj v glavnem domačini in sinovi iz kmečkih ter delavskih družin, navajeni težkega življenja. Ker so vedno znali poprijeti za vsakršno delo, kar je bilo za lovce še kako potrebno pri »zagonu« lovske družine, so zato na pot stopili bolj optimistično. Poleg skrbi za naravo in divjad so njihove delovne navade in rokodelsko znanje najprej namenili postavljanju številnih lovskih prež, krmišč in solnic. Ni dolgo trajalo, ko je lovišče spet oživelo in lovce vedno bolj nagrajevalo za njihov trud. Prav zaradi odgovornega in doslednega gospodarjenja ter zmernega odstrela so tudi pobočja nad Selnico ob Dravi – vse tja gor do Duha na Ostrem vrhu, Boča na Kozjaku, meje z Avstrijo in Kolarjevega vrha, ki je z 984 m najvišji vrh v lovišču – spet postala bogata z divjadjo. Takšno je njihovo lovišče tudi dandanes.

»Ker topel in varen dom vsakemu človeku pomeni največ, smo si tudi lovci želeli svoj lovski dom, v katerem bi se lahko družili, načrtovali in sprejemali nove

Na štefanovo so lovci LD Šentlambert spet krstili enega zelenca ...

Foto: B. Grošelj

gojitvene smernice ter delovne akcije. Tako smo leta 1991 kupili starejšo hišo ob regionalni cesti Sp. Selnica–Duh na Ostrom vrhu, na Zgornjem Boču. Pet let smo potrebovali, da smo jo v celoti preuredili v lovski dom LD Boč na Kozjaku. Slavnostno smo ga odprli leta 1996, ob 50-letnici LD. Največ ureditvenih del smo opravili lovci s prostovoljnimi delom. Menim, da je gradnja doma še bolj zblížala lovce, za kar ima največ zaslug takratni starešina **Maks Garmut**, ki je tudi načrtoval in vodil vsa obnovitvena dela. Leta 1976, ob 30-letnici LD, smo tudi razvili družinski prapor,« nam je opisal pestro zgodovino lovstva na Kozjaku prijazen starešina **Jože Deželak**.

Foto: F. Robar

Letošnjega prvega januarskega lova na divje prašiče so se udeležili tudi koroški in štajerski lovci s te in one strani državne meje. Uspešen lov je vodil gospodar Boris Mušič, ki je za uspešen odstrel čestital tudi starešini Jožetu Deželaku (desni).

Člani LD Boč na Kozjaku pred svojim lovskim domom na Zgornjem Boču

Zdaj LD Boč na Kozjaku šteje le 34 lovcev in dve lovki, ki odgovorno gospodarijo na 3.200 ha velikem lovišču. Najstarejši član je **Anton Bosilj**. »Predvsem zaradi lažjega spremljanja in štetja divjadi, lova in del v revirjih je naše lovišče, ki je sredogorsko, razdeljeno na sedem revirjev. Seveda so meje med revirji le navidezne in ne pomenijo nikakršne zapore pri lovu vsega članstva. Lani smo odstreli 83 glav srnjadi, 10 glav jelenjadi, 9 gamsov, 46 divjih prašičev, 33 lisic, 10 sivih vran, 2 šoji in 10 kun belic. Nad lovom in odstrelom zelo odgovorno bdi gospodar lovske družine **Boris Mušič**, ki upravlja tudi lovsko-čuvarjsko službo, je tudi mentor pripravnikom in vodja revirja. Tudi dolgoletni lovski funkcionar **Maks Garmut** je še vedno dokaj aktiven. Je blagajnik in vodi prevzem divjadi in upravlja z zbiralnico,« je še dodal dosledni starešina.

Dandanes so kobanski lovci in domačini Kobanci ljubitelji zelene bratovščine ponosni na svojo lovsko družino. Še ne tako daleč nazaj ni bilo tako! Takrat so bile steze in poti, ki vodijo k slogi, spoštovanju, dogovarjanju in družabnosti prevečkrat zaraščene in težko prehodne. Ker jih niso negovali sproti, je žal tudi prihajalo do nesporazumov in nezadovoljstva. Da le dogovarjanje in kompromisi pripeljejo do složnosti in odkritega lovskega dialoga ter tovariškega druženja, so kmalu spoznali tudi lovci. »Do današnje složnosti smo morali marsikaj doreči in spremeniti. Nemalo zaslug zato ima prizadevni lovski funkcionar **Stefan Cmrečnjak**, član UO LZS in LZ Maribor, sicer pa predsednik NO naše lovske družine. Danes smo med sabo bolj povezani, odprti in tudi družabni. Drugačni odnos vejejo tudi do sosednjih lovskih družin. Na naše skupne love radi povabimo lovske prijatelje tudi

od drugod. Tudi iz zamejske avstrijske Koroške. Lovci Kluba prijatelj lova, ki ga vodi cenjeni koroški lovec **Mirko Kumer**, so pri nas že bili na lovu na divje prašiče. Naši gostje bodo tudi na prihodnjih tradicionalnih januarskih lovih. Zamejski lovski prijatelji pa nam omogočijo ogled Grossglocknerja in lova na alpske svizce,« je ponosno dodal neutrudni starešina **Jože Deželak**.

Franc Rotar

Lovska »žetev« koroških lovišč

Pred petimi leti ustanovljeno Pohorsko območno združenje upravljavcev lovišč (POZUL), ki ga je v prvem mandatu vodil mag. **Boris Podvršnik**, predvsem z rezultati dela še kako opravičuje svoje dosedanje poslanstvo. Deluje namreč v kar velikem in razvejanim ter z divjadjo bogatem Pohorskem lovskoupravljalnem območju (LUO), kamor spada tudi LPN Pohorje, v katerem dokaj uspešno deluje kar 37 koroških in štajerskih upravljavcev lovišč.

Ponosni in zaskrbljeni koroški lovci

Čeprav v vseh 19 koroških lovskih družinah kmalu po novem letu opravijo letno »inventuro« odstrela in izgub za minulo leto, kar menda ni praksa povsod po Sloveniji, je bolj ali manj znano, da je glavni pregled odstrela in izgub divjadi tisti, ki ga opravi strokovna komisija (POZUL). A vseeno, kot smo izvedeli januarja na sedežu Koroške lovske zveze, v Pamečah, kjer je potekala letošnja kategorizacija, da

ocenjevalne komisije v LD delajo dokaj strokovno in odgovorno. Mi upravičeno dodajamo, da opravijo tudi dober del potrebnih nalog za vsakoletno kategorizacijo. Če tega ne bi opravile, bi imela strokovna komisija nedvomno več dela. Na Koroškem so po eni strani ponosni, da imajo še vedno kar bogato letno lovsko »žetev«. Po drugi strani pa so zaskrbljeni in vedno pogosteje postavljajo vprašanja, kako dolgo bodo koroška lovišča še prenesla tako visoke načrte odstrela.

Čeljusti srnjadi na gensko analizo spola

Predstavniki koroških lovskih družin, starešine, gospodarji in še kateri član UO so prihajali v Pameče optimistično razpoloženi po določenem urniku, otovorjeni s trofejami in podatki o lanskem odstrelu. Tako strokovni komisiji POZUL, na čelu katere je prizadevni **Zdravko Brezovšek** (v njej so bili člani še **Zmago Tinta**, **Peter Jeznik**, **Izidor Cojzer**, **Janez Švab**, **Zdravko Miklašič**, **Andrej Ivančič**, **Anton Levč**, **Ivan Golob** in **Friderik Travneker**), res ni bilo težko opraviti strokovnega dela. Končne rezultate kategorizacije je sproti vnašal v računalniški sistem **Lisjak Samo Vončina**. Delo komisije je tudi letos skrbno nadzoroval koroški lovski inšpektor **Drago Križan**, ki je dejal: »Delo komisije je teklo nemoteno in strokovno. LD so predložile zahtevane dokaze od vzema divjadi in izgub in pripravile izpise evidenc, ki se ujemajo s knjigo odvzema. Pri srnjadi upada delež izgub v skupnem odvzemu, narašča pa delež čeljusti kot materialni dokaz od vzema (manj je zapisnikov, fotografij, potrdil zoohigienске službe in trofejnih listov. Zaradi ugotavljanja stvarnosti v evidence vpisanega spola in predloženih čeljusti srn – pri izgubah, smo letos v severni in vzhodni Sloveniji, tudi v tem LUO opravili akcijo odvzema čeljusti za gensko analizo spola srnjadi (SRY lokus). V ostalem delu Slovenije je podobna akcija bila opravljena že lani. Na Koroškem je bil odvzem opravljen v treh LD. Tudi lani se je nekaterim lovcom na skupnih lovih zgodil odstrel srnjakov v nelovni dobi. Lovska inšpekcija bo obravnavala tudi nekaj primerov uplenitve mlajših jelenov s kronskim rogovjem, ki so varovana kategorija. Sicer pa prve analize opravljenega načrta odvzema divjadi iz lovišč kažejo na dokaj boljše

realizacijo v primerjavi s preteklimi leti, kar velja za vse parkljaje, razen pri muflonih. Lani je bilo na Koroškem uplenjenih tudi več lisic, posebno pa sivih vran in kun belic. Te lovne vrste se vedno pogosteje pojavljajo v ubranem prostoru in naraščajo tudi škode od njih,« je povedal inšpektor Križan.

Odstrel in izgube divjadi

Okrog 1.190 koroških lovcev, ki z divjadjo upravljajo na več kot 75.000 ha lovnih površin, so se tudi lani trudili opraviti načrtovani odstrel. Pri srnjadi je načrt odzema znašal 1.989 glav, odstrelili pa so 1.526 glav srnjadi. Za pol odstotka so beležili tudi več izgub; nenaravnih izgub

Predstavnika LD Jezersko Leon Šiberle in Franci Ekar izročata lovski stenski koledar Olgi Tičar, gospodarici Jenkove domačije.

Za tri »sveže« lovce smo nato opravili t. i. lovski krst, ki je popestril lovsko druženje, vodil pa ga je **Davo Karničar**. Gospodar LD **Leon Šiberle** in starešina **Ekar Franci** sta ob novem letu obiskala kmetovalce in posestnike večjih gozdnih in pašnih površin v lovišču, kjer se prehranjuje prostoživeča divjad. Oba predstavnika LD sta se jim zahvalila za dobro sodelovanje in razumevanje lovske dejavnosti. Olgi Tičar, gospodarici Jenkove domačije, ki je bilo v minulemu letu dodeljeno slovensko priznanje »kmetica leta«, sta izročila lovski koledar.

F. E.

Skupni lov LD Novo mesto in LD Mirna Peč

Lovski družini Novo mesto in Mirna Peč mejita s svojima loviščema, ki sta vzorno urejeni in oskrbovani. Že dolgo pripravljata družabne skupne love, ki jih obe LD gostita vsako drugo leto. Gostiteljica zadnjega skupnega pogona na

smo razdelili lovske koledarje in drugo literaturo. Za lovski povabilni »golaž« je poskrbel župan Jezerskega **Jurij Markič**, ki je poudaril, da lovstvo na Jezerskem pomeni pozitivno vrednoto. **Brane Žiberna**, član UO LZS, je članom LD Jezersko zaželel vse najlepše v novem letu in izrazil upanje, da bo LD Jezersko tako uspešna še naprej.

Foto F. Rotor

Januarja je bilo na sedežu Koroške lovske zveze v Pamečah pravo izredno lovsko stanje. Strokovna komisija **POZUL** je namreč opravljala pregled odstrela in izgub divjadi za leto 2010. Njihovo delo je tudi tokrat nadzoroval lovski inšpektor **Drago Križan** (desni).

je bilo 314, naravnih pa 81. Na cestah so, denimo, izgubili 162 glav, na železnici 9, psi so pokončali 43 glav srnjadi, kosilnice pa evidentiranih 82. Skupaj so tako ali drugače izgubili 395 glav srnjadi. Več lovske sreče so imeli pri odstrelu jelenjadi, saj so načrt 86 glav presegle za eno glavo. Skupni odvzem je bil 89 glav jelenjadi. Tudi lani niso beležili napredka pri odstrelu muflonov, saj so jih odstrelili samo 44 od 60 načrtovanih. Čeprav med koroškimi lovci lov na gamse še vedno velja za prestižnega, lani načrta za 225 gamsov niso uresničili. Odstrelili so 200 gamsov, skupni odvzem pa je znašal 215 živali. Odstrelili so tudi 53 divjih prašičev, deset manj kot je bil postavljen najmanjši letni načrt odstrela. Na Koroškem še vedno ni izkoreninjen krivolov. Lani so zabeležili kar sedem primerov. Še najbolj skrbi podatek, da so lani morali med nenaravne izgube zabeležiti 54 glav srnjadi, ki jih ni bilo mogoče raziskati!

Franc Rotar

Na štefanovo obiskali tudi lastnike zemljišč

Na štefanovo lovci **LD Jezersko** že tradicionalno prirejamo t. i. zadnji lovski pogon. Lani to ni bilo potrebno, ker je bil lovskogospodarski načrt že izpolnjen, pa tudi divjadi ni dobro po nepotrebnem preganjati v visokogorskih hladnih zimskih razmerah. Zato smo se zbrali v lovskem domu na prednovoletnem lovskemu druženju, kjer

PREKLIC

Preklicujemo vse neresnične izjave, ki smo jih izrekli in napisali o članu naše LD **Alojzu Drnovšku**, iskalcu ranjene divjadi. Zahvaljujemo se mu, ker je odstopil od nadaljnje obravnave in se obvezujemo, da se podoben primer ne bo več ponovil.

UO LD Zagorje

Zbor lovcev LD Novo mesto in LD Mirna Peč pred skupnim lovom

Foto: M. Avbar

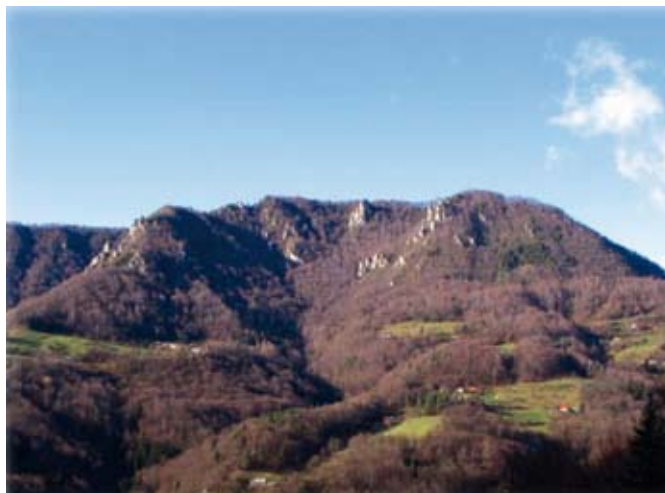
Starešina LD Novo mesto Franc Gole je pred postrojenimi člani LD Novo mesto in LD Mirna Peč čestital za lovski blagor uplenitlju ozimca lovcu **Izidorju Mervarju**, članu LD Novo mesto.

divje prašiče je bila Lovska družina Novo mesto, ki ji predseduje prizadeveni predsednik **Franc Gole**. Lovci in lovski gostje so se 12. 12. 2010 zbrali pri lovski koči na osončni strani skrivnostnega Srobotnika, ki se nad straško rebro in njenimi vinogradi s številnimi zidanicami mogočno dviga nad dolino Krke. Jutranjemu čaju je sledil zbor lovcev, ki so jih po nagovoru starešine Franca Goleta in gospodarja LD Novo mesto **Poldeta Longarja** vodniki z **Janezom Hočevanjem**, velikim poznavalcem gozdov Brezove rebri in spretnim lovcem, večje in tiho odpeljali na stojišča. Barvita skupina brakirjev je uspešno opravila svoje delo. Diana je lovsko srečo namenila dolgoletnemu članu **Izidorju Mervarju**, ki je uplenil divjega prašiča ozimca. Pozdrav lovini je prinesel nasmeške na lica sicer nekoliko prezeblim lovcem sosednjih družin, ki jih je razveselil gospodar lovske koče **Franc Brezovar** z okusnim lovskim golažem. Po končanem lovu so se novomeški in mirnopedški lovci pogovorili o lovskem letu, ki se je počasi iztekalo. Skupni lov je uspel – naslednje leto bo v lovišču LD Mirna Peč –, ker je znova povezal lovce sosednjih upravljavcev lovišč, ki morata skupaj odgovorno urejati mejne zadeve in skrbeti za pravilen odstrel divjadi. Med kramljanjem so lovci ugotovili, da so skupna srečanja koristna za medsebojno spoznavanje in druženje, niso pa več tako radostna in vesela kot nekoč. Strogi predpisi v cestnem prometu, še zlasti pri prenašanju lovskega orožja in streliva, namreč bistveno knijo lovsko veselje do sproščenega in brezskrbnega uživanja lovskega prelesti.

Bojan Avbar

LD Dol pri Hrastniku se predstavlja

Lovska družina Dol pri Hrastniku je društvo, organizacija za varstvo, gojitev in lov divjadi po načelih trajnostnega upravljanja in upravljanja z loviščem ter z drugimi, z lovstvom povezanimi dejavnostmi. LD je članica Lovske zveze Slovenije in sodi v območno Zvezo LD Zasavje. Naša LD je nastala tako, da se je leta 1954 od LD Hrastnik odcepil del članstva in ustanovil LD Dol pri Hrastniku. Ob ustanovitvi je LD Dol štela 28 članov. Članstvo se je iz leta v leto pove-

Pogled na lovišče Dol pri Hrastniku

čevalo, zato je nastala potreba po lastnem objektu, v katerem bi se lovci lahko sestajali na sestankih, ob lovskih opravilih, kjer bi shranjevali razne dokumente in kjer bi lahko nemoteno opravljali društveno dejavnost. Zato smo leta 1982 odkupili parcelo na Kopitniku in v naslednjih letih zgradili lovsko kočico, ki smo jo slavnostno odprli leta 1985. V vseh letih se je število lovcev spreminjalo, v zadnjem času pa se je številčnost ustalila na približno 60 članov. Člani LD si želijo, da bi v naše vrste vstopilo čim več mlajših delovnih članov, ki jih v naši LD primanjkuje.

Med stalne naloge UO LD Dole sodi tudi sodelovanje z mladimi.

Sestanek UO LD Dol pri Hrastniku v lovski koči na Kopitniku

Naše lovišče je zelo raznoliko, večinoma poraščeno z mešanim gozdom in številnimi travnimi površinami in jasami. Osrednji del sestavlja ravna Kopitniška planota na nadmorski višini od 700 do 900 m, najvišji vrh je Kopitnik (914 m). Po oblikovanosti velik del planote spominja na Kras. Razpršena naselja in kmetije ter počitniške hišice za zdaj še ne motijo idile in tišine gozdov ter v njej živčice divjadi.

V lovišču živi skoraj vsa slovenska avtohtona divjad (predvsem srnjad in gamsi). V zadnjih letih se je zelo zmanjšala številčnost nekdanjega pogostega poljskega zajca. Že vrsto let pa so pri nas tudi navadna jelenjad, mufloni, damjaki in občasno divji prašiči. Medved je samo občasno (prehoden) prisoten.

Člani vse leto skrbimo za vzdrževanje, gradnjo, obnovo lovskega naprav in dovoljena krmišča za

divjad z namenom, da bi s temi ukrepi zmanjšali škodo od divjadi na poljskih kulturah kmetovalcev in občanov. Veliko pozornost namenimo gradnji varnih visokih prež.

Z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano imamo podpisano koncesijsko pogodbo, s katero so določene pravice in dolžnosti upravljanja lovišča za določen čas.

V lovski koči organiziramo društvene sestanke in strokovna ter družabna srečanja. Ta so še posebno poleti, saj okolica koče starejšim občanom in otrokom nudi lepo in prijetno bivanje in druženje na svežem zraku. V neposredni bližini koče imamo ure-

jeno tudi strelišče za streljanje na glinaste golobe.

Lovska družina je neprofitna organizacija, pa vendar za lažje uresničevanje vseh naštetih dejavnosti vsako leto namenimo odstrel določenega števila divjadi za tuje lovske goste (srnjad, muflon, damjak, gams).

Med dejavnosti lovske družine sodi tudi urejanje lovske poti (stez), ki jih uporabljajo planinci, sprehajalci in stanovalci okoliških kmetij. Na poteh skrbimo za čim varnejšo hojo, odstranjujemo podrtja drevesa in moteče grmovje, na težje prehodnih delih pa poskrbimo tudi za namestitve varovalne jeklenice.

LD Dole se vključuje in redno sodeluje na skupnih lovih s sosednjimi in drugimi LD in tudi drugimi uporabniki prostora ter s kmetovalci v našem lovišču. Obenem se zavzemamo za čim večjo udeležbo na raznih prireditvah in gradimo dobre odnose z drugimi društvi in organizacijami. Skupaj z njimi prirejamo razna srečanja. Nekatera so postala že tradicionalna!

Nejc Kovač

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Stanje: 17. 2. 2011

Septembra smo v strokovni službi LZS začeli s sklepanjem pogodb s podjetji, ki bodo vsakemu članu LZS ob predložitvi veljavne lovske izkaznice omogočila nakup lovskih potrebščin in opreme z določenim popustom.

Ta naj ne bi bil manjši od petih odstotkov, imena vseh podjetij, ki nudijo deset- ali večodstotni popust bomo po sklenitvi pogodbe objavili v glasilu Lovec. Na naši spletni strani bo stalno objavljen dopolnjen spisek vseh podjetij, ki bodo z nami sklenila **pogodbo o sodelovanju**. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepkami, ki jo vidite na fotografiji.

Do konca oktobra smo poslali predloge za sodelovanje in osnutke pogodb že več kot stotim podjetjem, ki prodajajo najrazličnejše blago ali nudijo storitve, ki niso nujno povezane z našo dejavnostjo, ter že podpisali pogodbe s podjetji, naštetimi v preglednici za navedeno blago in storitve.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo prav vse člane LZS, da nam na naš elektronski naslov sporočite še nova imena in naslove podjetij, ki bi jih zanimala za sklenitev takšne pogodbe.

Do konca prihodnjega leta želimo skleniti vsaj sto takih pogodb!

Želimo, da nam na tak način naša lovska izkaznica prinese neposreden prihranek pri nakupih!

S. Žerjav

POGODBE ZA POPUSTE

Podjetje	blago in storitve	% popusta
1 ALPINA, d. o. o., Žiri	Lovska in pohodna obutev	10
2 TRI KRONE, d. o. o., Godešič 53, Šk. Loka	Protikorozijska zaščita vozil in olje za mazanje KROWN	10
	Motorna žaga CS 2500	5
	Avtomatski krmilnik HU 19	5
3 PEECKER, d. o. o., Ljubljanska 39, Kranj	Električno ročno orodje	5
	Električno in bencinsko vrtno orodje	5
	Vrtno ročno orodje	5
	Večji lesnoobdelovalni stroji	5
4 TRADICIJA AVSENIK, d. o. o., Begunje 21, Begunje	Gostinske storitve in nočitve	10
5 Montaža in servis hladilnih naprav Matjaž Košir, s. p. Katreževa pot 38, LJ - Črnuče	Hladilne komore	15
	Servis hladilnih naprav	15
6 TUKANO, d. o. o., Zg. Hoče 7, 2311 Hoče	Izdelki blagovne znamke Propak	10
	Izdelki blagovne znamke Vitakraft	10
7 PST, d. o. o., Dobja vas 187a, Ravne na Koroškem	PVC-okna in vrata, rolete Alu	10
	ALU-vhodna vrata in zimski vrtovi	5
8 NOLD, d. o. o., Selska cesta 2, 8257 Dobova	Majice in telovniki NOLD	15
	Klobuki in pasovi za puške	10
9 Veterina Šoštanj, d. o. o., Kajuhova 13, Šoštanj	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
10 KOLPA, d. d., Salon Kolpa, Cesta XV. brigade 47, Metlika	Kopalniška oprema	10
11 Servis VAKO, d. o. o., Kolodvorska c. 56/B, Črnomelj	Servis klimatskih naprav - split sistem	10
	Kontrola in dopolnitev plina pri avtoklimi	10
	Montaža klimatske naprave - split sistema	5
	Popravlilo hladilne tehnike	5
12 ALPIN, napredne tehnologije, obnovljivi viri energije, Koroška cesta 27, Kranj	Fotovoltaika, oprema za samooskrbo koč, krmišč, plovila, avtodome ...	10
	Svetovanje, razstavnici in demonstracijski prostor	
	Sončni kolektorji in sistemi za ogrevanje in dogrevanje vode	10
	Toplotne črpalke in klimatske naprave za ogrevanje in dogrevanje	10
13 Marko Žibert, s. p., Sorška ulica 12, Kranj	Artikli izobraževalnega programa OVE z gorivnimi celicami	10
	Sončne fotonapetostne elektrarne (popust na zadnjo ponudbo)	2
14 Biroservis Klančar, k. d., Selanov trg 6, 1210 LJ - Šentvid	Lovski, ribiški in drugi noži, multiorodje in diamantni brusilniki CRKT	10
	Keramični noži	10
	Storitev nabrusi.si - brušenje vseh vrst nožev	15
	Birooprema SHARP, pisarniški material, fotokopiranje in tiskanje	10
15 Turistična kmetija Pr' Ambrožu, Ambrož pod Krvavcem 7, 4207 Cerklje na Gorenjskem	Gostinske storitve	10
	Nočitve	10
16 Avanturist, d. o. o., Ormoška cesta 100, 2250 Ptuj	Blago blagovnih znamk Arden Grange, Renske, Applaws,	10
	Perrito in Danish Design	10
17 VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova Gorica in PE Ljubljana	10
18 ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletni strani in v trgovini	10
19 Kanali SGL, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica, Slovenj Gradec	15
20 Veterinarska postaja LAŠKO, d. o. o., Marija Gradec 36, Laško	Veterinarske storitve, razen vakcinacij	10
	Sterilizacije in kastracije ter dietna hrana	10
21 Mines team, d. o. o., Na logu 14, 5220 Tolmin	Sončni kolektorji in boilerji ter seti za ogrevanje sanitarne vode	12
	Fotovoltaika - otočni sistemi in seti za razsvetljavo objektov in prikolic	12
	Solarni seti za krmljenje divjadi in živine	12
	Sanitarni program, armature, tuš kolone in cevi, higienske WC-deske	20
22 Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
23 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	Naprava Garmin ASTRO 220-DC 40 in Garmin DC 40-ASTRO 220 in oprema	10
24 Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Kidričeva 1, Litija	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in treking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Miks, turizem, d. o. o., Trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovskih sob	10
28 Ebat, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilski izdaja faksimila	10

Ko je bil majhen ...

Nestrpno je čakal pred hišnimi vrati, opletal z nogami pod težo svojega velikega nahrbtnika in strmel na cesto.

»No, kdaj pride?« V svoji otroški neučakanosti še ni opazil, da ga mama gleda skozi kuhinjsko okno in si misli: Je dovolj oblečen, dobro obut? Pa saj je nahrbtnik skoraj večji od njega, kaj vse je sploh natrpal vanj!? Videla je, kako je znova in znova pogledoval na uro. Želel se je prepričati, da se le ni zbudil prepozno. Zmenjena sta bila ob šestih. Noč se je že začela umikati dnevu, s tal se je dvigala rahla meglica in zrak je bil prepojen z jutranjo svežino poznovesenskega dne.

Končno je pred njim le ustavil avto; iz njega je izstopil visok, starejši gospod. V svoji temno zeleni lovski opravi je zakoral proti fantiču, ki se je ravno tako navdušeno pognal proti njemu. »Si pa končno le prišel!« In komaj sta se usedla v avto, ga je mladenič že zasul z vrsto vsemogočih vprašanj. Radovednost mladega prijatelja je starejšemu mozaiku laskala; mali mu je bil vedno bolj všeč. Sam pri sebi se je prisrčno smehljaj fantovemu pričakovanju polnemu lesketu v očeh in mu potrpežljivo napovedal potek tako neučakanega jutranjega pohoda.

Prispela sta na izhodiščno točko. Mali je iz nahrbtnika potegnil daljnogled, ki mu ga je *nono* kupil na sejmu rabljene robe, in si ga ponosno obesil okoli vratu, seveda z upanjem, da ga bo starejši prijatelj opazil. Ko je le-ta pokazal zanimanje zanj, mu je s še večjim zadovoljstvom pokazal preostale stvari v torbi: vojaško čutarico, šotorsko krilo, škatico s raznoraznimi tulci in srednje velik srnjakov rog, ki ga je poleti našel v travi, pa tudi rdeč švicarski nožek, ki jih mora fant njegovih let imeti v svoji lovski torbi pri svojem prvem lovskem pohodu. Iz žepa je potegnil tudi leseno piščalko, ki mu jo je že pred časom podaril starejši lovec. *Ta nama pa danes res ne bo rabila ... Kaj nosiš vendar vsega s sabo?!* Nato sta se napotila po gozdni stezi; eden za drugim sta stopala, stari gospod s puško na rami in razneženim srcem spredaj, njegov mladi spremljevalec s svojim polnim nahrbtnikom in piščalko v dlani, ki jo lovci sicer uporabljajo le v poletnih mesecih pri lovu na srnjaka.

Vez, ki jo narava preplete s

Foto: M. Romano

človeško dušo, je čarobna, skrivnostna. Fant se ni mogel načuditi lepoti jutranjega gozda, odetega v tople jesenske barve, ki so v bistri jutranji svetlobi še toliko bolj izstopale. Rahlo šelestenje listja v krošnjah mogočnih dreves in rosnih travnih bilk pod njegovimi nogami mu je zvenelo melodično. Sozvočje tonov je delovalo nadvse harmonično z barvnimi odtenki, ki so ga obdajali. Bil je srečen ... Mladenič je zadovoljno stopal za lovцем in kdaj pa kdaj trmasto zapiskal s piščalko. *Se bo že kaj prikazalo!?*

Srnjak je obstal na jasi. Ni ju opazil. Rahel vetrič je pihljajal proti negibnima postavama v visoki travi. Fanta so v tistem trenutku prevevala različna čustva: presečenost, vznemirjenost, občudovanje, radost in napetost. Trepetal je ob mislih na dogodke, ki bodo morda sledili prizoru. In polotilo se ga je tudi obžalovanje ob pričakovanju na strel. *Kako lepa žival. Prav, ali mora?* Puška je bila pripravljena, lovec nared za strel. Gib kazalca in gozd je pretresel objesten pok ...

V tišini sta stala ob plenu; vsak po svoje zatopljena v misli. Prvi je ocenjeval uplenjeno žival in opravljeni strel, drugi pa si ni mogel kaj, da ne bi potočil solzice. Hudo mu je bilo gledati srnjaka; le malo prej se je žival še pasla v travi, zdaj pa je negibno ležala pred njima s steklenimi, ugaslimi očmi in rano za plečem. Ni bil pretirano velik srnjak, tudi rogovi ni bilo tako veliko in močno. In ko ga je takole zamišljeno opazoval, je nazadnje dognal, da tudi dlake ni imel lepe. Srnjak se mu je zazdel prav ubog, ni bil videti zdrav. »Garjav je, fant moj!« Začetnemu obžalovanju je kmalu sledilo spoznanje, da sta z lov-

lahko spet odšel na lov. »No, tudi daljši sprehod bo dober, da le kaj vidim. Odstrel pa lahko ostane še tudi drugič.« je zaupal veliko starejšemu prijatelju. Komaj je čakal, da bo doma svojim domačim opisal dogodivščino. Mami bo vseeno malo poenostavil svojo prvo lovsko izkušnjo s srnjačkom, da mu bo naslednjič spet dovolila iti na lov ...

A. M.

Lovec med učenci OŠ Jelšane

V decembru nas je na OŠ Jelšane obiskal lovec **Božidar Štemberger** iz LD Zemon. Ta LD ima lovišča tudi v našem kraju, zato nam lovci iz LD Zemon vsako leto povedo kakšno zanimivost. Spremljajo nas tudi na naravoslovnih in športnih dnevih, ko gremo v gozd.

Učenci od 1. do 5. razreda, otroci iz vrtca ter učiteljice smo se zbrali v učilnici in prisluhnili lovcu. Povedal nam je veliko zanimivega o lovcih in divjadi: kako hranijo in skrbijo za divje živali pozimi, pokazal nam je lovsko opremo, med katero je bila tudi sto let stara puška, povedal, kdaj in zakaj morajo upleniti živali, ter še veliko stvari, ki smo jih slišali prvič. Nekaj zadev smo izvedeli že prej, a smo jih pozabili. Na koncu nam je razdelil značke in knjižice njihove lovske družine. Najmlajši med nami so se najbolj razveselili bonbonov iz nahrbtnika. Lovčev obisk je bil zelo poučen. Lovcu Božidarju se zahvaljujemo in upamo, da nas bo obiskal tudi prihodnje leto.

Nina Potočnik, 4. r.

Lovec Božidar med učenci in učiteljicami OŠ Jelšane

Jože Nekrep, častni in ustanovni član LD Paloma - Sladki Vrh, je konec avgusta 2010 praznoval svojo 85-letnico. Tistega dne smo se lovski prijatelji skupaj z jubilarjem zbrali pri lovski koči. Med nami so bili tudi: predsednik LZS tovariš S. F. Kropce, predsednik LZ Maribor Brane Kurnik in strokovni tajnik LZ Maribor Andrej Ivančič. Zbrano družbo so dopolnili še ribiči, čebelarji, predsednik Društva upokojencev, Zveza borcev in predsednik DESUS-a. Poseben gost srečanja je bil župan Občine Sentilj, g. Čagran. Tako smo zbrani nazdravili in proslavili Jožetov visok življenjski jubilej.

Jože se je rodil 31. 8. 1924 v kmečki delavski družini. Lovec je bil že njegov oče, zato mu je bila lovska puška položena v zibelko. Kot mnogo njegovih vrstnikov je tudi njega zajela vojna vihra. Prisilno je bil mobiliziran v nemško vojsko, po osvoboditvi pa se je vrnil v domovino.

Njegova uspešna in bogata lovska pot se je začela leta 1949. Bil je ustanovni član LD Sladki Vrh in tudi prvi gospodar leta 1954. Funkcijo je opravljal kar devet let. Takoj po ustanovitvi LD se je kot gospodar zavzel za temeljito gojitev divjadi in preobrazbo lovske družine. Posebno skrb je namenjal zimskemu krmiljenju, začel pa je uvajati in izdelovati tudi lovske naprave v lovišču. Nato je bil izvoljen za predsednika Severnoslovenjgorskega LGB.

Leta 1963 je bil na občnem zboru LD Paloma - Sladki Vrh izvoljen v nov upravni odbor in Jože je prevzel vodenje LD kot staršina. To funkcijo je opravljal deset let. Na omenjenem občnem zboru sta bili izraženi želja in potreba po gradnji lovske koče. Na Jožetovo pobudo je bila po trimesečnih pripravah na temeljih sedanjega lovskega doma zasajena prva lopata, dela pa je vodil on. Tudi po končanih gradbenih delih je še naprej vodil razna dela pri lovskem domu. Organiziral je vrsto strokovnih ekskurzij in raznovrstnih druženj, navedoval je prijateljske vezi in organiziral izmenjavo lovov z lovskimi prijatelji iz sosednje Avstrije. Dolga leta je bil vodnik lovskega psa. Nenehno je deloval v različnih komisijah, svoje znanje je kot mentor z veseljem prenašal na svoje mlajše lovske tovariše - pripravnike. Njegov velik in neprecenljiv prispevek ob 25-letnici LD je bil priprava lovske razstave v osnovni šoli Vranji Vrh in pri kroniki 25-letnega delovanja LD.

Nekrep je bil ves čas družbeno-politično aktiven v kraju in uspešen tudi v drugih društvih. Zaradi njegove ustvarjalnosti, strokovnosti in odgovornega dela je za dosežene uspehe v lovstvu prejel mnogo priznanj in odlikovanj, med njimi tudi znak LZS in red III., II. in I. stopnje.

Ob tvojem visokem življenjskem jubileju se ti, dragi Jože, zahvaljujemo za prispevek k razvoju lovske družine in za opravljeno poslanstvo v lovstvu. Želimo ti še veliko zdravja in da bi še mnogo let užival jesen življenja ter rad prihajal v lovišče med lovske prijatelje.

LD Paloma - Sladki Vrh - J. P.

28. 8. 2010 je svoj 80-letni življenjski jubilej praznoval **Janko Markuš**, ustanovni član LD Trojane - Ožbolt in ga združil s 40-letnico aktivnega lovskega udejstvovanja. Jubilar, ki mu posvečamo ta skromen zapis, je dal LD Trojane - Ožbolt, solovcem in lovskim pripravnikom velik osebn prispevek.

Rodil se je v zaselku Hribi pri Trojanah, odraščal pa na kmetiji sredi travnikov in gozdov. Od tam je imel lep razgled po Izlaški dolini proti Čemšeniški planini, Zasavski Sveti gori in drugim pobočjem Zasavskega hribovja. Kar s praga domače hiše je imel priložnost opazovati divjad. Otroška in mladeniška leta je preživel doma in delal na kmetiji; bil je v pomoč staršem, saj je bil najstarejši med osmimi otroki. Orožje ga je zanimalo že v letih okupacije.

Izučil se je za kovača - ključavničarja in se zaposlil v zagorskem rudniku. Pozneje je odšel za kruhom v tujino. Po vrnitvi se je vključil v lovske vrste in jim ostal zvest vse do danes.

Gradnja trojanskega cestnega predora je stanovanjsko hišo zelo poškodovala, zato se je moral preseliti drugam. Po njegovem razpoloženju je čutil navezanost na domači kraj, saj kljub visoki starosti rad prihaja med lovske prijatelje. Janka poznamo po njegovi preudarnosti, iskrenosti, poštenosti do soljudi, lovski pravičnosti ...

Vedno je bil pripravljen priskočiti na pomoč. Z delavnostjo se je izkazal pri gradnji lovske koče. Poseben mojster je bil pri izdelavi številnih visokih lovskih prež, ker mu delo na višini ni povzročalo ovir. Omenimo še glavne funkcije, ki jih je opravljal v 40-letnem lovskem stažu: član UO LD je bil od leta 1972 do 1982, gospodar in vodja revirja je bil od leta 1978 do 1982, preglednik uplenjene divjadi pa od l. 1978 do 2010. Svoje brak-jazbečarje je uspešno vodil na številnih skupnih lovih. Za uspešno delo v lovstvu je prejel priznanje lovske družine, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in zlatim znakom za lovske zasluge.

Spoštovani jubilar Janko! Lovski tovariši, solovci, ti želimo še veliko zdravih let in si želimo, da bi bile tvoje lovske poti še naprej tako uspešne, kot so bile zadnjih 40 let.

LD Trojane - Ožbolt - C. B.

Naš član **Franc Hajdinjak** je 2. 9. 2010 je v krogu svojih najdražjih in v družbi članov naše LD praznoval svojo 80-letnico.

Rodil se je v prijetnih vinorodnih krajih Bračvo pri Ljutomeru, vendar ga je pot življenja privedla v naše kraje pod Pohorje, v Vuzenico, kjer si je ustvaril družino in dom. Sedi in krajani so ga prijazno sprejeli kot spoštovanega strokovnjaka gradbene stroke. Kmalu po ustanovitvi Gradbenega podjetja Radlje ob Dravi je Franc prevzel vodenje tega podjetja in ga uspešno vodil vse do

njegove upokojitve ter širil gradbišča tega podjetja po več krajih Slovenije.

Ko je leta 1975 naša LD odkupila zapuščen kmetijsko poslopje Hartman z delom zemljišča, je na prošnje naših članov brez vsakih pomislekov pristopil k sodelovanju spremembe poslopja in parcele. Postal je član gradbenega odbora našega lovskega doma Hartman. Tako kot so potekala in napredovala gradbena dela našega lovskega doma, tako so napredovale tudi vezi prijateljstva med lovci in njegovo ljubeznijo do narave ter divjadi v njej. Kot častni član je bil sprejet v našo LD leta 1977, vendar so bile njegove želje večje. Leta 1981 se je prijavil za pripravnika in uspešno opravil vse naloge pripravnika ter lovski izpit leta 1982 v Dravogradu.

Ob odprtju lovskega doma Hartman (leta 1982) je za zasluge pri gradnji prejel zlato plaketo LD Zeleni vrh - Vuzenica. Postajal je vse aktivnejši član na vsem lovskega pod-

ročju, tako po lovskogojitveni strani kot tudi po društveni dejavnosti. Kot gradbeni strokovnjak se je in se še vedno zelo prizadevno vključuje v vse gradnje lovskega doma in objektov v lovišču in tudi občinskem merilu. Kot občinski svetnik ima s svojim strokovnim pristopom glede reševanja vseh želja in težav tudi velik vpliv - seveda tudi v našo korist.

Vse od odprtja naprej je član upravnega odbora lovskega doma Hartman. Od leta 1993 pa do leta 1999 je bil član upravnega odbora lovske družine. Za vsa dosedanja prizadevanja in v lovsstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Za vsa prizadevanja v dobro lovsstva in prijateljstva v naši lovski družini se mu vsi lovci iskreno zahvaljujemo in mu čestitamo ob visokem jubileju, mu tudi vnaprej želimo veliko zdravja ter mu izrekamo lovski blagor tudi za srnjaka, uplenjenega v jubilejnem letu.

LD Zeleni Vrh - Vuzenica - S. V.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

100-letnico

Gregor Glazer, LD Dravograd

95-letnico

Jagoš Lakič, LD Višnja Gora

90-letnico

Jože Ingolič, LD Polskava
Jožef Rudež, LD Videž - Kozina

85-letnico

Rudi Brilej, LD Radeče
Rudi Černac, LD Izola
Vid Černe, LD Kranjska Gora
Viktor Debelak, LD Gorenja vas
Ivan Franečič, LD Senožeče
Jože Hlebanja, LD Kranjska Gora
Mirko Jožef Juranovič, LD
Križevci pri Ljutomeru
Jože Klun, LD Cerklje Ob Krki
Rudolf Kobe, LD Sinji Vrh
Henrik Sernc, LD Šmartno na Pohorju
Željko Slavec, LD Dekani

80-letnico

Jožef Butala, LD Loka
Rudolf Čelan, LD Boris Kidrič
Jože Grum, LD Logatec
Jožef Kaube, LD Gaj nad Mariborom
Franc Kenda, LD Čezsoča
Ivan Janez Kržmanc, LD Dobnič
Ivan Mohorčič, LD Metlika
Jožef Franc Nograšek, LD Škof ljiča
Milko Ocepek, LD Tabor
Gustav Ogriček, LD Boč
Janez Pogačnik, LD Jošt - Kranj
Franc Polanko, LD Trebnje
Ladislav St. Prosenik, LD Brestanica
Franc St. Rajh, LD Tomaž pri Ormožu
Franc Vidrgar, LD Mlinše
Franc Zorko, LD Artiče

75-letnico

Gabrijel Edo Babnik, LD Kresnice
Ivan Bačar, LD Hubelj
Francišček Bračič, LD Voličina

Janez Čolnar, LD Otočec
Sergej Černic, LD Škof ljiča
Jožef Erjavec, LD Destrnik
Anton Fink, LD Krka
Janez Grilc, LD Jelovica - Ribno
Gabrijel Hvala, LD Sevnica
Jožef Jaušovec, LD Mala Nedelja
Miran Kenda, LD Osilnica
Janez Keršmanc, LD Brezovica
Janez Kobe, LD Gorjanci
Jožef Kodelja, LD Grgar
Franc Krajnc, LD Loče
Miro Franc Luskovec, LD Storžič
Rudolf Majcen, LD Udenboršt
Mihael Preskar, LD Pišce
Marijan Rosič, LD Kobarič
Peter Sirk, LD Mlinše
Franc Skočir, LD Hrenovce
Jožef Šnajder, LD Velika Nedelja
Jožef Velnar, LD Ljutomer
Zdenko Videtič, LD Suhor
Peter Vinarnik, LD Golavabuka
Angel Znebelj, LD Slavnik - Materija

70-letnico

Anton Babič, LD Radvanje
Alojzij Cafuta, LD Boris Kidrič
Franc Horvat, LD Pečarovi
Matilda Hrabar, LD Trnovo
Jože Kepić, LD Šenčur
Janez Klavžar, LD Koze
Josip Kolarič, LD Dobrova
Rudolf Kotnik, LD Bukovje - Otiški Vrh
Srečo Kovač, LD Grahovo
Florijan Marijan Leban, LD Tolmin
Emil Milan Logar, LD Kozlek
Stanislav Malnar, LD Osilnica
Lovro Markovc, LD Dobruča
Julij Mikec, LD Tržišče
Marijan Podbevšek, LD Vače
Stanislav Prapotnik, LD Ormož
Jožef Robek, LD Otočec
Matjaž Rode, LD Pugled
Ferdinand Skočir, LD Hubelj
Jurij Skuber, LD Jezersko
Jože Tušar, LD Škofja Loka
Franc Volf, Podbrdo
Jože Žabkar Krško, LD Dravograd

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Še nekaj opažani o kormoranih

Članek o kormoranih v januarški številki Lovca (O. Bakal: Minister pogojno dovolil odstrel 103 kormoranov, Lovec, št.1/2011, str. 44–45.) želim dopolniti še z nekaj lastnimi opažanji o tem ptiču, škodljivem za ribištvo, ki na mnogih rekah, jezerih in ribogojnicah naredi pravo morijo med ribami oziroma je nekatere ribe skoraj iztrebil. Pred njim so varne le tiste ribe, ki jim je kljub vsemu uspelo zrasti vsaj do velikosti pol metra dolžine in so težke več kot 1 kg.

Najprej velja poudariti, da v naravi veliki kormoran praktično nima naravnega sovražnika. Verjetno bi se ga v določenih okoliščinah lotila lisica ali katera druga manjša zver, vendar je to zelo malo verjetno, saj imajo svoja počivališča praviloma na vejah dreves ali pa na skalah (čereh), z vseh strani obdanih z vodo. Prav tako je znano, da je ta ptič razširjen po vsem svetu, in sicer na kopenskih vodah, pa tudi na morju. Zlasti rad lovi v plitvinah, kjer je zanj lov bistveno lažji (verjetno ste jih mnogi opazili na čereh pred Zambratijo v Istri, med Umagom in Savudrijo). Sam se jih srečeval na vseh celinah, na primer na Nilu v Afriki, znano pa je tudi,

da ribiči na Kitajskem, v Vietnamu, verjetno še kje lovijo ribe z »udomačenimi« kormorani (ki imajo obroček na vratu, da ulova ne morejo pogoltniti). Glede na izjemno razprostranjenost podvrst kormorana in dejstva, da nimajo resnih naravnih sovražnikov, je njihovo razmnoževanje in razširjanje po vsem svetu (zaradi potrebe po vedno novih virih hrane), zagotovljeno v neslutnih razsežnostih. Za njihovo razmnoževanje je edina (sicer ne bistvena) negativna okoliščina dejstvo, da samec in samica ostaneta skupaj vse življenje (v paru). Če pokončamo enega izmed njiju, bo drugi dosmrtno ostal samski.

Dejansko so kormorani delne selivke in se jih večina seli v

večjih jatah, pač glede na letni čas in druge življenjske razmere. Tako je značilno, da jih je vsaj na Kolpi, kjer jih opazujem že več let, v poletnih mesecih izjemno malo, predvsem zaradi prisotnosti številnih kopalcev. Prav tako je zanje značilno, da so izjemno previdni in pri počitku postavijo opazovalce - izvidnike, ki v primeru približevanja človeka že zelo zgodaj in na veliki oddaljenosti opozorijo preostale, da se hitro umaknejo z nevarnega območja. Na Kolpi so se po pripovedovanju starejših lovcev v preteklosti pojavljali le občasno in za kratek čas (praviloma le za nekaj ur), da so se nahranili, nato pa so odleteli naprej. V zadnjem obdobju so postali stalni in se večina začasno odseli le v po-

letnih mesecih. Redki pari, predvsem primerki brez partnerja, ostanejo na izbranem območju tudi poleti. Praviloma si izberejo primerno mirno stanišče, od koder se zjutraj odpravijo na lov (prehranjevanje). Odvisno od uspešnosti lova so aktivni le krajši čas zjutraj, včasih pa tudi vse dopoldne, izjemoma tudi popoldne. Ribe lovijo posamič ali v skupinskem pogonu, ko z udarci peruti po vodi zganjajo ribe v plitvine in si nato tam privoščijo gostijo – ribjo morijo. Zanimivo je, da po lovu kormoranov ponavadi priletijo štokrlje, ker kormorani mnogo rib zgolj poškodujejo ali jih ubijejo, ne da bi jih tudi pojedli. Take odpadke potem poberejo štokrlje.

Kormorani zlasti večje ribe po ulovu prinesejo na vodno površino in jih mečejo v zrak ter jih lovijo v kljun in ubijajo med padcem nazaj. Nekatere večje primerke rib pustijo nekaj časa omamljene na vodi, dokler ne poginejo, ker bi jim najbrž še žive povzročale težave v želodcu. Ribo praviloma ulovijo od zadaj (z repne strani). Ker zlasti večje ribe ne morajo pogoltniti z repne strani, ampak mora riba z glavo naprej ob iztegnjenem lastnem vratu, jih praviloma prinesejo na površino, po potrebi še ubijejo in šele nato požrejo. Po mojih ugotovitvah ter po pripovedovanju poznavalcev kor-

Foto: M. Pogačnik

moran požre na dan mnogo več kot 40 do 60 dag rib, kar ustreza njegovi lastni teži. To potrjuje tudi ugotovitev, da sem ob razteženju kormorana v njegovem želodcu (in požiralniku) našel pred nedavnim požrte ribe, ki so jih razjedali nekakšni do 1 cm dolgi črvi. Ne vem, ali so to zajedavci ali je celo vrsta simbioze, pri kateri naj bi črvi prispevali k hitrejši prebavi.

Sicer pa so kormorani po mnenju večine zelo nagnusne živali. Celo njihova kri in meso sta skoraj črna, telo je koščeno in s trdimi rebri in perutmi, tako da jim praviloma celo MK-krogla (kal. .22) ne pride vedno do živega.

Je pa ta ptič izredno sposoben lovec na ribe, saj izjemno hitro plava, se potaplja in celo »leti« pod vodo, saj si pri plavanju pomaga tudi s perutmi; videti je, kot bi pod vodo tudi letel. Tako riba nima velikih možnosti, da bi mu ušla. Preživijo zgolj tiste, ki se skrijejo med koreninami ali v tolmunih, kamor kormoran ne more. Ugotavljam tudi, da ima velika večina še preživelih večjih rib na telesu vidne poškodbe od ostrega kavlja kormoranovega kljuna, pa tudi, da je v Kolpi populacija rib zaradi njega skoraj povsem iztrebljena.

Iz navedenih in drugih naravovarstvenih, gospodarskih pa tudi povsem razumskih razlogov je zato človek edini, ki s svojimi posegi v populacijo kormoranov lahko zaščiti sladkovodne ribe vrste pred uničenjem. Zato menim, da je odgovornost na državi, da zanemari povsem enostransko usmerjena naravovarstvena mnenja ornitologov iz DOPPS, ki jim njihov hobi zagotavlja tudi obilno finančno pomoč iz tujine (pred leti sem prebral podatke, da je angleška obveščevalna služba MI 6 opravljala svoje aktivnosti v tujini med drugim prek članov društev za opazovanje in proučevanje ptic) in ne le dovoli, temveč z določenimi ukrepi celo spodbudi odstrel kormoranov. Rešitev pred to tegobo ne bo nikakršno vznemirjanje, plašenje in odganjanje ter nekakšne odvračalne točke, kajti če kormoran ne bo plel rib na nekem kraju, kjer ga bomo odgnali, bo to prav gotovo počel nekje drugje. Zato pozivam kolege lovce, da pomagamo ribičem z ustreznim ukrepom (brez nepotrebnega administriranja, ki ga predvideva ministroma odločba).

Nikola Prokšelj
Vinica

Pol stoletja aktivnega naravovarstvenega lovskega delovanja

Ivan Knez je večino svojega življenja prebil kot učitelj na eni od višjih planinskih šol, na Pernicah. To je kraj, ki se na svoji najdaljši severni legi naslanja na našo severno državno mejo, na jugozahodu pa je gozdnati vrh Pernic sosed s Košenjakom. V višinskem, dokaj dolgem mejnem pasu je bilo treba imeti kar največjo mero taktosti s takratnimi »mejači«, da smo sploh lahko ustrezno lovske gospodarili na bogatem območju. Ivan je v lovskih vrstah nabral spoštljivih polnih 63 let lovske kilometrine ali, če smo natančni, polnih petdeset let aktivnega dela. In po tem še marsikaj vse v današnje dni. Za razumevanje je treba zapisati, da sta imela tu čas in

je bila označena kot »blatenje armije«. Tisoč metrov in nekaj čez je visoko hribovje, še vedno vredno vse pozornosti. Kdaj so si že naši predniki – še pomnimo njihova imena –, prizadevali za mir v naravi v času rasti, v času ruka ... Ravnali so tako, da nam je doslej ostalo, razen malega petelina, vse, kar so nam izročili predniki. Ne samo, da je Ivan delal v šoli, povsod, če je bila potreba, je znal priskočiti na pomoč sočloveku z uporabnim nasvetom, s konkretno pomočjo. Čeprav ga lovci niso pretirano vključevali v lovske vprege, je vedno našel čas, da je poprijel za sleherni delo. Še vedno ga zanima, kaj počnemo, spremlja zdajšnje težave zelo spremenjenega odnosa do lova in varovanja ali predvsem varovanja živali – divjadi.

Kljub visokim letom je njegova lovska vejica še vedno lepo zelena, Ivanov odnos, tudi do

tero rekli in se znali pomeniti in razrešiti prenekatere oviro, kjer so potrebne življenjske izkušnje in umirjen pristop.

Kristl Valtl

Tudi to so »veliki lovci«!

Tisto leto sem imel zaradi spleta okoliščin (zame sicer slabih) kar precej preveč prostega časa, kot sem ga bil vajen prej. Veliko sem ga izkoristil za obhode po lovišču in tudi za lov na srnjad. Ko sedi v miru in tišini ter opazuješ naravo okoli sebe, imaš veliko časa tudi za razmišljanje. V kratkem času se veliko misli preplete po glavi.

V pogovorih in tudi v našem glasilu je opisanih veliko dogodkov, povezanih z lovom in lovci. V predstavitvi posameznikov je v ospredju navadno uspešen lov, žal pa je zanemarjenih mnogo drugih področij lovskega udejstvovanja. Seveda je bil prvi »lovec« res samo lovec in če ni bil velik, je njegova družina ali pa tudi širša skupnost trpela lakoto ali celo umrla. Torej: uloviti je moral veliko plena – hrane, moral je biti velik lovec. Pomembna je bila količina hrane in ne kateri drugi deli divjadi, npr. trofeja.

Razmere so se spremenile, zdajšnja družba sprejema lov drugače: kot del udejstvovanja pri varstvu narave. Plen ni več pomemben za prehrano, je pa še vedno rezultat lova in tudi eden od ciljev pred odhodom v lovišče. Toda, ali je rezultat našega poslanstva samo lov? Dandanes delujemo v različnih dejavnostih v sklopu članstva v zeleni bratovščini.

Po končanem lovu se lovska družba velikokrat zbere na zadnjem pogonu, po delovni akciji na skupni malici ali morda kar na kakšnem praznovanju. Takrat je izrečenih veliko besed. Največkrat se prepletajo razne lovske zgodbe, bolj ali manj verjetne, slišati je šale na račun lovske ali drugih prisotnih v družbi. V tem vedno prednjačijo posamezniki, večji prave besede. Če pa želi taka družba ustvariti še boljše vzdušje in tudi katero zapeti, potrebuje več sodelujočih in predvsem nekoga, ki to zna in hoče. Take ljudi pa je že težje najti, saj morajo dobro poznati repertoar primernih pesmi, znati prisotne pritegniti k sodelovanju, pa še znati dobro voditi zadeve. Le tako bo pesem uspela, čeprav v družbi niso vedno samo dobri

Foto: K. Valtl

Ivanu Knezu (na skrajni desni) so ob 90-letnici voščili tudi rogisti LD Muta.

pravica povsem druga, veliko strožje merila kot v drugih krajih. Bil je čas, ko so bile tod potrebne posebne dovolilnice za delo in lov, ki ju je vsak čas lahko prekinila že navadna vojaška patrula. Na omenjenem vrhu so bili trije lovci: **Ivan, Čičkov Gašper** in **Hermanov Rudl**, pa tudi **Napečnika** iz nekoliko poznejšega časa ne smemo prezreti. Ivan je bil mlad učitelj, drugi pa kmetje, ki so si na vso moč prizadevali, da bi tam zgoraj ohranili jelenjad. V časih, ko še ni bilo nobene prepovedi, so uspeli z zavarovanjem velikega petelina, prizadevali so si omejiti odstrel planinskega zajca in še mnogo kaj so postorili, da so vsaj omejili »vojaške odstrel« divjadi. To je bila sploh posebna vrsta nekontroliranega ropanja, nikjer posebej zapisana. Že beseda o tem

mladih lovcev, tovariški in hkrati lovske pravično strog.

V zahvalo in pozornost smo se zbrali vsi, ki smo mu želeli voščiti ob praznovanju 90-letnice, kar se je zgodilo 6. decembra lani na njegovih Pernicah. Tudi lovske tovariši LD Muta so bili tam in mu prinesli domače dobrote v zahvalo in mu v spomin izročili darilo Občine Muta, saj je Ivan tudi častni občan. Lovci, s katerimi je »prejagal« – sam pravi – lepih 63 let, so mu zaigrali nekaj najlepših lovskih napevov. To so storili rogisti LD Muta, kajti ob zibelki njihovega rojstva je stal med drugimi tudi naš Ivan. Lovci smo mu izročili posebno spominsko listino, ki mu bo obujala spomine na mnoge, ki so že kar globoko pod listjem in zemljo. Upamo in si želimo, da bi še dolgo skupaj ka-

pevci, ampak tudi takšni, ki bolj ali manj pomagajo iz ozadja. Menim, da so to veliki lovci, saj prav tako prispevajo svoje znanje in svoj glas ter dvignejo »temperaturo« v lovski družbi.

V lovstvu je bilo vedno nekaj administriranja, saj društvo brez obveščanja svojega članstva, brez znanja vodenja financ, brez vodenja društva pač ni moglo nikoli obstajati. V preteklosti je bilo tega manj, žal pa ni bilo tehničnih pripomočkov, saj je bilo marsikdaj treba kako obvestilo pripraviti takoj, brez pomoči telefona; to je bilo mogoče storiti le ustno, peš ali morda s kolesom. Zdaj je obveznosti še več in vsi, ki se ukvarjajo s takimi posli, porabijo (kljub sodobnim tehničnim sredstvom) vedno več časa za opravljanje obveznosti. Kolikokrat bi kdo izmed njih raje zašel v lovišče in opravil le tisto prvotno nalogo, zaradi katere je verjetno prišel v te vrste. Tako pa mora svoje znanje (saj brez njega ne more opravljati takšnih dolžnosti), svoj prosti čas in svojo voljo nameniti takim zadolžitvam. Ko vse lepo poteka, se članstvo niti ne zaveda, koliko časa in odrekovanja prisotnosti v lovišču je temu namenjeno pri nekaterih članih. Nikakor pa takšen član ne sme narediti nobene napake, saj se takrat znajde v nemilosti drugih in težko je najti nekoga, ki bi zagovarjal nenamerne napake. Še huje: oba skupaj bosta »opljuvana«, junaka, da bi prevzel naloge, pa je potem težko najti. Najlaže je le kritizirati!

V širšo okolico ponesejo dobro ime tudi posamezniki s svojim sodelovanjem v raznih aktivnostih. To so lahko tudi lovci - pevci v lovskem pevskem zboru. Pri tem se sprašujem, ali bi lahko tudi takim posameznikom nadel naziv »veliki« lovec. Za tovrstno delovanje namenjajo veliko prostega časa, ko leta in leta (nekateri, ki jih poznam, že blizu štirideset let) enkrat ali celo večkrat na teden hitijo po delu doma ali v službi na vaje. Potem so še nastopi na slovesnostih, veseljih ali žalostnih, za katere termin določi organizator, zbor pa se mora temu prilagoditi. Sem bi lahko dodali praporščake LD, ki z lovskim praporom na posameznem dogodku prav tako pustijo svoj pečat. Tudi tu imamo take, v spodnjem Posavju jih je deset, zraven je še eden iz sosednje Hrvaške, ki se že petindvajset let skupaj udeležujejo vseh slovesnosti v enajstih lovskih družinah.

Brez dvoma bi lahko naštel še

druge lovce, pa naj bo to prepuščeno tudi vam. Vsi vi najboljše poznate svojo okolico in posameznike.

Verjetno je še veliko članov zelene bratovščine, ki delujejo v dobro divjadi in lovstva na področju znanosti in še kje, pa vse to premalo poznamo in prav zato tudi premalo cenimo. Moje razmišljanje je bilo bolj namenjeno tistim »malim«, vsakdanjim članom naše lovske organizacije, ki tudi drugače kot le z lovom v ožjem pomenu besede zastopajo lovske vrste. Predvsem pa tistim, ki delujejo v domačem okolju, daleč od prestolnice, svojega dela ne izpostavljajo; s svojimi rezultati pa so v naših okvirih vseeno veliki. Menim, da bi bilo prav, da bi morali tudi take predstaviti članstvu in širši skupnosti. Brez njih bi bili prav gotovo osiromašeni v svojem delovanju in ugledu tudi navzven. Seveda, če pri svojem udejstvovanju ne bi uživali, če v tem ne bi našli nekega izziva, prav gotovo ne bi bili tako uspešni. Zato so po moje tudi taki vsi »veliki lovci«.

Dušan Lepšina

Sulimov pes

S pomočjo šakala vzredili izjemnega psa – vohljača

Predvsem zaradi razmaha mednarodnega terorizma se je vedno bolj kazala potreba po vzreji takega psa, ki bi bil še posebno primeren za delo pri odkrivanju eksplozivnih teles (razstreliv) in tihotapljenja drog. Skratka, želja je bila, da bi vzredili psa, s katerim bi se lažje borili proti mednarodnemu terorizmu. Ob 2000 odlično izšolanih psih za odkrivanje takih sredstev, ki kot službeni psi delujejo po vsem svetu, predvsem na mejnih policijah in v vojaških službah, so v nekdanji ZSSR okrog leta 1975 začeli skrivnostno vzrejno delo pri vzreji še enega psa specialista. V Rusiji so naposled vzredili sulimovega psa.

Delo je začel **Klim Sulimov**, raziskovalec ruskega Znanstveno-raziskovalnega instituta za varstvo kulturne in narave dediščine – Likhachev. Kot starejši raziskovalec - asistent in delavec te organizacije z veličastnim imenom je bilo njegovo delo povezano s skrivnostno obljubo varnostni službi moskovske letalske družbe, pa tudi z njegovo znano spretnostjo in znanjem. Klim Sulimov je začel svoje eksperimentalno-raziskovalno delo

Sulimov pes je ruski križanec (hibrid) med zlatim šakalom (*Canis aureus*) in psom, ki je nastal tako, da so laponske vlečne pse in čuvaje čred severnih jelenov, haskije, križali z zlatimi šakali iz Turkmenije. Vzrejo teh psov je na prošnjo oddelka službenih psov pri varnostni službi ruskega letalstva začel **Klim Sulimov**. Prvenstveni namen te vzreje je bil usmerjen k zagotavljanju večje varnosti na letališčih s pomočjo psov vohljačev. Klim Sulimov je povedal: »*Moji psi so kombinacija kakovosti arktičnih čuvajev čred severnih jelenov, haskijev, ki lahko delajo pri temperaturah, nižjih od -70 °C, in šakalov, ki brez težav vohajo tudi pri +40 °C. To je odlična kombinacija lastnosti za našo deželo.*«

Na začetku vzreje te pasme psa so moške šakalje mladiče podtaknili psicam haskijev čred z namenom, da bi se šakalji mladiči privadili psom. Opazili pa so, da so samice zlatih šakalov veliko lažje sprejele moške mladiče haskijev kot obratno.

Prvi križanci šakal x pes so bili zelo težavni za šolanje, zato so jih morali ponovno križati s haskiji, da so dobili četrto hibride (quadrone). Ti križanci so bili majhni, zelo živahni, dobro so se šolali in so imeli izjemne nosove. Ime so dobili po svojem vzredniku Klimu Sulimovu (sulimovi psi). Nekega dne v bližnji prihodnosti bodo zabeleženi kot nova delovna pasma psa. Od leta 2002 petindvajset psov pasme sulimov uporabljajo na moskovskem letališču Šeremetjevo. Njihova naloga je predvsem iskanje skritih eksplozivnih sredstev in drog.

pri vzreji idealnega psa za uspešnejše odkrivanje eksplozivnih teles in drog že pred 30 leti; počasi ga je gradil na poskusnih križanjih med psom in zlatim šakalom.

Zamislil si je, da bo križal najboljše severnjaškega vlečnega psa in čuvaja čred poludomačenih severnih jelenov – sibirskega haskija in zlatega šakala (*Canis aureus*). Haskija je izbral zaradi njegovega izjemnega voha, saj je ta pes izjemno dejaven tudi pri zelo nizkih temperaturah, ko mnoge snovi za večino drugih psov postanejo »nevonjavne« in jih zato le težko zavohajo. Vemo, da imajo psi kar 40-krat sposobnejši voh od človeškega; prav haskiji pa so glede tega najboljše. Tudi zlati šakali imajo boljši nos od psov katere koli pasme, a mraza ne prenašajo najbolje. So vrsta divjih psov (kanidov), ki se bojijo človeka in nimajo zaupanja vanj. Pri razvoju domačega psa šakali niso igrali tako pomembne vloge, kot so jim jo pripisovali včasih. Toda prav na omenjenih dveh skrajnostih je Sulimov postavil začetke svojega dela, ki je temeljilo na medsebojnih križanjih in genskem kombiniranju obeh vrst.

Prvi zadovoljivi rezultati križanj, ki jih je zabeležil, segajo v sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je vzredil potomce križanj, ki so raziskovalcu ponujali 75 % haskijevih lastnosti in 25 % šakalovih. Šele ta kombinacija je

dala pri novih živalih najboljše vonjavne lastnosti (sposobnosti) novih psov.

Zdaj deluje na nacionalnem moskovskem letališču Šeremetjevo okrog 25 sulimovih psov, kar 40 živali nove pasme psa pa so poklonili drugim ruskim letališčem in ruskim forenzičnim kriminološkim centrom. Sulimov pes je kot iskalec razstreliv in drog izjemno sposoben pes, ki je s svojim izbornim vonjem in zaradi manjše telesne rasti sposoben učinkovito delati tudi v majhnih prostorih. S svojim repom, zavitim nad hrbtno linijo (kar je podedoval od huskyja), nazorno pokaže, kdaj odkrije iskano: tedaj se mu rep v korenu povesi, pentlja se razrahlja in nekoliko odvije.

Toda ni pričakovati, da bi kmalu videli in preizkusili to izjemno umetno genetsko stvaritev tudi na Zahodu, pravijo nekateri. Sulimov pes je namreč ostal dokaj dobro čuvana ruska državna skrivnost, saj zaenkrat še ne dovolijo izvažati mladičev. Rusi so, vsaj tako trdijo, vzredili najboljšega psa iskalca eksplozivnih teles in drog na svetu, ki naj bi učinkoviteje zavaroval njihovo prebivalstvo pred terorističnimi dejavnostmi. A kakor je z vsemi državnimi skrivnostmi, pred svetom jih ni mogoče dolgo skrivati. Ko bodo tega psa priznali kot uveljavljeno pasmo in se bo zaradi svojih izjemnih lastnosti v mednarodnem boju s teroriz-

mom tudi ta pasma številčno še bolj razširila, ga bodo v zdajšnjem času globalizacije kaj kmalu poslali tudi v druge dele sveta ter ga vzrejali naprej.

Boris Leskovic

Viri:

Različni, prosti viri informacij; dodatne informacije pa je mogoče najti tudi v naslednjih člankih medmrežja:

<http://www.espionageinfo.com/BI-Ch/Canine-Substance-Detection.html>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/1977094.stm>

http://www.informnauka.ru/eng/2002/2002-05-07-02_088_e.htm

http://www.akc.org/breeds/complete_breed_list.cfm

Izjemno rogovje uplenjenega srnjaka iz Črmljenšaka (LD Voličina)

hanske poškodbe rogovja v času rasti. Vsekakor uplenitelju lovski blagor!

Franci Ornik

Dve zanimivi trofeji iz LD Kranjska Gora

Lani se je po dolgih urah čakanja mlademu lovcu **Marjanu Robiču** iz LD Kranjska Gora nasmehnila boginja Diana: uplenil je srnjaka z zanimivim (deformiranim) rogovjem. Vzrok za deformacijo sicer ni znan, je pa srnjakovo rogovje mlademu lovcu zagotovo drag spomin na čudovit junijski lov.

V začetku lanskega avgusta je lovski gost v lovišču LD Kranjska Gora, na območju Bašce, uplenil dveletno gamsjo kozo z zanimivo obliko rogljev. Desni roglj uplenjene koze je bil namreč prelomljen, a se je zarsel pravokotno na os roglja. Vzrok za tako poškodbo je bil verjetno močan udarec padajočega kamena.

Obema lovcema iskren lovski blagor!

Ž. Vrbič

Izjemno zanimiva lovska trofeja Milana Grušovnika in njegov vodnik na lovu Stanko Greifoner

»Neverjetni« iz Črmljenšaka

Lovska družina Voličina upravlja 3.500 ha lovne površine lovišča, ki na severu meji z LD Lenart, na vzhodu z LD Trnovska vas, na jugu z LD Desrtnik, na zahodu pa z LD Duplek ter LD Pernica. Zgodovina LD priča o povojnem postopnem povečevanju številčnosti srnjadi, ki je v Slovenskih goricah najbolj razširjena vrsta divjadi. Prav nasprotno kot pri mali poljski divjadi se je dogajalo pri srnjadi, saj se je številčnost brez posebnih ukrepov sčasoma povečevala. V letu 1962 so lovci v LD Voličina uplenili 11 glav srn in srnjakov, v letu 1970 40, v letu 1980 pa že 80. Tudi v 90-ih letih se je številčnost srnjadi večala, s tem pa se je večala tudi potreba po večjem odstrelu. Glede na zdajšnjo zastopanost srnjadi v lovišču je določen letni odvzem 140 do

150 glav srnjadi. Pri srnjadi precej izgub povzroči promet; vsako leto imajo na območju lovišča LD Voličina od 20 do 30 povoženih živali. Veliko srnjadi, predvsem neboljelih mladičev, pokončajo psi neodgovornih lastnikov. Lovišče vsa leta daje tudi izjemna rogovja srnjakov; najmočnejše med njimi, iz leta 1983, se ponaša s 152,32 CIC točke in zaseda 13. mesto na seznamu najmočnejših srnjačjih rogovij (trofej). Lovišču dajejo poseben značaj predvsem nenavadna rogovja srnjakov, ki jih vidimo obešene na stenah lovskih sob domačih lovcev, v lovskem domu ter zabeležene v evidenci odstrela tujih in domačih gostov. Zadnji srnjak z nenavadnim rogovjem, ki je resnično prav »neverjetno«, je bil uplenjen 5. 8. lani v revirju Črmljenšak. Boginja Diana in lovska sreča sta na lovu v prsku pripomogli, da je lovski gost, dober znanec LD Voličina, **Milan Grušovnik** iz LD Duplek,

pod vodstvom svojega vodnika in dolgoletnega lovskega prijatelja **Stanka Greifonerja**, sicer gospodarja LD Voličina, uplenil na fotografiji prikazanega srnjaka. Kaj je vzrok za tako nenavadno igro narave, za tako neobičajno obliko rogovja morda ne več kot 3-letnega srnjaka, ostaja neznanka. Tega srnjaka povsem verjetno pred odstrelom ni videl nihče od drugih lovcev (vsaj v lovni dobi ne!). Sklepiti je, da so mogoče posledice me-

Foto: M. Kersnik

Foto: Ž. Vrbič

Osama in osamljenost

Ni eno in isto! **Osama** je stanje, v katerem je posamezniku zmanjšan ali izključen stik s svetom, kar je lahko prisilno ali samovoljno. Prisilna osamitev je

zapor pa tudi karantena kužnega bolnika. Posameznik je lahko tudi poklicno odrezan od sveta: npr. oskrbovalec in čuvár svetilnika na oddaljenem otoku, astronaut v vesolju, pilot reaktivnega letala, šofer tovornjaka na dolgi nočni vožnji, kjer je izpostavljen

monotonemu brnenju in neprestanemu tresenju, ki uspava in na zavest deluje prividno, lahko nastane celo življenjsko nevarna »hipnoza ceste«, ki botruje marsikateri prometni nesreči.

Najhujša prisilna osamitev je zapor v samici, kjer je posameznik v takšnem stanju samote in osamljenosti, da je zmožen na sugestivna vprašanja dajati nerazumne odgovore in se obdolževati s priznanji, ki jih dejansko nikoli ni storil. To poznamo iz časov inkvizicije (zapiski zaslišanj so ohranjeni) pa tudi v povojnih političnih procesih, ko so zaporniki obremenjevali prijatelje s sovražnimi idejami in zločini, ki jih nikoli niso storili, še posebno, če so zasliševalci vsiljevali želene odgovore in jih pogojevali z olajšavami v zaporu. To je stanje razgrajene osebnosti, na katero oblastniki po navadi navežejo t. i. »pranje možganov«. Primer, kako to poteka, lahko opazujemo na TV, ko otroci med 6. in 16. letom (v tej starosti se pri človeku oblikuje svetovni nazor) pod budnim očesom svečnikov strmo gledajo v besedila starih religioznih knjig, monotono žebrajo besede, se zibljejo naprej, nazaj, kjer jim vtepa v zavest hotene resnice, dokler jih ne fanatizirajo do takšne mere, da so za »svojo resnico« pripravljani iti v samomorilsko smrt za obljubljeno plačilo v raj, kar so jim vtepli v sprane možgane (glej: Alamut).

Nekaj drugega je samovoljna umik posameznika v osamo, ko se nekdo umakne v želji, da bi bil nekaj časa sam, ker to tisti trenutek rabi. Biti sam postane užitek, čudovit pobeg, da je lahko sam, brez prisile okolice, sam s seboj, posebno, ker ve, da je tako stanje začasno. Iz zgodovine poznamo nešteto odhodov posameznikov v osamo iz religioznih nagibov. Svete knjige večine religij so polne tovrstnih pričevanj. Tudi v določenem bolezenskem psihičnem stanju lahko posameznik ustvarja razdaljo med sabo in drugimi. Lahko pa se okolica iz raznih vzrokov in predsodkov odmakne od posameznikov, jih ne sprejema v svoje okolje. Umaknejo se pripadniki različnih etničnih skupin in verskih sekt, ki se zapirajo v svoje kroge, v svoje navade, svoja verovanja, svoje resnice in kdove od koga dane pravice, kar pogosto rojeva spore z okolico, sovraštvo, fanatizem, kar ne redko privede do spopadov in medsebojnega iztrebljanja (medetnični spopadi v Afriki in še kje).

Popolna osama je lahko vzrok duševnih motenj, celo bolezni. Poskusi, ki so jih opravili v Montrealu s skupino prostovoljcev, katerim so povsem izključili zunanje dražljaje (vidne, slušne, tipne), so to potrdili. Prostovoljci so že po nekaj urah zapadli v stanje zmede, nekateri so halucinirali in po 48 urah poizkus komaj vzdržali ali ga že prej prekinili. Le trdne stabilne osebe so ohranile bistrost duha, sposobnost koncentracije, zdravo presojo, pravilno odločanje in ukrepanje. Takšne preizkuse opravljajo pred izbiro kandidatov za astronaute, pilote, morda pa bi bili potrebni še za katere poklice, kjer so izvajalci izpostavljeni osami, da bi se izognili nesrečnim posledicam, posebno v prometu.

Osamljenost je občutek, ki ni redek, ni pa tako pogost, kot bi mislili. Splošno mnenje je, da je osamljenost del starosti, povezana s poznejšimi leti, kar lahko poslušamo na TV, beremo v časopisih, revijah, biografijah, na primer, da je nekoč slaven, upošteván, v starosti živel v osamljenosti. Raziskave kažejo, da ni nujno, da so starostniki osamljeni. Več kot 70 % starostnikov nikoli ne trpi zaradi občutka osamljenosti. Res pa je, da se osamljenost veča z leti. Ljudje se upokojijo in odidejo iz kolektiva, prekinejo stike z dolgoletnimi sodelavci, otroci se osamosvojijo in odidejo, prijatelji in znanci umirajo, pogosto jim umre zakonski partner, loteva se jih bolezen, nekatere pesti socialna stiska, pa kljub temu ni nujno, da bi se vsi taki počutili osamljeni.

So ljudje, ki se že od nekdaj počutijo, da so sami na svetu, vedno razočarani, nezadovoljni in preveč zahtevni do drugih, z občutkom zavrženosti. Posebno določen krizni dogodek jih naredi krhke, ranljive, kar se lahko stopnjuje do nevzdržnosti. Če jim nihče ne prisluhne in jim ne ponudi prijateljske roke, lahko sledijo tragedije. Ponujena roka in prijazna beseda jih lahko ponovno povežeta z drugimi. Takšni ljudje svojo osamljenost najhujše doživljajo ob praznikih.

Občutek osamljenosti ni odvisen od stopnje osame, od pogostnosti stika s ljudmi v nekem časovnem obdobju. Človek je lahko osamljen sredi množice ljudi. Ko obiščemo starostnike v domu za ostarele, kjer so oskrbljeni z vsem, kar rabijo za življenje, in so obdani z vrstniki, pa se kljub vsemu nekateri, ki ne znajo najti stika, počutijo zelo osamljene in z dolgočasene, iztr-

Projekt SloWolf:

Analiza učinkovitosti odstrela volkov za zmanjšanje škode na domačih živalih

Škoda na domačih živalih je pogosto glavni problem pri upravljanju z volkom. To velja tudi za Slovenijo, kjer se je v zadnjih 15-ih letih zelo povečala škoda zaradi napadov volkov. Preprečevanje škode na domačih živalih je praviloma zelo zahtevno. Eden izmed glavnih ukrepov, s katerim so pri nas poskušali zmanjšati škodo, je bil odstrel volkov. V raziskavi v okviru projekta SloWolf smo analizirali, kako učinkovit je bil dosednji odstrel volkov za zmanjševanje škode na domačih živalih. V zadnjih 15-ih letih se je število legalno odstreljenih volkov zelo spreminjalo (od 0 do 10 na leto), skupaj pa je bilo odstreljenih 51 volkov. Analiza podatkov ni pokazala nobenih zaznavnih učinkov odstrela volkov na število škodnih primerov. Učinkov ni bilo zaslediti niti, ko smo med seboj primerjali najbolj ekstremna leta – npr. po največjem odstrelu volkov med našo raziskavo (10 živali, leto 2006) je sledilo doslej največje povečanje v številu škodnih primerov in količini izplačanih odškodnin. Medtem pa se je po letu 2008, ko ni bil ustrelen noben volk, škoda celo nekoliko zmanjšala. Naši rezultati se ujemajo z izsledki tujih raziskav, ki so prav tako pokazale, da trajnostni lov volkov ni učinkovit ukrep za zmanjšanje škode na domačih živalih. Odstrel volkov postane učinkovit šele, ko z njim iztrebimo celotno populacijo volkov ali odstranimo večino volkov na nekem večjem območju. Trajnostni odstrel volkov bi lahko postal vsaj delno učinkovit, če bi volkove tarčno streljali v neposredni bližini pašnikov z živino. Ker je v Sloveniji škoda na drobnici resen problem in ker odstrel volkov ni bil učinkovit, bi bilo v prihodnje smiselno prizadevanja in sredstva osredotočiti predvsem v ukrepe, ki učinkovito preprečujejo škodo – npr. prehod na manj konfliktno rabo prostora ali izboljšanje varovanja drobnice z uporabo varnih ograd in pastirskih psov.

Celotna študija je dostopna na spletnem naslovu: www.volkovi.si/multimedia/publikacije

Ekipa SloWolf

Foto: M. Krolfel

gani so bili iz okolja, v katerem so živeli dotlej. To lahko opazujemo tudi, če smo pozorni pri mlajših, celo pri zakoncih, ki zdolgočaseni posedajo drug ob drugem, gledajo drug mimo drugega, »ker si nimajo več kaj povedati«. Poznamo pa ljudi, ki imajo redke stike, vendar se ne počutijo osamljene, svoj prosti čas si znajo napolniti z zanimivimi vsebinami. Raziskave in tudi izkušnje kažejo, da se ženske bolj pritožujejo zaradi osamljenosti kot moški, posebno ovdovele, nekatere neporočene ali ločene, posebno na začetku novega statusa. Z leti se ta občutek ublaži, privadijo se na nove razmere ali pa si ponovno uredijo življenje. Ob tem moramo omeniti: če ni pravega partnerja, je samsko ali ločeno življenje najboljši način, da posameznik uspe v osebnem življenju. Samsko življenje mnogim da krila, posebno ženskam, da uspejo. Če pa ostanejo v zakonu, ki jih omejuje, terorizira in hromi, lahko takšen odnos privede do medsebojnega sovraštva, v zasvojenost z nepredvidljivimi posledicami, kar lahko beremo v družinskih črnih kronikah.

Razgledani in izobraženi ljudje, intelektualci, se na podeželju počutijo bolj osamljene kot v mestih, kjer imajo več možnosti za druženje, za intelektualno družabno življenje, ustvarjalnost in zabave, ker se v mestu več dogaja kot na podeželju. Neizobraženi se na podeželju zamotijo z raznimi domačimi opravili, se zaprejo v družinske kroge in ne pogrešajo pomanjkanja intelektualnega družabnega življenja. Zanimivo je, da se v mestu bolj osamljeni počutijo ljudje v višjih nadstropjih. Vsi taki so manj osamljeni, dokler ob njih živi partner. Ni dokazov, da bi bili zakonci brez otrok bolj osamljeni kot tisti, ki imajo veliko otrok. Pogosto so mi v ordinaciji pri pregledih povedali, da bi bili manj osamljeni in bi se bolj počutili, če bi imeli lastno gospodinjstvo, posebno če niso bili v najboljših odnosih z mladimi. Osamljenost nekaterih je v veliki meri odvisna od tega, kaj pričakujejo od stikov. Nemalokrat so se mi zahteve starejših parov zdele nerealne, pričakovali in zahtevali so, da jih otroci obiskujejo vsak dan, se jim vsak dan javljajo ali da svoje dejavnosti, celo izbiro poklica, podrejajo njihovim potrebam in pričakovanjem. Tudi to je res, da se zdravi čutijo manj osamljeni kot betežni. V mestu ljudje z nizkimi

dohodki in nižjo izobrazbo veliko bolj tožijo, da so osamljeni kot pa izobraženci.

V ambulantno prihaja veliko »bolnikov«, ki jim nobeno zdravilo ne pomaga, ker ne potrebujejo tablet; osamljeni so. K zdravniku pa tudi k župniku prihajajo iz potrebe po tolažbi in utrjevanju občutka varnosti. Samostojni, trdni ljudje manj trpijo za osamljenostjo, kot pa trpijo labilne, nesamostojne, nevrotične osebe, ki od nekdanj pričakujejo, da jih mora nekdo voditi skozi življenje. Nesposobni so, da bi se postavili na lastne noge. (Taki so lahek plen raznih »furerjev«, pričakujejo jih tudi v politiki in se jim podrejujejo.) Pri takih ljudeh je najslabše, da pogosto nimajo nobenih interesov, nobenih hobijev, zato tudi ne znancev in ne vedo, kam bi šli in kaj bi počeli s svojim prostim časom.

Kaj svetovati takim ljudem, posebno starejšim?

Na upokožitev in starost se je treba pripravljati. Treba si je urediti in opremiti stanovanje, poskrbeti za primerno pokojnino (s polno delovno dobo; s petnajstletno delavno dobo in nizkimi vplačili pokojnina pač ne more biti visoka), vzdrževati prijateljske stike z okolico, poskrbeti za dobro zdravje in kondicijo, odreči se raznim zasvojenostim, poskušati najti v sebi kakšen koristen interes, ki bi jih povezal z raznimi skupinami in društvi: kulturnimi, dobrodelnimi, prostovoljnimi, športno-rekreativnimi, karitativnimi, »kartaškimi« ... Nenazadnje: vpisati se je treba v tretjo univerzo itn., kjer bi se srečevali, dokazovali in družili z enako mislečimi.

Starejši človek, posebno osamljen in tudi sicer, mora imeti telefon, da vzdržuje stike s svojci in znanci, v primeru potrebe pa pokliče pomoč. Telefon takim ljudem daje občutek varnosti in povezanosti. Država bi jih morala oprostiti plačila naročnine, vsaj do določene višine.

Prim. dr. Lojze Števanec

Elite 4200

Ponovno vam predstavljamo vrhunski strelni daljnogled iz serije Elite 4200. Tokrat prvič predstavljamo posebno različico modela 2,5–10 x 50 z lasersko graviranim namerilnim križem in posebno digitalno rdečo piko. Je vrh ponudbe klasičnih lovskih strelnih daljnogledov ne samo pri firmi Bushnell, ampak s svojimi tehničnimi novostmi po-

stavlja nova merila v vrhunskem razredu strelnih daljnogledov na svetu.

Strelni daljnogledi serije Elite 4200 so vrhunski optični izdelki, namenjeni najbolj izbirčnim uporabnikom. So spoj izjemne strelske optike in čvrste konstrukcije za terensko lovsko uporabo.

Svetlobna prepustnost optike je 95 % in velja za največjo. Po mnenju mnogih strokovnjakov je eden najboljših lovskih strelnih daljnogledov na svetu. Izjemno čvrsto telo daljnogleda je iz kovane lahke in trdne zlitine z dodatkom 30 % titana. Debele stene že na pogled vlivajo potrebno zaupanje. Tovarniško so preizkušeni na trzaje deset tisoč udarcev močnega afriškega kalibra .375 H&H Mag.

Vse površine leč so prevlečene z najsodobnejšo mineralno prevleko, ki izboljša kontrast in svetlobno prepustnost ter omogoča izjemno svetlo in ostro sliko.

Poseben je že uveljavljen patentiran sistem zaščite leč z imenom Rainguard. Sistem je bil še nedavno novost v optični industriji, ki jo sedaj že posnemajo tudi drugi. Rainguard je poseben dežni ščit, ki preprečuje zameglitev zunanje površine leč zaradi dežja, snega, rose ali vetra. To je izjemno pomembno pri lovu v slabem vremenu, ko v kritičnem trenutku ne vidimo skozi daljnogled, ker so leče zamegljene. Preden jih uspemo kolikor toliko očistiti, je priložnost za uspešen strel že mimo.

Pri pristreljevanju daljnogleda boste opazili izjemno kakovostne in natančne korektorne bobniče. Vsak premik korekturnega gumba oz. »klik« zelo dobro čutimo in slišimo.

Vsi strelni daljnogledi Bushnell, serije Elite pa še posebno, se odlikujejo po veliki očesni razdalji. To je razdalja strelčevega očesa od okularja, kar je zelo pomembno pri močnejših kalibrih in pri streljih strmo navzgor, recimo pri lovu v gorah, ko obstaja možnost udarca daljnogleda v očesni lok strelca. Ne samo, da je očesna razdalja velika, omogoča tudi večji žariščni prostor pri merjenju, predvsem ko se mudi. Zelo hitro boste postavili oko v žarišče leče na okularju, in tako videli celotno čisto sliko, brez stranskih senc, ne glede, ali bo vaše oko centimeter ali dva naprej ali nazaj. V tem pogledu so daljnogledi Elite resnično izjemni.

Strelni daljnogled Elite 4200 2,5–10 x 50 z osvetlitvijo namerilnega križa so razvili prav za potrebe evropskih lovcev za lov v mraku. Glavna cev meri v premeru 30 mm, križ je evropski 4A. Različica, ki jo predstavljamo tokrat, ima najnovejši, lasersko graviran, izjemno obstojen križ tipa 4A. V središču križa lahko vključimo posebno digitalno rdečo piko, ki nima posebnih stopenj, njeno svetilno moč pa lahko poljubno prilagajamo trenutnim svetlobnim razmeram v lovišču, in sicer od komaj vidne do močnejše. Gumb za vklop rdeče pike je na sredini telesa daljnogleda nasproti bobniča za nastavitve smeri. Predstavljena različica je prav zaradi posebne rdeče pike idealna za nočno čakanje. Luksuzni izdelek, ki se je že zelo dobro uveljavil med slovenskimi lovci, bo zadovoljil tudi najzahtevnejše uporabnike.

Predstavitvena reportaža Rodeoteam, d.o.o.

Model: 422152E, povečava: 2,5–10 x 50, križ: 4A w/1M. O. A z rdečo piko, teža: 623 g, dolžina: 368 mm, vidno polje: 13,3 m (2,5 x)/3,6 m (10 x), izhodna zenica: 15 mm (2,5 x)/5 (10 x).

Pretrsla nas je žalostna novica, da je 8. 8. 2010 naše vrste zapustil naš priljubljeni lovec **Ivan Lavrič**, po domače Matevž.

Ivan je bil naš prijatelj, resnično dober lovski tovariš in vzor poštenega in načelnega človeka.

Rodil se je 18. 4. 1926 v Srednji vasi v delavsko-kmečki družini. Osnovno šolo je končal v Loškem Potoku. Njegov oče je že pred vojno odšel v Kanado za službo, kjer se je leta 1946 smrtno ponesrečil. V jeseni leta 1943 je Ivan odšel v partizane. Oktobra 1944 so ga ujeli Nemci in ga zaprli v Begunje, od koder so ga poslali v taborišči Dachau in nato Rawensbrück. Po vrnitvi iz taborišča je štiri leta služil KNOJ – JLA.

Po odsluženju vojaškega roka se je zaposlil na okraju v Kočevju, dokončal nižjo gimnazijo in opravil razne tečaje iz gozdarske stroke. Kmalu se je vrnil v rodni kraj, kjer je kot revirni logar v Loškem Potoku opravljal gozdarsko službo.

Ljubezen do narave, gozdov in divjadi ga je leta 1956 pripeljala med zeleno bratovščino LD Loški Potok. Lovski izpit je opravil pred komisijo ZLD Kočevje, leta 1959 pa še izpit za lovskega čuvaja. V letu 1971 se je usposobil za ocenjevanje lovske trofeje, leta 1978 pa je opravil tečaj za preglednika uplenjene divjadi.

Zaradi zaupanja lovec vanj in v njegove sposobnosti, predvsem zaradi pravičnega odnosa do divjadi in lovstva, je že kmalu začel v LD in zunaj nje opravljati zahtevne in odgovorne dolžnosti. Tako je 11 let uspešno vodil lovsko družino kot starešina (1959 do 1960, 1982 do 1986 in 1991 do 1994), 2 leti je bil gospodar (1963 do 1964) v LD, 6 let izvršilnega odbora LD (1974 do 1976, 1988 do 1990), 5 let član nadzornega odbora, 9 let delegat ZLD Kočevje, 9 let predsednik disciplinskega razsodišča (1995 do 2004), 2 leti pomočnik gospodarja, 27 let preglednik v LD in kar 31 let (1959 do 2000) lovski čuvaj v domačem lovišču.

Ivan je bil lovec po duši in telesu. Vedno je poudarjal, da mu lov prinaša neko notranje zadovoljstvo in telesno sprostitiv. Kaj je lepšega kot zgodaj zjutraj v jutranjem svitu ali popoldne in zvečer ob sončnem zahodu nekje ob stečinah divjadi v širnih potoških gozdovih našega lovišča ure in ure čakati in poslušati, kako okoli tebe rukajo jeleni. Ivana je zgodaj spomladani leta 1966 napadla medvedka in ga zelo poškodovala.

Poleg funkcij, ki jih je opravljal v lovstvu, je neprecenljiv njegov prispevek pri gradnji lovske koče, kjer je aktivno sodeloval od samega začetka. Veliko prostega časa je namenil pri gradnji lovskega doma ter pri delu na lovskih objektih in napravah.

Za svoje zavzeto delo v lovstvu je od LZS prejel lovska odlikovanja: znak za lovske zasluge, red III. in II. stopnje in plaketo ZLD Kočevje, ki jo je prejel ob 60-letnici ZLD Kočevje.

S svojim delom je Ivan Lavrič res veliko prispeval k uspešnemu delovanju naše LD. Z njemu lastno zavzetostjo in delom je bil vzor vsem lovcem. Potoški lovci globoko žalujemo za prijateljem in dobrim člove-

kom, divjad in narava pa sta z njegovo smrtjo izgubili iskrenega zavznika in zaščitnika.

Dragi Ivan, prekmalu si odšel od nas. Žalostno je bilo poslednje slovo od tebe. Za vse, kar si dobrega storil za nas in naše lovstvo, se ti iskreno zahvaljujemo. Ohranili te bomo v lepem spominu. Želimo ti miren počitek v domači potoški zemlji.

LD Loški Potok – I. M.

Oktobra lani smo se lovci LD Vurmat z vsem spoštovanjem in hvaležnostjo poslovili od našega dobrega lovskega prijatelja **Zorana Lakožiča**, ki je umrl 14. 10. 2010.

»Lov je gledanje, lov je premišljevanje, je oddih, je pričakovanje, lov je hvaležnost, lov je advent, je predvečer, lov je priprava in upanje. Lov je pretveza za najlahtnejšo in najopojnejšo poslednjo vseh dobrin – za samoto.« Tako je dojel lov lovec in pisec z mokrškega gradu Gagern in to misel nam je naš Zoran položil v srce ob 60-letnici LD Vurmat.

Zoran se je rodil 3. decembra 1943 Pri Hariču na Sv. Duhu na Ostrem Vrhju mami Mariji in očetu Tonetu. Povojni čas je Haričevim naredil veliko krivico in jim vzel očeta Toneta. Časi mladosti so bili nadvse težki. Po končani osnovni šoli je Zoran ostal za nekaj časa doma in pomagal na domači zemlji. Po treh letih se je odločil za šolanje na svečinski kmetijski šoli in nato na Srednji kmetijski šoli v Mariboru. Nato je z diplomo končal šolanje na Višji agronomski šoli in se zaposlil v Agrokombinatu Maribor.

»Zemlja domača ni prazna beseda – je del mojega življenja.« Besede, ki so živele v Zoranovem srcu. Nadvse rad se je ukvarjal z zemljo, rad je obdeloval svoj sadovnjak, v njem je pridelal dovolj sadja za svojo družino, pa tudi prijatelje. Rad se je vračal na njegov Sv. Duh, domov k svojim ali v lovišče naše LD. V LD Vurmat se je včlanil leta 1967, leto zatem opravil lovski izpit, že leta 1971 pa sprejel funkcijo tajnika in jo opravljal kar 31 let. Takoj zatem je bil osem let naš starešina. Imel je veliko znanja o lovstvu in divjadi in ga rad prenašal na mlade. Njegovo delo v komisiji za pregled odstrela je bilo temeljito in strokovno. Lovišče

LD je dobobra poznal, najbolje svoj, Haričev revir, kjer je bil 18 let tudi revirni vodja. Dolga leta je bil tudi tajnik in nato predsednik Kozjaškega bazena. Njegovo delo je pustilo sledi tudi v LZ Maribor, saj je bil kar nekaj časa član UO, pa gojitvene komisije za veliko divjad in član IO OZUL-a. Za svoje delo v lovstvu je prejel znak za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. in II. stopnje.

Zoran je naši LD podaril veliko svojega časa, svojih misli in dejanj. Bil je človek, katerega smo se zanašali, da je urejal najtežje stvari. S svojim mirnim in zanesljivim pristopom nam je kot dober oče svoji družini dajal občutek varnosti. V naših srcih ostajajo prijazen Zoranov nasmeh, topel stisk roke, njegova vzpodbudna beseda. Bil je velik človek in velik lovec. »Od mladih nog sem lovec; tak lovec, ki z odprtimi očmi gleda, a malo strelja. Lov mi je pomenil vselej mnogo več kot zgolj streljanje.«

Dragi Zoran, v spominih bomo še naprej lovili s teboj. Za vse čudovite spomine: Hvala!

LD Vurmat – M. H., S. T.

Trebanjske lovec je 31. oktobra 2010 pretrsla žalostna vest, da nas je nepričakovano zapustil in odšel v svet večnosti in pokoja lovski tovariš **Franci Borštnar**. Zapustil nas je, čeprav smo upali, da ga bomo še videvali, mu stisnili roko in mu pomahali v pozdrav.

Nemo in nemočno smo obstali ob tem žalostnem trenutku in komaj našli primerne besede tolažbe za svoje umrlega.

Francijeva življenjska pot se je začela 27. 1. 1924 v Mokronogu. Življenje, ki ga živel, je bilo zaznamovano z velikimi življenjskimi preizkušnjami, ki so ga oblikovale v čvrsto, včasih tudi v neizprosno trdo osebnost. Vedno pa je znal ceniti poštenost in iskrenost. V lovsko članstvo LD Mirna je vstopil 1. 3. 1952, nato je bil član LD Mokronog, od 1. 4. 1971 pa je bil član LD Trebnje. V lovski družini je vestno opravljal vse naloge, ki smo jih lovci morali opraviti. Najbolj smo ga spoznali, ko je opravljal odgovorno nalogo blagajnika LD Trebnje (1977–1986). Natančnost in poštenost sta bili njegovi glavni vrline. Prav ti lastnosti

sta bili tisti, ki smo ju pri njem najbolj cenili in zaradi katerih nam bo ostal v trajnem spominu.

Za svoja dela je bil Franci odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge z redom III. in II. stopnje. Od KZS je prejel tudi srebrni znak za kinološke zasluge. Bil je naš častni član.

Neizmerno ljubezen do narave je izkazoval tako, da je bil kot lovec ponosen na zaupano mu poslanstvo, ki temelji predvsem na varstvu narave in varstvu divjadi. Zadnja leta, ko mu starost in bolezen nista več dopuščali opravljati vseh članskih obveznosti, je še vedno ostal zvest tej skrbi. Ni bilo dneva, da ne bi obiskal Temenice in svojih rač. Njim je izkazoval vso skrb, jim prinašal hrano, jih opazoval in obujal spomine na mladost in lepa lovska doživetja.

Franci, tvoj odhod od nas bo za nas lovec vedno povezan s tihim, skoraj neslišnim letom divjih rac v večernem mraku nad gladino reke Temenice. Takrat bo tudi čas, ko bodo naše misli namenjene tebi in tvojemu spominu. Vse enkrat mine, le nekaj vedno ostane: spomin na dobrega lovskega tovariša, ki je v času svojega življenja sejal dobro in imel rad sočloveka.

Za vse, kar si storil za našo LD, se ti iskreno zahvaljujemo.

LD Trebnje – B. B.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapiske o umrlih** (tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov. Originalne slike in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeili tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračevali 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 7–8/2010, str. 397, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Marjan Štucin, LD Jelenk, Sp. Idrija, * 2. 2. 1929, † 16. 1. 2011.

Kristjan Podkrižnik, LD Skale, * 6. 12. 1927, † 3. 1. 2011.

Franc Zajc, LD Ljubno, * 5. 11. 1942, † 6. 1. 2011.

Franc Bence, LD Rogašovci, * 4. 6. 1936, † 6. 6. 2010.

Anton Felkar, LD Rogašovci, * 20. 11. 1943, † 8. 6. 2010.

Ladislav Horvat, LD Slovenj Gradec, * 11. 9. 1930, † 9. 10. 2010.

Maks Vončina, LD Slovenj Gradec, * 16. 9. 1935, † 30. 12. 2010.

Anton Račič, LD Cerklje ob Krki, * 12. 9. 1921, † 21. 11. 2010.

Gvido Palik, LD Dobrovo, * 7. 4. 1942, † 14. 12. 2010.

Francišek Osterc, LD Križevci pri Ljutomeru, * 11. 9. 1912, † 13. 1. 2011

Franc Štefančič, LD Javornik, Postojna, * 2. 7. 1925, * 24. 6. 2010.

Bruno Skumavc, LD Sovodeni, * 8. 11. 1927, † 1. 2. 2011.

Umrli časten spomin!

Državna uporabnostna tekma brak-jazbečarjev - Ponikva 2010

LKD Celje je v soboto, 30. oktobra 2010, organiziralo že tradicionalno **Državno uporabnostno tekmo (DUT) brak-jazbečarjev** v lovišču **LD Ponikva** pri Šentjurju.

Razpisane DUT se je udeležilo pet vodnikov - tekmovalcev s šestimi psi.

Po besedah predsednika vzrejne komisije za brak-jazbečarje, **Milana Udovča**, je v posesti vzrediteljev, ljubiteljev ter vodnikov okrog 540 brak-jazbečarjev. Zaradi nižje telesne višine in odlične okretnosti so ti psi zelo primerni za delo v sredogorskih loviščih. Naravne zasnove psu te pasme omogočajo, da je uporaben kot odličen gonič, lahko pa ga izšolamo za delo po krvni sledi, kar predpisuje pravilnik o ocenjevanju dela brak-jazbečarjev. Z opravljeno uporabnostno preizkušnjo in pridobljenimi izkušnjami pa si pridobimo goniča - specialista in obenem barvarja za zasledovanje obstreljene divjadi v naših loviščih.

Ker šolanje mladega psa te pasme terja ogromno časa, potrpežljivosti, pravilnega pristopa pri šolanju poslušnosti, iskanja, gonje, sledenja po umetni krvni sledi itn., je morda tudi v tem vzrok za slabo udeležbo vodnikov brak-jazbečarjev na uporabnostni preizkušnji državnega pomena! Nedvomno je to tudi opozorilo vzrejni komisiji, naj strne svoje vrste na nivoju države in analizira stanje med vodniki.

Dan pred tekmo so kinološki sodniki položili umetne krvne sledove z 2,5 dl krvi srnjadi s svežim parkljem, pritrjenim na sledni čevlji. Med seboj so bili sledovi dovolj oddaljeni, enakovredni, dolgi približno 900 do 1000 metrov, tako kot določa v letu 2009 spremenjen oz. dopolnjen *Pravilnik o uporabnosti preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov*.

Discipline, ki se ocenjujejo: *iskanje, gonja, nos, glas, splošna vodljivost, odločljivost s strelomirnostjo, delo na sledi, obnašanje ob najdeni divjadi ter ugotavljanje značaja*.

Vreme je bilo ugodno, brez vetra, z zelo majhno zračno vlago.

Vse sodelujoče vodnike in prisotne sta pozdravila predsednik

Sodniški zbor pred lovskim domom LD Ponikva, ki je ocenjeval delo brak-jazbečarjev na oktobrski DUT.

Najboljši trije tekmovalni pari na DUT brak-jazbečarjev v LD Ponikva, ki je bila 30. 10. 2010.

LKD Celje **Milan Udovč**, ki je hkrati tudi predsednik VK za brak-jazbečarje, in vodja prireditve ter predsednik LD Ponikva **Marjan Grosek**. Vodja sodniškega zbora **Zdravko Kosmač** je predstavil še sodnika, ki sta bila **Jožica Metelko Kraševac** in **Janez Šumak**. Nato je Kosmač vodnikom, pripravnikom in preostalim zbranim pojasnil pravila ocenjevanja. Razporeditev vodnikov s psi je bila opravljena po žrebu števil. Preizkus odložitve psov in strelomirnosti smo opravili na travniku pod lovskim domom. Preizkus je dobro uspel, zato smo se odpravili opravljati še druge discipline. Primerna vlaga je pripomogla k dobrim razmeram za sledenje psov, ki so opravljali težko nalogo kljub motečim dejavnikom – zapelj-

valnim sledovom srnjadi, ki je je to dovolj. Dva psa sta podlegla »zdravemu dahu divjadi« in potegnili vstran od krvne sledi. Brak-jazbečar na UT mora dobro razlikovati delo po svežem dahu in gonji zajca od dela po (umetnem) krvnem sledu.

Vsi tekmujoči psi so poiskali sled zajca in odlično opravili gonjo. Sledenje po krvni sledi, ki so ga ocenjevali po pravilniku za ocenjevanje dela po krvni sledi za vse pasme lovskih psov, pa dva psa (1 pes, 1 psica) nista opravila. Ker je pogoj za opravljeno DUT tudi pozitivna ocena iz tega dela, tekme v celoti nista opravila.

Najboljši rezultat (1. mesto) je zasedla **Astra**, vodnika **Ivana Kolarja** (161 t in I. n. r. – CACT); drugi je bil **Kany Kovaški**, Mi-

roslava Lavriča (159 in II. n. r. R CACT); tretje mesto je pripadlo **Coli**, **Martina Kebliča** (154, II. n. r.); četrto pa **Donu Petelinskemu**, **Ivana Kolarja** (130 in II. n. r.). Podelili smo CACT in R CACT. Vsi najboljši so prejeli pokale, vsi sodelujoči pa tudi praktične nagrade. Ivan Kolar je prejel tudi prehodni pokal za državnega prvaka. Ob razglasitvi rezultatov je predsednik LKD Celje povedal, da so v FCI brak-jazbečarji razvrščeni v pasemsko skupino barvarjev, zato je prav, da jih tako obravnavamo tudi pri nas. Psi te plemenite pasme so lahko v vseh pogledih in merilih odlični krvosledci ter vrhunski goniči obenem.

V imenu prireditelja – LKD Celje – se javno zahvaljujemo kin. sodnici **Jožici Metelko Kraševac**, ki je bila v vlogi gostiteljice in članice LD Ponikva, za gostoljubje, za zbrana sponzorska sredstva ter praktična darila, pa tudi za prispevek njenega moža **Toneta**, ki je prispeval k kakovosti izpeljane prireditve. Zahvala tudi našemu kinologu **Zdravku Cmoku** za pogostitev na koncu in vsem sodelujočim članom LD Ponikva za vodstvo po terenu.

Janez Šumak

V LKD Posavja JZP in ŠPP

VLKD Posavja - Krško smo 25. 9. 2010 uspešno izvedli jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP) in širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP) za pse ptičarje v lovišču **LD Krško**. Jesenske vzrejne preizkušnje se je udeležilo devet vodnikov s svojimi psi, širše poljske preizkušnje pa dva.

Sodniški zbor sta sestavljala kinološka sodnika **Ivan Traven** in **Vladimir Kobal**, žal pa ju je že na samem začetku moral, zaradi nepričakovanih in neodložljivih obveznosti, zapustiti kinološki sodnik **Saša Volarič**.

Kmalu po začetku preizkušnje se je tudi dokončno pokvarilo vreme in začelo je precej močno deževati. To je bilo precej moteče za pse, ki so zato potrebovali nekoliko več časa, da so pokazali vse svoje prirojene sposobnosti v zelo bujnem rastlinju in večinoma ob še nepospravljenih poljščinah. Še večje težave pa so predstavljale discipline, pri katerih so morali psi pokaza-

Foto: J. Šumak

ti lastnosti, ki so jih pridobili s šolanjem.

Na pomladanski preizkušnji je bilo največ nemških žimavcev. Tako se je zgodilo tudi na jesenski preizkušnji, kjer je sodelovalo sedem psov te pasme in le dva nemška kratkodlaka ptičarja. Na širši poljski preizkušnji sta sodelovala le nemška kratkodlaka ptičarja.

Največ točk je dosegla žimavka **Ciba Kapelska**, ki je z vodnikom **Darjem Spačalom** dosegla 187 točk. To je graciozna rjava serasta žimavka, ki je izredno privržena izkušenemu vodniku. Nekoliko manj, vendar zavirljivih 184 točk je dosegel nemški žimavec **Hjortlund's Dante**, lastnika **Bojana Valenčiča**, z zelo izkušenim vodnikom **Vojkom Pirherjem**. Pes je nekoliko robusten nemški žimavec, rjavi serec, ki zaradi lastnosti svoje bujne dlake zelo spominja na češkega fouseka. Tretje mesto in 182 točk sta dosegla nemški žimavec **Cer Kapelski** in vodnik **Ivan Šepce**. Pes je močan rjavi žimavec, skladnih telesnih oblik, v odlični delovni kondiciji, ki je izredno privržen izkušenemu vodniku. Četrto mesto in 165 točk je dosegel nemški žimavec **Don od Panića** z vodnikom **Vojkom Pirherjem**. Pes je živahen, ko-maj devetmesečni rjavi serec, le-pih skladnih oblik, z zelo kakovostno ostro dlako, ki ga čaka še veliko dela pod vodstvom izkušenega lastnika in upravičeno pričakujemo, da bomo o tem psu še slišali. Le točko za njim je bil uvrščen nemški žimavec **Iggy II. »of family urban« YU** z vodnikom **Markom Gračnerjem**. To je izredno živahen črn serasti žimavec, močne telesne konstitucije in s poudarjeno močnim, vendar telesu primernim gobcem. Šesto mesto in 151 točk je

dosegel nemški kratkodlaka ptičar **Bill Vrbinski** z vodnikom **Darkom Zobaričem**. Pes je močan rjavi serec, plemenitega videza. Nedvomno bi dosegel več, če bi ga vodil izkušen vodnik, vendar velja njegovemu vodniku kljub temu čestitati, saj je to njegov prvi lovski pes. Zadnje, sedmo mesto in 139 točk je dosegel nemški žimavec **Has Bogovladski** z vodnikom **Silvom Tovornikom**. Pes je rjavi serec, ki je privržen lastniku. Prihajata iz okolja, ki ni značilno nižinsko, zato so tudi rezultati nekoliko nižji. Žal preizkušnje nista opravila žimavka **Clara Kapelska** in kratkodlaka ptičar **Brik Vrbinski**. Uvrščenim vodnikom iskreno čestitamo.

Širše poljske preizkušnje (ŠPP) sta se udeležila dva vodnika nemških kratkodlakcev, rjavih sercev. To sta mlada psa iz istega legla, ki sta vrstnika prej opisanih, vendar sta že uspešno opravila jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP). Boljši je bil **Brin Vrbinski** z vodnikom **Francem Škofljancem** in z doseženimi 183 točkami ter II. a nagradnim razredom. Pes je značilen predstavnik svoje pasme, plemenitega videza in zelo živahen, popolnoma privržen svojemu vodniku. Pes še nima značaja odraslega psa, zato so tudi ocene nekoliko nižje. Sledila mu je sestra **Brina Vrbinska** z izkušenim vodnikom **Dušanom Jurkasom**, s katerim sta dosegla 179 točk in III. a nagradni razred. Psica je nekoliko nežnejša predstavnica svoje pasme, v izredno dobri kondiciji in prav tako zelo privržena svojemu vodniku. Iz njenega večkratnega pogledovanja vodnika je čutiti, da psica velikokrat ne ve, kaj naj stori po izrečenem vodnikovem ukazu. Očitno je še mlada in njeno šolanje še traja.

ŠPP v našem LKD Posavja

Foto: L. Steinbocher

Na fotografiji sta z leve inštruktor **Uroš Dežman** in predsednik strokovnega sveta **Vojteh Kikl**.

Krško nismo organizirali že vrsto let, saj so vodniki vse pre pogosto zadovoljni že z uspešno končano jesensko vzrejno preizkušnjo. Temu so v veliki meri botrovala določila Pravilnika o uporabi lovskih psov, ki dovoljuje ptičarjem z opravljeno JZP sodelovati na vseh vrstah lova, razen lova v gozdu, kjer potrebujejo tudi VUP. Zato obema vodnikoma ob uvrstitvi še posebej čestitamo v upanju, da se bodo po njuni poti odpravili tudi drugi vodniki ptičarjev z našega območja.

Branko Tucovič

Na lovu ostaja obveznost šolanja lovski pes!

Lovsko-kinološko društvo **Maribor** je tudi letos uspešno organiziralo vaje iz poslušnosti (VP-1 in VP-2) za vodnike lovskih psov vseh pasem. Na razpis strokovnega sveta se je prijavilo devetindvajset vodnikov iz osemnajstih LD; kar pet jih je prišlo iz LD Šentilj. Da je organiziranje tovrstnega izobraževanja potrebno, potrjuje dejstvo, da so bili med tečajniki tudi znani kinologi in celo dva kinološka sodnika z mladimi psi.

Ker je bila večina vodnikov iz Dravske doline, smo se iz Zgornje Polskave preselili v Maribor. Namen tečaja je bil izobraževanje in prenašanje strokovnega kinološkega znanja na vodnike in nato na štirinožne prijatelje. Razveseljuje dejstvo, da je pri vodnikih naposled le prevladalo spoznanje, da je lovcu vodniku v zadovoljstvo in ponos le socializiran in ustrezno izšolan lovski pes, saj se le tako izognemo nepotrebnim ne-

prijetnim situacijam doma, v lovišču in na kinoloških prireditvah. Pomemben je pravi odnos lovca do lastnega psa in zelo pomemben je tudi vložek v lovskega pomočnika, kar določa Pravilnik o lovski kinologiji za pravilen lov.

Na dva meseca trajajočem tečaju je bilo šolanje lovskih psov zelo intenzivno. Vodniki lovskih psov smo bili razdeljeni v dve skupini, inštruktorja sta bila **Uroš Troha** in **Uroš Dežman**. Vadba več psov (iz različnih pasemskih skupin) od inštruktorjev terja različne pristope. Tako sta vodnikom s svojimi nasveti in izkušnjami veliko pomagala tudi **Andrej Emih** in **Vojteh Kikl**. Zato smo v času šolanja psov večkrat menjali okolje (vadišča), proti koncu pa so nam organizatorji tečaja pripravili še vaje iz prinašanja divjadi, vodnega dela in dela po krvni sledi.

Pred koncem tečaja je vodnike in njihove pse čakala resna preizkušnja – izpit, ki ni bil zgolj formalnost pred podelitvijo priznanj z osvojenimi točkami.

Ladislav Steinbacher

8. Državno prvenstvo za pokal sv. Huberta 2010

Člani LKD Ptuj - Ormož smo sprejeli soglasno odločitev, da nadaljujemo s tradicionalnim tekmovanjem za pokal sv. Huberta, to je tekmovanje vodnika in psa ptičarja (ocenjuje se delo obeh). Lovišče LD Sv. Marjeta niže Ptuj je bilo določeno za kraj tekmovanja v delu naših 19 prijavljenih parov. Tako smo se 6. 11. lani zbrali pred

Foto: B. Tucovič

Delo psov je oviral močan dež.

lovskim domom v Gorišnici prijavljeni tekmovalci in sodniki **Rudi Rakuša**, **Miroslav Bauman**, **Ivan Traven** in **Vlado Vesel** ter sodniška pripravnik **Lidija Šmigoc** in **Vili Postružnik** ter povabljeni gostje.

Ob pozdravnih nagovorih in navodilih o poteku tekmovanja se nam je pridružil še **Mirko Korošec**, starosta slovenske lovske kinologije in kinološki sodnik za ptičarje, ki je prav vsem udeležencem zaželel uspešen dan.

Pred začetkom tekmovanja smo vsi z veseljem ugotovili, da se nam obeta lep dan: dokaj toplo vreme z rahlim vetrom in dovolj vlage, predvsem pa smo bili v izredno bogatem lovišču z malo divjadjo. V Sloveniji je zelo malo podobnih lovišč z naravno pernatu malo divjadjo.

Tekmovanje je potekalo v dveh skupinah pod budnimi očmi sodnikov in sodniških pripravnikov. Izkazala se je dobra pripravljenost psov, le vodniki so (kot strelci) tu in tam zatajili. Prehodni pokal je osvojil **Vojko**

Pirher, ki je bil zmagovalac v t. i. »baražu«, to je tekmovanje med zmagovalcem iz vsake skupine. Kot najboljši vodnik je prejel pokal **Antona Ambroža**, kot najboljši pes pa je bil izbran **As Gomajnski Franca Turnška**.

Vzdušje ob koncu prireditve je pokazalo, da je bila prireditev dobro organizirana.

Velika zahvala velja Občini Gorišnica za pomoč, prav tako pa se moramo v imenu LKD Ptuj - Ormož zahvaliti tudi vsem sponzorjem, ki so nam kakor koli pomagali pri izvedbi tekmovanja. Za izkazano pomoč se zahvaljujemo tudi Komisiji LZS za kinologijo pri LZS.

Domačim lovcem, članom LD Sv. Marjeta niže Ptuja, smo dolžni zahvalo za organizacijska dela, predvsem pa za izredno dobro pogostitev vseh udeležencev prireditve, saj je nato naše druženje trajalo še kar nekaj časa. Vsi smo si bili enotni: »Veselimo se že 9. tekme sv. Huberta!«.

Franca Turnšek,
predsednik LKD Ptuj - Ormož

Rezultati tekmovanja sv. Huberta (2010):

ZŠ	Vodnik	Pes	Pasma	Št. točk	Nagr. razred	Naslov
1.	Mitja Kersnik	Carmen	NKP	126	I	CACT-SLO
2.	Janez Horvat	Ingo Adin dom	NKP	120	I	R-CACT SLO
3.	Anton Vuzem	Aga Ljutomerska	NKP	120	I	
4.	Vilko Turk	Isa Lovrenška	NKP	109	II	
5.	Franca Turnšek	As Gomajnski	NŽ	100	II	
6.	Vojko Pirher	Hjorlund s dante	NŽ	95	III	

Ekipno so bile najboljše **LD Boris Kidrič**, **LD Markovci** in **LD Sv. Marjeta niže Ptuja**.

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I-VUP, 21. 3.,
Dušan Štucin,
Gradišče 37, 5270 Ajdovščina.
O: 4/I, m: 5/II, 7. 2.,
Dušan Korimšek,
Šklendrovec 38, 1410 Zagorje.
O: 5/I, m: 4/I, 14. 3.,
Darko Pungerskič,
Vinji Vrh 8/b,
8220 Šmarješke Toplice.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 4/I, m: 5/II, 3. 1.,
Peter Vršnik,
Podolšova 23, 3335 Solčava.

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJK):

O: 5/I, m: 4/I, 9. 3.,
Magda Debenjak Kozič,
25. maja 79, 5000 Nova Gorica.

Kdl. istr. goniči (SLRGIK):

O: 5/I, m: 4/I, 9. 3.,
Miran Princič,
Snežeče 11,
5212 Dobrovo v Brdih.

O: 5/I, m: 4/II, 6. 3.,
Marjan Rangus,
Dol. Brezovica 27,
8310 Šentjernej.

Res. istr. goniči (SLRGlr):

O: 4/I, m: 4/I, 5. 3.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.
O: 4/I, m: 4/I, 4. 2.,
Ivan Tomšič,
Trnje 7, 6257 Pivka.
O: 5/I, m: 4/I, 1. 3.,
Ladislav Dolenc,
Delnice 15, 4223 Poljane.

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 5/II, m: 4/I, 9. 2.,
Stanko Pisar,
Stražišče 17/a,
2390 Ravne na Koroškem.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/I-LPP-R, m: 5/PNZ, 5. 1.,
Zinka Rovar,
Kolomban 77, 6280 Ankaran.

Bigli (SLRBig):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 16. 3.,
Lara Košenjak,
Britof 114, 4000 Kranj.
O: 5/I, m: 5/I, 18. 2.,
Simon Volk,
Velika Bukovica 21,
6250 Ilirska Bistrica.
O: 5/I, m: 5/I, 2. 3.,
Viljem Sečnik,
Butajnova 6, 1354 Horjul.
O: 5/I, m: 4/I, 23. 3.,
Rok in Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.
O: 5/I, m: 5/I, 17. 2.,
Jurij Rihtaršič,
Golniška c. 13, 4000 Kranj.
O: 5/I, m: 5/I, 18. 1.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Trzič.

Hanovski barvarji (SLRHb):

O: 5/II, m: 5/I, 4. 3.,
Zlatko Cmok,
Pečovje 4/a, 3220 Štore.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 4/I, m: 4/III, 4. 2.,
Franc Smolko,
Rožički Vrh 47/a,
9244 Sv. Jurij ob Ščavnici.
O: 4/IB, m: 5/UI, 10. 3.,
Jure Pagon,
Godovič 118, 5275 Godovič.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Črni:

O: 4/I, m: 4/I, 2. 4.,
Milan Pungerskič,
Imenska Gorca 3,
3254 Podčetrtek.

Nemški ptičarji - žimavci (SLRNŽ):

O: tuj plemenjak,
m: 5/4-JZP-185, 12. 3.,
Miran Ficko,
Desnjak 37/a, 9240 Ljutomer.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/ŠPP-206,
m: 5/PZP-41, JZP-169, 2. 3.,
Žarko Skomina,
Prvačina 138, 5297 Prvačina.

Nem. prepeličarji (SLRPr):

Serci:

O: 5/I, m: 5/I, 21. 3.,
Vinko Otorepec,
Vrbnje 10, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 5/II, 7. 2.,
Vinko Otorepec,
Vrbnje 10, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 5/II, 9. 3.,
Robert Pavlin,
Klemenčičeva 6/b,
8210 Trebnje.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovsko optika

Prodaj skoraj novo **karabinko** C. zastava, kal. .243 Win., s strelnim daljnogledom ter optično piko DOT 2. Ugodno! Tel.: 041/910-249.

Prodaj str. daljnogled Bosile 4 - 16 x 50, nov, neuporabljen. Križ in pika po izbiri (rdeča ali zelena). Cena po dogovoru. Tel.: 041/397-006.

Prodaj kranjsko risanico - repetirko, mod. 113, kal. 7 x 57, in **češko bokarico** mod. 502.3, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Meopta 6 x 42. Tel.: 041/216-303.

Prodaj češko bokarico Brno, kal. 16/16, lepo ohranjeno. Cena 200 €. Tel.: 031/582-248.

Prodaj tricevko, kal. 12 - 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski in **trap puško** Sabbati. Tel.: 031/530-890.

Prodaj Suhlovo tricevko (črna glava), kal. 12 - 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža z letvo) in mogočim pogledom na muho spodaj. Cena 2.500 €. Tel.: 041/327-928, po 12. uri.

Prodaj borovelsko bok tricevko, kal. 16 (70)/6,5 x 68 R/.22 Hornet, s str. daljnogledom Zeiss 2,5 - 10 x 52 T (Suhlova montaža) in vrhunsko **trap puško** FN Browning Super - trap 100. Tel.: (05) 377-23-39 ali 031/223-934.

Ugodno prodaj skoraj novo **risanico** Zastava, kal. .243 Win., s str. daljnogledom in optično piko DOT 2. Tel.: 041/910-249.

Prodaj risanico CZ, kal. .30 - 06, z naprožilom in montiranim str. daljnogledom 3 - 9 x 45. Tel.: 040/280-092.

Prodaj risanico CZ, kal. .222 Rem., s str. daljnogledom Hunter 4 x 32 Wide. Tel.: 040/280-092.

Prodaj izredno natančno **risanico** Steyr-Mannlicher, kal. 6,5 x 68, s strelnim daljnogledom Swarovski 3 - 12 x 56 (Suhlova montaža) in **matrico** za polnjenje nabojev tega kalibra; vse za 1.500 €. Pred nabavo mogoč preizkus na strelišču. Tel.: 041/618-610.

Prodaj polavtomatsko šibrenico, kal. 12/76. Cena 400 €. Tel.: 041/693-331.

Prodaj puško enocevko ČZ. Cena 150 €. Tel.: (07) 492-54-35.

Ugodno prodaj lovsko risanico, kal. 6,5 x 57. Tel.: 031/602-489; Dušan Milovanović Brilejeva 8, 1000 ljubljana.

Prodaj malo uporabljeno **borovelsko bokarico**, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 031/473-990.

Kupim risanico - repetirko, kal. 7 x 57, **prodaj** pa **pištolo** Glock, kal. .45 ACP (cena je 35 %). Tel.: 031/296-046.

Prodaj dvogled Carl Zeiss 8 x 56 FL LOTUTEC. Cena 1.450 €; **šibrenico - petelinko**, kal. 16 - 16 (cena 450 €) in francosko **šibrenico**, kal. 16 - 16 (cena 350 €). Tel.: 031/675-837.

Prodaj šibrenico ZH 303 Brno, kal. 12 /12 (trap cev ori-

ginalne), z enim sprožilcem, dodatno je vgrajen tudi drugi sprožilec. Cevi 76 cm. Puška je zelo lepo ohranjena – nikoli ni streljala na tekmovalnih (cena 500 €). Tel.: 041/264-663.

Prodaj risanico – repetirko M 98, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Meopta 6 x 42 (zasučna montaža). Tel.: 031/363-795.

Prodaj **karabinko** CZ, kal. 8 x 57 JS, z novim str. daljnogledom Meopta 6 x 42 in **šibernico** brezpetelinko CZ 16 – 16. Tel.: 041/788-532.

Prodaj bok ekspres risanico Beretta 689 Gold Sable, kal. 9,3 x 74 R / 9,3 x 74 R, s str. daljnogledom (ali brez) in bok **kombinirko** Merkel Suhl 2001 D, kal. 20 Mag. / 7 x 65 R, brez str. daljnogleda. Obe puški sta v odličnem stanju. Tel.: 031/372-031.

Prodaj pištolo Luger P 08, FN HP in FN 1910/22, zbirateljski kosi, v strelnem stanju. Informacije. Tel.: 041/500-200.

Prodaj češko šibrenico sistema H & H, kal. 16 – 16; **risanico – repetirko** CZ, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Hensoldt 4 x 32 in **tricevko** Merkel Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles 3 – 12 x 56 (osvetljena pika). Tel.: 041/680-138.

Prodaj novo kombinirko A. Zoli SpA, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in optično piko (nabavna cena je bila 4000 €); prodaj za 2000 €. Kupcu podarim 36 letnikov revije Lovec. Tel.: 041/255-158.

Prodaj risanico – prelamačo, kal. 6 x 62 R Freres, s str. daljnogledom Kahles CT 3 – 9 x 42 (izdelek puškarstva Šteh). Tel.: 041/950-524.

Prodaj dobro ohranjeno kombinirko A. Zoli, kal. 16/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Smith & Bender 4 x 32. Kopito je prirejeno za levičarja. Tel.: 041/657-654.

Prodaj risanico CZ, kal. .308 Win., (francosko naprožilo), s str. daljnogledom Havke 1 – 5 x 32. Cena po dogovoru. Tel.: 041/209-021; 030/305-316.

Prodaj češko bokarico, model ZH 324, kal. 16/7 x 57 R z menjalnimi cevmi 16/16. Cena 650 €. Tel.: 040/983-919.

Prodaj risanico – prelamačo Suhl, kal. .22 Hornet, s str. daljnogledom Meopta 4 x 32 (fiksna montaža), **šibrenico – petelinko** A. Motta, kal. 12 – 12, in **risanico – repetirko**, polno olesje, kal. 7 x 57, lahka izvedba, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža). Tel.: 041/791-982.

Kupim strelni daljnogled (križ 1; t. i. nemški križ), Swarovski, Zeiss, Kahles. Tel.: 041/887-502.

Prodaj tricevko Merkel Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42. Puška je bila malo uporabljena in je lepo ohranjena. Cena 1.500 €. Tel.: 051/498-106.

Prodaj polavtomatsko risanico H & K, kal. .30 – 06, mod. 940. Tel.: 041/846-522.

Prodaj IR kamero za snemanje divjadi 8MP, novo; **streljne daljnoglede** Zeiss 2,5 – 10 x 52

(4A križ), na zaslučni montaži EAW; Zeiss 6 x 42 (4A); Kahles, 2,2 – 9 x 42 (4A); Swarovski 6 x 42 (4A); Schmidt & Bender 6 x 42 (4A); Swarovski 1,5 – 6 x 42 (4A); Zeiss 1,5 – 6 x 42 (4A); **dvooglede** Swarovski – Habicht 7 x 42, gumiran; Leica 7 x 42 BN; 8 x 42BN; 10 x 42BN. Tel.: 041/749-053.

Prodaj trap puški Beretta 682 Goldt in S 686. Tel.: 070/505-061.

Prodaj boroveljsko bokarico (Fanzo), kal. 12/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42. Puška je kot nova, nikoli uporabljena. Cena 3.200 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj repetirko, kal. .308 Win. Tel.: 040/321-695.

Prodaj šibrenico CZ mod. 80, kal. 12 – 12, malo uporabljeno (izstreljenih le 18 krogel), s str. daljnogledom Tasco 3 – 9 x 50. Tel.: 041/633-707.

Prodaj boroveljsko bokarico, izdelek Franc Sodja, kal. 16/7 x 65 R, z vložno cevjo .22 WMR; brezhibna. Tel.: 031/575-055.

Lovski psi

Naprodaj mladiči brak-jazbečarji, jelenje rdeče barve, potomci odličnih delovnih prednikov, ki imajo opravljene preizkušnje: PNZ, delo po KS, državno uporabnostno tekmo, mednarodno preizkušnjo. Preostale informacije po telefonu 041/647-216.

Prodaj nemško žimavko (rjavo serko), poleženo 5. 11. 2010, odličnih, delovnih staršev. Tel.: 031/331-357.

Prodaj kratkodlaklo istrsko goničko, staro 1 leto. Psička je zelo lepa in živahna; zelo lepo goni. **Prodaj tudi 7 mesecev starega tribarvnega goniča**. Tel.: 051/393-529.

Za paritev imam na voljo **resastega istrskega goniča**. Tel.: (07) 492-54-35 ali 040/324-608.

Kupim dobrega lovskega psa, starega od 2 do 4 leta. Tel.: 041/810-155; samo zvečer.

Prodaj elektronsko ovrtnico za šolanje psov. Domet 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

V leglu nemških kratkodlakih ptičarjev iz kombinacije: Juna Adin dom (odl., PZP-55 točk, JZP-194 točk, Ch.J.-SLO (3XPRM), 2XCAC, CACIB, BOB, HD-A) in Ilo KS v. d. Zista, (odl., D 108, 2 x S 1a, 2 x VGP 1, SW 1a, JE, HN, Kleem. Prf., HD-A, ED/OD-0, klubski prvak 2008, BOB, odl 4 (V4) na Kleem.Prf. 2010) je **na voljo le še ena psička**. Andreja Strajnar, 041/484-242.

Konec aprila bodo primerni za oddajo mladi nemški kratkodlakli ptičarji, odličnih staršev. Oče: Ilo v. d. Zista, odl. klubski prvak BOB, D108, 2 x VGP 1, HDA, 4. na Klemannovi preizkušnji 2010; mati: Jana Adin dom, odl. CAC, BOB, sledoglasna, z 10. meseci opravila JPZ 190 t; Pri 20. mes. opravila UP KS in pri 2 letih opravila VUO I. m. z. Oba starša sta stara 3 leta in aktivno iščeta po krvni sledi.

Informacije po tel.: 040/163-121, Ivan.

Prodaj posavsko goničko, staro 2 leti. Tel.: 041/528-097.

Prodaj nemškega lovskega terierja, starega 7 mesecev (poležen 30. 6. 2010), potomca odličnih staršev. Tel.: 041/346-914.

Prodaj psa in psičko pasme resasti jazbečar, z odlično lovsko zasnovo, primerna za v lovske roke. Tel.: 031/550-144.

Drugo

Prodaj matrico za poljenje nabojev, kal. 8 x 56 R, in **500 krogel Hornady**, 13 g istega kalibra; **70 nabojev, kal. .308 Win.**, 9,7 g Sierra (100 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj malo nošen lovski kraj Mura, št. 50. Tel.: 041/669-340.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice (več vrst), **krmilnic za ptice** (več vrst), **ali pasti za lov polhov**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: (04) 51-41-409 ali 041/819-231, Basaj.

Poučujem igranje na lovski rog – posameznike ali skupine (vključno z glasbenim znanjem not – teorijo). Tel.: 041/253-257.

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj nov luksuzni potovalni kovček Blaser za puške – prelamače. Cena po dogovoru. Tel.: 041/612-741.

Prodaj Land rower Freelander 1.8 XEi, 4WD, 5 vrat l. 99, zelene barve, klimatska naprava, ABS, ALU platišča, odlični. Pokličite 040/942-912!

Prodaj plemenske poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli, cepljeni ter prilagojeni za v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Ugodno prodaj zelo kakovostne mufone (z rogovi v medalji) za odstrel ali nadaljnjo vzrejo ter trofejne **jelene – damjake** različnih starosti. Tel.: 070/365-300.

Mogoča je menjava trofejno zrelega mufona (ovna) za odraslega zrelega jelena. Tel.: 041/960-876.

Prodaj prekoceanski kovinski kontejner, dolg 12 m, širok 3 m in 2,5 m visok. Cena 1.250 €. Tel.: 041/512-446.

Prodaj doprski preparat losa (1.200 €). Tel.: 041/512-446.

Prodaj kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Ugodno prodaj divje prašiče stare dve leti (dve breji svinji in enega merjasca). Tel.: 041/566-391.

molex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

MAREC						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. To	4:50	14:37	6:42	17:48	5:37	18:52
2. Sr	5:17	15:42	6:40	17:49	5:36	18:54
3. Če	5:41	16:45	6:38	17:51	5:34	18:55
4. Pe	6:02	17:48	6:36	17:52	5:32	18:56
5. So	6:21	18:49	6:34	17:53	5:30	18:58
6. Ne	6:41	19:52	6:32	17:55	5:28	18:59
7. Po	7:02	20:54	6:31	17:56	5:27	19:01
8. To	7:25	21:57	6:29	17:58	5:25	19:02
9. Sr	7:51	23:0	6:27	17:59	5:23	19:03
10. Če	8:22	---	6:25	18:00	5:21	19:05
11. Pe	9:00	0:02	6:23	18:02	5:19	19:06
12. So	9:46	1:01	6:21	18:03	5:17	19:08
13. Ne	10:41	1:56	6:19	18:04	5:15	19:09
14. Po	11:46	2:45	6:17	18:06	5:13	19:10
15. To	12:58	3:27	6:15	18:07	5:11	19:12
16. Sr	14:14	4:02	6:14	18:08	5:09	19:13
17. Če	15:34	4:33	6:12	18:10	5:07	19:15
18. Pe	16:55	5:02	6:10	18:11	5:05	19:16
19. So	18:17	5:29	6:08	18:12	5:03	19:18
20. Ne	19:39	5:56	6:06	18:14	5:01	19:19
21. Po	21:01	6:25	6:04	18:15	4:59	19:20
22. To	22:20	6:59	6:02	18:16	4:57	19:22
23. Sr	23:34	7:39	6:00	18:18	4:55	19:23
24. Če	---	8:26	5:58	18:19	4:53	19:25
25. Pe	0:39	9:21	5:56	18:20	4:51	19:26
26. So	1:33	10:21	5:55	18:22	4:49	19:28
27. Ne	2:17	12:25	6:53	19:23	5:47	20:29
28. Po	3:52	13:30	6:51	19:24	5:45	20:31
29. To	4:21	14:35	6:49	19:26	5:43	20:32
30. Sr	4:46	15:38	6:47	19:27	5:41	20:34
31. Če	5:07	16:41	6:45	19:28	5:39	20:35

www.waffen-rudolf.at

Hubertus
Club d.o.o.
Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

KURGAN – RUSIJA

6-DNEVNI
»ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA
s 4 dnevi lova, vključenim poletom od Ljubljane do Jekaterinburga in nazaj, prevozi, bivanjem in hrano, ter

ODSTRELOM DIVJEGA PETELINA IN RUŠEVCA

1.980 EUR

Termine lovov:
od 22. do 28. 4. 2011 in
od 27. 4. do 3. 5. 2011

Zahtevajte naše programe!

Prodaj podjetje s koncesijo za upravljanje lovišča Trakošćan na Hrvaškem. Lovišče je veliko 1.750 ha, v katerem je tudi 32-ha obora z divjimi prašiči. V odprtem delu lovišča so divji prašiči in srnjad.

Vse informacije po telefonu +385 91 208 4000 ali po e-naslovu: zeljko.ipsa@termocommerce.hr

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram lov na lovski farmi v mojem spremstvu. (marec-april):
– kudu, oriks, stembok, springbok, bradavičarka, šakal, pavijan –
in 5 dni lova all inclusive za samo 2.600 evrov.
Preostala divjad po ceniku.
Informacije po tel.: 031/636-191.
Roman Setnikar

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

DogTrace

ELEKTRONSKE

OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV
OVRATNICE PROTI LAJANJU
NEVIDNE OGRAJE

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24 URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

M-NET, d.o.o., Bebeljev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si

KROJASTVO

Slavnoteorne lovske kroje, srajce (tudi z dolgimi rokavi), telovnike, plašče hubertus in pelerine izdelujemo po meri.

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Na safari v savano Južnoafriške republike

9-dnevno potovanje s 5 polnimi dnevi lova v savani Karoo in odstrelom enega gnuja, enega blesboka ali riedboka ter enega springboka za 3.990 €. Cena vključuje vse prevoze, polni penzion, vizo, dokumente za vnos orožja. Dodatni odstrel antilopa so po ceniku. Odhod skupine v našem spremstvu bo 9. junija.

Pri prijavi do 31. marca je odstrel riedboka brezplačen!

Los v ruku v Kanadi (Nova Fundlandija). 6 dni lova, vključno z odstrelom losa za 4.700 € od/do Deer Lake. Še 4 prosta mesta za termin 25. 9.–2. 10. Potujete v spremstvu predstavnika PASAT-a.

Črni medved v Kanadi (Nova Fundlandija): 4.200 € za 11-dnevni »all inclusive« program s 6 dnevi lova, odstrelom enega baribala, po lastni izbiri, ne glede na trofejno vrednost. Odstrel vsakega nadaljnjega medveda je le 300 €. Vključeni so vsi prevozi, tudi letalski ter nočitve na poti. Skupinsko potovanje in lov v našem spremstvu: 24. 6.–4. 7. 2011.

Pri prijavi do 31. marca je odstrel dodatnega medveda gratis!

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena

LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

PRIJETEN DOM ZA LOVCE V KOSTANJEVICI NA KRKI v dveh dvojčkih

Možnosti lova v nižinskih gozdovih v 1 km oddaljenem Krakovskem gozdu, v višinskih gozdovih na Gorjancih, oddaljenih 0,5 km, in obvodni lov ob Krki, oddaljeni le 100 m. Do mestnega jedra okoli 100 m.

savaprojekt
krško

Za vse kupce informacije na
07/49 14 218 (ga. Tatjana Vresk) ali
tatjana.vresk@savaprojekt.si
Tudi na spletu: www.savaprojekt.si

TEHN OPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

Bridčeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnoptika@siol.net
www.tehnoptika-smolnikar.si

Nikon

Monarch E
1,1-4x24
Akcijska cena:
690,00 €
Redna cena: 869,00 €

Dot MVSD
1x30
Akcijska cena:
290,00 €
Redna cena: 459,00 €

Manarch
3,5-10x50
Akcijska cena:
540,00 €

Cena velja do razprodaje zaloge

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO

Ugodnosti za
člane LD

dz

- torbica za krogelne ali fiberne nabojke (žepna/za pas), cena 15 €
- srajčka SLD za orožni list in lovsko izkaznico, cena 6 €
- nosilni trak za daljnogled, cena 15 €
- drsnik z obročem za pas, cena 3 €
- lovski pas SLD, širina 3 cm, cena 25 €
- lovski pas SLD, širina 4 cm, cena 30 €

100 % pravo usnje – ročno delo – pasovi po meri

Naročila in informacije: Delavnica Zaplotnik, s.p., Planinska pot 22, KRIŽE; 04 59 58 770, 031 834 305, delavnica.zaplotnik@siol.net

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42
RD 30
RD 30H
RD 25H

Optična pika 2. generacije Panorama

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Prodaja vrhunskih izdelkov

SAVARSKI ZEISS Leica Blaser

Puškárstvo Špendal

Puškárstvo Špendal d.o.o. Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
gsm: 041 399 307 e-mail: puskarstvo@siol.net

STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 6x44 IR 164,00 €
NE 1,5-6x44 IR 188,00 €
NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila **BELUGA, d.o.o.** Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

KIA SPEKTAKEL

Najboljše financiranje do 84 mesecev.
Odpelji danes
- prvi obrok plačaj čez 6 mesecev, tudi **brez pologa!**
- paket osnovno in kasko zavarovanje za 1 EUR*

7 LET KIA GARANCIJA

LAST MINUTE PONUDBA

cee'd ML 2010
Samo še nekaj vozil že od **9.850 EUR**

KIA

www.kia.si **KIA - Največ za Vaš denar!**
KMAG d.d., Leskoškova 2, Ljubljana, 01/58-43-333

*Veja za model cee'd ob koriščenju Summit Kia Credit & Leasing financiranja. Pogoji garancije so na voljo na www.kia.si / akcija oz. pri zast. Kia. Komb. poraba goriva in emisija za cee'd je 4,3 - 7,7 l/100km, 113 - 184 g/km CO₂. Slika je simbolna.

MODRA ŠTEVILKA
080 2001

ANCELJ, d.o.o.
Lebanova 3
8000 Novo mesto

Tel.: 07 33 21 081, Faks: 07 33 23 879

E-naslov: ancelj-nm@siol.net

www.ancelj.si

SWAROVSKI OPTIK IN STEYR MANNLICHER

IMENI ZA KAKOVOST IN TRADICIJO

**PROMOCIJSKA PONUDBA IN UGODEN
NAKUP V MARCU.**

Delovni čas: ponedeljek - petek: 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

TITAN

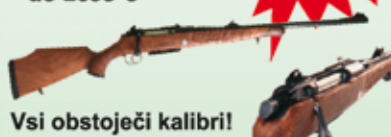
VOERE - AVSTRIJA
BLASER
SABATTI
ZASTAVA
ČEŠKA ZBROJOVKA
RUGER
ALFA PROJ
SWAROVSKI
STEINER
ZEISS
BUSCHNELL

UGODNO TRAP PUŠKE YILDIZ

- menjalni čoki
- nastavljivo kopito
- cal. 12/76; 12/71
- cena od 599 €
do 1099 €

**NA GOTOVINO
POPUST**

Vsi obstoječi kalibri!

UGODNO PUŠKE VOERE - AVSTIJA LBW LUXUS

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiochi
- vse vrste lovskega tekstila in lovski klobuki
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odrpoto od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

Koptex

LOV, RIBOLOV IN PROSTI ČAS

Največja izbira lovske in ribiške opreme v Sloveniji po zelo konkurenčnih cenah !!!

Strelivo: NORMA, FIOCCHI, MAGTECH, CHEDDITE, S&B, RWS, IGMAN, PEGORARO, itd.

Dolgoceveno orožje: SABATTI, BERETTA, ZASTAVA, SAKO, TIKKA, BENELLI, BETTINSOLLI, SAUER, MANNLICHER, itd.

Kratkoceveno orožje proizvajalcev: BERETTA, S&W, WALTHER, TANFOGLIO, GLOCK, SIG SAUER, TAURUS, itd.

Zračno orožje: DIANA, UMAREX, MAGTECH, ... Optika: Swarovski, Leica, Meopta, Nikon, Hawke, Docter, Bushnell, ...

Na zalogi velika izbira dolgocevnega
in kratkocevnega orožja!

Obrambni
spreji

TRGOVINA LOVEC
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
TEL.: (05) 330-86-60

TRGOVINA LOVEC
Nemčavci 1D
9000 Murska Sobota
TEL.: (02) 51-51-728

TRGOVINA LOVEC
Ferrarska 10
6000 Koper
TEL.: (05) 639-10-28

TRGOVINA LOVEC
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
TEL.: (01) 585-17-99

TRGOVINA LOVEC
Bazoviška 25
6250 Ilirska Bistrica
TEL.: (05) 71-41-706

TRGOVINA LOVEC
Šuceva 23
4000 Kranj
TEL.: (04) 204-24-37

TRGOVINA KOPTEX
Gregorčičeva 27
2000 Maribor
TEL.: (02) 25-24-744

www.koptex.com
www.koptex-caravan.com
info@koptex.com

Obiščite našo
spletno
trgovino!